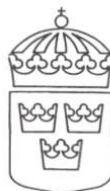

Riksdagens protokoll

1993/94:83

Onsdagen den 30 mars

Kl. 9.00 – 14.28

Protokoll
1993/94:83

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 24 mars.

2 § Hänvisning av proposition 1993/94:125 till utskott

Proposition 1993/94:125 Förslag om ytterligare anslag på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1993/94, m.m. föredrogs och hänvisades enligt följande:

Avsnitt 1	Inledning (textavsnitt) till finansutskottet
Avsnitt 2	Justitiedepartementet till justitieutskottet
Avsnitt 3	Utrikesdepartementet till utrikesutskottet
Avsnitt 4	Försvarsdepartementet till försvarsutskottet
Avsnitt 5	Socialdepartementet till socialförsäkringsutskottet
Avsnitt 6	Finansdepartementet till finansutskottet
Avsnitt 7	Utbildningsdepartementet till utbildningsutskottet med undantag för punkt 2 C 3 Bidrag till kontakttolkutbildning till kulturutskottet
Avsnitt 8	Arbetsmarknadsdepartementet till arbetsmarknadsutskottet
Avsnitt 9	Näringsdepartementet till näringsutskottet med undantag för punkt 2 F 11 Byggforskning till bostadsutskottet
Avsnitt 10	Miljö- och naturresursdepartementet till jordbruksutskottet med undantag för punkt 2 D 1 Förvaltningskostnader för Centralnämnden för fastighetsdata till bostadsutskottet
Avsnitt 11	Förteckning över anslag på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1993/94 som begärs i prop. 125 till finansutskottet

Votering:

175 för utskottet

139 för res. 2

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 74 m, 29 fp, 25 c, 25 kds, 21 nyd, 1 -

För res. 2: 128 s, 10 v, 1 -

Frånvarande: 10 s, 6 m, 4 fp, 6 c, 1 kds, 2 nyd, 4 v, 2 -

Mom. 10 (differentiering inom kriminalvården)

1. utskottet

2. res. 3 (s)

Votering:

177 för utskottet

138 för res. 3

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 73 m, 29 fp, 26 c, 25 kds, 21 nyd, 2 -

För res. 3: 127 s, 10 v, 1 -

Frånvarande: 10 s, 7 m, 4 fp, 5 c, 1 kds, 2 nyd, 4 v, 1 -

Mom. 13 (frivårdsfrågor)

1. utskottet

2. res. 4 (s)

Kammaren biföll utskottets hemställan med acklamation.

Mom. 15 (personalens kontrollbefogenheter)

1. utskottet

2. res. 5 (nyd)

Votering:

295 för utskottet

22 för res. 5

1 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 129 s, 75 m, 29 fp, 27 c, 23 kds, 10 v, 2 -

För res. 5: 21 nyd, 1 -

Avstod: 1 kds

Frånvarande: 9 s, 5 m, 4 fp, 4 c, 2 kds, 2 nyd, 4 v, 1 -

Mom. 16 (narkotika i anstalt m.m.)

1. utskottet

2. res. 6 (nyd)

Votering:

295 för utskottet

23 för res. 6
1 avstod
30 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 126 s, 75 m, 28 fp, 27 c, 25 kds, 11 v, 3 -
För res. 6: 2 s, 21 nyd
Avstod: 1 kds
Frånvarande: 10 s, 5 m, 5 fp, 4 c, 2 nyd, 3 v, 1 -

Mom. 18 (anslag till Kriminalvården)

1. utskottet
2. mot. Ju805 yrk. 3 och 5 (v)
Kammaren biföll utskottets hemställan genom uppresning.

Mom. 19 (anslag till Utlandstransporter)

1. utskottet
2. mot. Ju805 yrk. 7 (v)
Votering:
309 för utskottet
11 för mot.
29 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 129 s, 75 m, 28 fp, 27 c, 26 kds, 21 nyd, 3 -
För mot.: 11 v
Frånvarande: 9 s, 5 m, 5 fp, 4 c, 2 nyd, 3 v, 1 -

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

JuU18 Anslag till Brottsförebyggande rådet m.m.

Mom. 1 (anslag till Brottsförebyggande rådet)

1. utskottet
2. res. 1 (s)
Votering:
182 för utskottet
130 för res. 1
10 avstod
27 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 1 s, 75 m, 29 fp, 27 c, 26 kds, 22 nyd, 2 -
För res. 1: 128 s, 1 v, 1 -
Avstod: 10 v
Frånvarande: 9 s, 5 m, 4 fp, 4 c, 1 nyd, 3 v, 1 -

Mom. 2 (inriktningen av kriminalpolitiken)

1. utskottet

2. res. 2 (s)

Votering:

180 för utskottet

133 för res. 2

8 avstod

28 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 74 m, 29 fp, 27 c, 26 kds, 22 nyd, 2 -

För res. 2: 129 s, 3 v, 1 -

Avstod: 1 m, 7 v

Frånvarande: 9 s, 5 m, 4 fp, 4 c, 1 nyd, 4 v, 1 -

Mom. 4 (lokala brottsförebyggande organ m.m.)

1. utskottet

2. res. 3 (s)

Votering:

182 för utskottet

140 för res. 3

27 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 75 m, 29 fp, 27 c, 26 kds, 22 nyd, 2 -

För res. 3: 128 s, 11 v, 1 -

Frånvarande: 9 s, 5 m, 4 fp, 4 c, 1 nyd, 3 v, 1 -

Mom. 5 (allmänpreventionens betydelse i rättstillämpningen)

1. utskottet

2. res. 4 (nyd)

Votering:

296 för utskottet

25 för res. 4

28 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 74 m, 29 fp, 27 c, 26 kds, 11 v, 2 -

För res. 4: 2 s, 22 nyd, 1 -

Frånvarande: 9 s, 6 m, 4 fp, 4 c, 1 nyd, 3 v, 1 -

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

UU14 Vissa anslag m.m. inom Utrikesdepartementets område

Mom. 9 och 10 (fredsbevarande verksamhet m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 i motsvarande del (s)

Votering:

181 för utskottet

141 för res. 1

27 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 29 fp, 27 c, 26 kds, 22 nyd, 2 -

För res. 1: 129 s, 11 v, 1 -

Frånvarande: 9 s, 5 m, 4 fp, 4 c, 1 nyd, 3 v, 1 -

Mom. 15 (Sekretariatet för Europainformation)

1. utskottet

2. men. i motsvarande del (v)

Votering:

309 för utskottet

12 för men.

1 avstod

27 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 129 s, 75 m, 29 fp, 26 c, 26 kds, 22 nyd, 2 -

För men.: 11 v, 1 -

Avstod: 1 c

Frånvarande: 9 s, 5 m, 4 fp, 4 c, 1 nyd, 3 v, 1 -

Mom. 20 (föreskrifter för F 2-anslaget)

1. utskottet

2. res. 2 i motsvarande del (s)

Votering:

179 för utskottet

142 för res. 2

28 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 75 m, 27 fp, 26 c, 26 kds, 22 nyd, 2 -

För res. 2: 128 s, 1 fp, 1 c, 11 v, 1 -

Frånvarande: 9 s, 5 m, 5 fp, 4 c, 1 nyd, 3 v, 1 -

Mom. 25 (överföring av F 2-anslaget till Civildepartementet fr.o.m. budget-
året 1995/96)

1. utskottet

2. res. 2 i motsvarande del (s)

Votering:

179 för utskottet

143 för res. 2

27 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 28 fp, 26 c, 26 kds, 22 nyd, 2 -
För res. 2: 129 s, 1 fp, 1 c, 11 v, 1 -
Frånvarande: 9 s, 5 m, 4 fp, 4 c, 1 nyd, 3 v, 1 -

Prot. 1993/94:83
30 mars 1994

Mom. 26 (information och studier om säkerhetspolitik och fredsfrämjande utveckling)

1. utskottet
2. res. 2 i motsvarande del (s)
3. res. 3 i motsvarande del (nyd)

Förberedande votering:

149 för res. 2

23 för res. 3

150 avstod

27 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

176 för utskottet

144 för res. 2

2 avstod

27 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 27 fp, 26 c, 26 kds, 20 nyd, 2 -

För res. 2: 129 s, 2 fp, 1 c, 11 v, 1 -

Avstod: 2 nyd

Frånvarande: 9 s, 5 m, 4 fp, 4 c, 1 nyd, 3 v, 1 -

Mom. 30 (forskningsverksamhet av särskild utrikes- och säkerhetspolitisk betydelse)

1. utskottet
2. res. 3 i motsvarande del (nyd)

Votering:

296 för utskottet

22 för res. 3

2 avstod

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 75 m, 28 fp, 27 c, 26 kds, 11 v, 2 -

För res. 3: 22 nyd

Avstod: 1 fp, 1 -

Frånvarande: 11 s, 5 m, 4 fp, 4 c, 1 nyd, 3 v, 1 -

Mom. 31 (utrikesförvaltningen)

1. utskottet
2. res. 4 i motsvarande del (nyd)

Votering:

292 för utskottet

23 för res. 4
4 avstod
30 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 123 s, 75 m, 29 fp, 27 c, 25 kds, 11 v, 2 -
För res. 4: 22 nyd, 1 -
Avstod: 4 s
Frånvarande: 11 s, 5 m, 4 fp, 4 c, 1 kds, 1 nyd, 3 v, 1 -

Mom. 35 (besparingar i fråga om den svenska delegationen till FN:s general-församling)

1. utskottet
2. res. 4 i motsvarande del (nyd)

Votering:

298 för utskottet

23 för res. 4

28 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 75 m, 29 fp, 27 c, 26 kds, 11 v, 2 -

För res. 4: 22 nyd, 1 -

Frånvarande: 10 s, 5 m, 4 fp, 4 c, 1 nyd, 3 v, 1 -

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

UU16 Samarbete med Baltikum, Central- och Östeuropa

Mom. 1 (principer för länderfördelning)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

Votering:

181 för utskottet

139 för res. 1

29 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 29 fp, 27 c, 26 kds, 22 nyd, 2 -

För res. 1: 128 s, 10 v, 1 -

Frånvarande: 10 s, 5 m, 4 fp, 4 c, 1 nyd, 4 v, 1 -

Mom. 3 (omallokering av valutastöd)

1. utskottet

2. res. 2 (s)

Kammaren biföll utskottets hemställan med acklamation.

21 för res. 8
2 avstod
29 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 129 s, 73 m, 29 fp, 27 c, 26 kds, 11 v, 2 -
För res. 9: 21 nyd
Avstod: 1 nyd, 1 -
Frånvarande: 9 s, 7 m, 4 fp, 4 c, 1 nyd, 3 v, 1 -

Mom 31 (bistånd till bostadsbyggande)

1. utskottet
2. res. 9 (nyd)
Kammaren biföll utskottets hemställan med acklamation.

Mom. 38 (G 3 Avsättning för förlustrisker vad avser garantier för finansiellt stöd och exportkreditgarantier)

1. utskottet
2. res. 10 (s)
Votering:
169 för utskottet
149 för res. 10
3 avstod
28 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 9 s, 75 m, 28 fp, 27 c, 26 kds, 1 nyd, 2 v, 1 -
För res. 10: 120 s, 19 nyd, 9 v, 1 -
Avstod: 1 fp, 1 nyd, 1 -
Frånvarande: 9 s, 5 m, 4 fp, 4 c, 2 nyd, 3 v, 1 -
Leif Marklund (s) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Meddelande om samlad votering

Andre vice talmannen meddelade att skatteutskottets betänkande SkU20, finansutskottets betänkanden FiU7 och FiU8, jordbruksutskottets betänkande JoU13 samt näringsutskottets betänkande NU14 skulle avgöras i ett sammanhang efter avslutad debatt.

Föredrogs
skatteutskottets betänkande
1993/94:SkU20 Skattepolitiken.

Skattepolitiken

Anf. 1 ANITA JOHANSSON (s):

Herr talman! I detta betänkande behandlas ett antal mycket viktiga socialdemokratiska motioner. Dess värre har de avstyrkts av majoriteten i utskottet. Jag är övertygad om att skattefrågan kommer att vara en av de stora valfrågorna. Här går en mycket klar skiljelinje mellan oss socialdemokrater och den borgerliga regeringen.

Eftersom Skattebetalarnas förening nu går ut i en stor och dyrbar annonskampanj mot oss socialdemokrater, vill jag redogöra för vår skattepolitik, som vi tar upp i reservation nr 1 till betänkandet.

Syftet med skattereformen, som genomfördes inkomståret 1991, var att skapa en samhällsekonomiskt effektiv beskattning, som samtidigt uppfyller fördelningspolitiska mål. Avsikten var att få en likformig och neutral beskattning av arbete och kapital och av olika inkomster samt att beskattningen skulle ge de skatteintäkter som ett gott och väl fungerande samhälle behöver.

Reformen byggde på en rättvis fördelning av skatteuttaget och på uppfattningen att effektiva hinder mot skattefusk och skatteplanering är nödvändiga för förtroendet för vårt skattesystem. Beskattningen skulle därför bygga på likformighet, enkelhet och rättvisa.

En likformig beskattning var en ledstjärna i skattereformen. Med en bredare bas för både indirekt och direkt beskattning blev det möjligt att sänka inkomstskatterna, samtidigt som man skapade förutsättningar för ett stabilt underlag för vår välfärdspolitik.

I breddningen av basen för den indirekta beskattningen låg ett ökat uttag av miljöavgifter. Med skattereformen inleddes en skatteväxling på 7 miljarder kronor, från skatter på arbete till skatter på resursförbrukning och miljöförstöring. Detta borde glädja åtminstone centerpartisterna.

Vi socialdemokrater har redovisat våra skatteförslag för de kommande åren.

Vi vill höja grundavdraget för 1994. Det ger alla löntagare en skattesänkning på omkring 745 kr.

Vi vill återinföra grundavdraget vid den statliga beskattningen från 1995 och samtidigt höja statsskatten med 5 %.

Vi håller fast vid överenskommelsen om att det stora flertalet löntagare bara skall betala kommunal skatt. För att få betala mer i statsskatt måste man tjäna mer än 20 000 kr i månaden. Det här är någonting som vi gemensamt borde försöka lära Skattebetalarnas förening.

Vi vill att kapitalskatten skall ligga kvar på 30 %. Därmed behåller ränteavdragen sitt värde. Det har betydelse för dem som bor i bostadsrätter eller egna hem – det gör de allra flesta löntagare. Den som betalar 20 000 kr i ränta på ett bostadslån slipper t.ex. en skattehöjning på 1 500 kr.

Vi vill också återgå till en enhetlig kapitalbeskattning, genom att riva upp alla skattelättnader för passiva kapitalinkomster.

Herr talman! Den som lever på utdelningar och aktieinkomster kommer att få betala lika mycket i skatt som efter 1991 års skattereform. Den som tjänar 14 000 kr i månaden får en skattesänkning 1994, inte en höjning på 13 000 kr, som Skattebetalarnas förening påstår. Med vår politik slipper de som betalar räntor på bostadslån dessutom den borgerliga skattehöjningen.

Vårt förslag till utformning av den statliga inkomstskatten medför sänkt skatt för stora grupper vanliga löntagare, med inkomster upp till 250 000 kr per år. Det här kan man inte säga nog många gånger. I stället höjs skatten på de verkligt höga inkomsterna.

Det här är vår politik. Det innebär, herr talman, skattelättnader för alla vanliga löntagare, för det stora flertalet inom LO-, TCO- och SACO-kollektivet. I våra motioner finns förslag till skattehöjningar på sammanlagt 8,3 miljarder kronor, men samtidigt föreslår vi skattesänkningar på drygt 9 miljarder kronor.

Vi vill höja skatten på passiva kapitalinkomster och på de högsta inkomsterna. Men vi vill samtidigt sänka skatten för vanliga löntagare och för företag som satsar och investerar. Företagen kommer inte heller att behöva betala mer skatt, som det påstås i den borgerliga propagandan.

Vi går tillbaka till en skattesats på 30 %. Samtidigt föreslår vi bl.a. återinförande av företagets rätt till avdrag på utdelning av nyemissioner och en tillfällig möjlighet till förmånliga direktavskrivningar.

Vår politik syftar till goda förutsättningar för produktion och företagande, inte för passivt ägande och spekulativa placeringar. Detta är vår politik: sänkt skatt på arbete och investeringar, en ansvarsfull budget, en rättvis fördelning av bördorna.

Herr talman! Hösten 1991 rivstartade den moderatledda regeringen genom att komma med en rad förslag som innebar avsteg från skattereformen.

Den borgerliga politiken drivs av föreställningen att skattesänkningar för passiva kapitalinkomster skall leda till ökad ekonomisk aktivitet. Men det finns inte någon trovärdig grund för en sådan uppfattning. Det står däremot klart att regeringens politik har lett till att klyftorna i samhället har ökat drastiskt. Vi är på väg mot ett tvåtredjedelssamhälle.

Riktlinjerna i vår motion utgår från skattesystemets grundläggande funktion: att finansiera de offentliga utgifterna. Ett modernt och dynamiskt samhälle förutsätter ett gemensamt ansvarstagande, inte bara för gemensamma nyttigheter och funktioner utan också för samhället som sådant och för en god samhällsutveckling. Detta utgör grunden för skattepolitiken.

Det behövs en offentlig sektor som svarar för väsentliga samhällsfunktioner, för investeringar i den gemensamma infrastrukturen och för ett generellt trygghetssystem. Kostnaderna för denna offentliga sektor måste betalas av medborgarna gemensamt och efter förmåga. För detta, herr talman, har vi ett stort stöd bland svenska folket.

Den borgerliga riksdagsmajoritetens beslut att grundavdrag inte skall få göras vid den statliga beskattningen innebär att fler skattebetalare än som var avsikten kommer att få ca 50 % i marginalskatt. Beslutet innebär också

att alla som betalar statsskatt får en lika stor skattehöjning i kronor räknat, oavsett inkomst. Detta är inte acceptabelt från fördelningspolitisk synpunkt.

Herr talman! Jag skall säga ytterligare några ord om inkomst av kapital.

Vi anser att skattesatsen skall vara 30 % även efter den 1 januari 1995. Det innebär att ränteavdragen behåller sitt 30-procentiga värde och att man undviker att sätta ytterligare press på bostadsmarknaden. Det är mycket viktigt med tanke på dagens höga boendekostnader.

Jag måste få fråga Harry Staaf om inte boendekostnaden också kan oroa en försynt kds-politiker.

Som vi har framfört vid flera tillfällen finns det behov av en förmögenhetsskatt även i framtiden. På sikt bör förmögenhetsskatten utformas efter samma principer som det övriga skattesystemet, dvs. ökad likformighet, bredare skattebas och lägre skattesatser. Skatteunderlaget för arvs- och gåvoskatten och förmögenhetsskatten har beräknats enligt i stort sett samma principer, och vi anser att den kopplingen bör bibehållas.

Den socialdemokratiska regeringen på den gamla goda tiden redovisade ett förslag i en departementspromemoria, Reformerad företagsbeskattning. Vi instämmer nu liksom tidigare i uppfattningen att detta förslag bör kunna tjäna som grund för en reformering av förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattningen. Det bör samtidigt framhållas att detaljlösningar i promemorian behöver övervägas ytterligare.

Herr talman! Vår reservation nr 6 handlar om stipendier. Det mest stötdande med förslaget att avskaffa den tidigare skattefriheten för stipendier är att man nu enbart vill klämma åt fackföreningsrörelsen. Men att försvåra för svensk fackföreningsrörelse ligger ju helt klart i linje med den borgerliga strategin.

Majoriteten i utskottet har beslutat att tillstyrka en moderatmotion, som handlar om att dagmammor med färre än fem dagbarn bör kunna få F-skattsedel. Anledningen till detta jehu i utskottsmajoriteten är ett fall här i Stockholm.

Till bakgrunden hör att en kommun inte får utge vårdnadsbidrag. Avsikten med barnomsorgspengen var att privata företag skulle kunna konkurrera med kommunala dagis. Men nu ser man en möjlighet att den vägen delvis kringgå förbudet mot kommunalt vårdnadsbidrag. Det är bakgrunden.

I det aktuella fallet var det en person som skulle ta hand om sitt barnbarn. Genom att registrera sig som företagare skulle hon kunna kvittera ut barnomsorgspengen som ett vårdnadsbidrag. Men skattemyndigheterna fann vid sin prövning att verksamheten inte hade den omfattning och varaktighet som kännetecknar ett företag och medgav alltså inte F-skattsedel.

Jag tycker inte att det ankommer på riksdagen eller regeringen att intervjua i skattemyndigheternas tillämpning av lagen. Vad motionären vill uppnå är förmodligen i stället att ändra kriterierna för tilldelning av F-skattsedel.

Med dessa ord yrkar jag bifall till reservation 1 och 2, men jag står givetvis bakom även de andra reservationerna till betänkandet.

Anf. 2 PETER KLING (nyd):

Herr talman! Till detta betänkande har Ny demokrati faktiskt 9 reservationer och ett särskilt yttrande.

Jag vill till att börja med tala om hur Ny demokrati ser på skattepolitiken.

Till skillnad från övriga partier i denna kammare vill Ny demokrati göra stora besparingar i budgeten, men vi vill inte göra dem på bekostnad av de svaga eller arbetande grupperna i samhället. Vi vill i stället göra direkta besparingar i budgeten som inte berör löntagarna.

Vi vill spara på biståndspolitiken, flyktingpolitiken och organisationsbidragen, som man har hört så mycket om. Det gäller speciellt de politiska ungdomsorganisationerna som skriver upp medlemmar som de inte har och som förskansar sig medel från skattebetalarna. Vi vill också spara på familjepolitiken, som vi vill göra om helt. Genom att reformera den vill vi spara 21 miljarder.

Ny demokrati vill också att alla skall betala skatt här i Sverige. I dag finns det 20 000-25 000 företagare som har sin verksamhet här men som inte betalar skatt i Sverige därför att de är skrivna utomlands.

Genom sådana här kraftiga besparingar i budgeten vilka inte innebär att man höjer skatten för löntagare osv. vill Ny demokrati i stället sänka skatten på strategiska ställen, så att riktiga arbetstillfällen kan skapas.

Detta är vår strategi, och den är vi inte ensamma om. OECD-rapporten som kom för några månader sedan bekräftar exakt Ny demokratis ekonomiska politik.

Herr talman! Jag skall gå närmare in på Ny demokratis reservationer.

En reservation handlar om att det skall vara en skattefrihet på räntor upp till 1 000 kr för barn och ungdom. Det är ganska logiskt att inte beskatta ungdomar som sparar pengar och får en liten ränteintäkt på detta sparande. Vi vill, som sagt, att det skall vara en skattefrihet på räntor upp till 1 000 kr.

En annan reservation handlar om bilförmåner och beskattning av tjänstebilar. Om bilindustrin över huvud taget skall kunna behållas i Sverige bör tjänstebilen inte beskattas så mycket som den gör i det här landet. Vår beskattning är bland de högsta i världen.

När bilen används som arbetsredskap på ett litet företag bör den inte vara förmånsbeskattad. Det är självklart. Tänk om man skulle beskattas för sin skruvmejsel och sina arbetskläder som man använder i arbetet. Ny demokrati har slagits hårt för att bilar som används som arbetsredskap inte skall beskattas.

Vi anser också att bilaccisen – nyprisskatten på en bil – bör sänkas för bilar med s.k. airbags och ABS-bromsar, dvs. låsningsfria bromsar. Staten bör faktiskt medverka till detta. Sänk skatten på nypriset för bilarna, så att airbags och ABS-bromsar införs på nästan alla bilar!

För några år sedan, när avgasrening skulle installeras på bilarna, tyckte vi i denna kammare att man skulle subventionera. Då kunde vi ge ett bidrag till dem som installerade avgasrening på sina bilar. Nu handlar det om mänskligheten och om minskade trafikolyckor. Då kan staten inte hjälpa till. Det skulle säkert löna sig i slutändan.

Vi har vidare en reservation som handlar om lunchförmåner. Det är så fullt att i den här kammaren tala i egen sak. Jag måste säga att jag talar i egen sak. Jag har nämligen jobbat inom industrin och på byggarbetsplatser i nästan hela mitt liv. Jag vet vad som hände i skattereformen 1990/91. Då infördes en skatt på lunchförmåner. Vad hände på t.ex. Volvo, där jag jobbade?

Där fanns sju eller åtta matsalar. Det var alltid kö. Alla arbetare och tjänstemän gick till matsalarna och åt ett rejält mål lunch med grönsaker. Skatten infördes, och det blev tomt i matsalen. Alla började äta mackor och mycket sämre kost.

Nu har det gjorts en utredning. Man trodde att man skulle få in flera miljarder kronor i skatt genom att beskatta förmånen. Det visade sig att närmare 1 miljon människor mer eller mindre slutade äta ett riktigt mål mat om dagen. De åt sina smörgåsar. Utredningen har kommit fram till att man endast har fått in 350 miljoner kronor.

Det är faktiskt ganska sunt förnuft att införa denna skattefria lunchförmånen. Jag tror att det i denna kammare finns en majoritet för den uppfattningen, men det handlar väl om valtaktik. Om socialdemokraterna skulle vinna valet till hösten förmodar jag att de inför denna förmån. Även om det blir en borgerlig regering tror jag att denna reform är genomförd inom ett och ett halvt år. Förslaget kommer kanske från fel sida, som vanligt.

En reservation handlar om trav- och galopphästar. Nu pratar Peter Kling i egen sak igen, sägs det. Jag har nämligen en häst. Jag pratar bara i egen sak i ett avseende. Jag pratar för skattebetalarna. Trav- och galoppporten omsätter 18 miljarder kronor. Nu vill man beskatta hästägare som har en häst som går med vinst. Det betyder att man på sin höjd får in 5–10 miljoner kronor. I denna 18-miljardersindustri jobbar omkring 60 000 människor. Jag vet hur det är inom hästsporten. Allt färre människor satsar på att köpa hästar. Det betyder att denna sport mer eller mindre kommer att minska. Om den nu, mina damer och herrar i kammaren, minskar med 10 % betyder det att denna sport förlorar 1,8 miljarder i omsättning. Till detta kommer ett skattetryck på ungefär 50 %. Skattebetalarna förlorar 900 miljoner på detta. Men det är väl förnuftigt att förlora 900 miljoner i den enda ändan och i bästa fall få in 5 miljoner i den andra.

Ja, jag talar i egen sak i den meningen att jag talar för skattebetalarna och väljarna. Jag talar inte för någon annan.

Till sist skulle jag vilja ta upp vårt särskilda yttrande. Ny demokrati anser nämligen att Lindbeckkommissionens förslag till åtgärder skall genomföras. Det anser de flesta i denna kammare, men ingen driver frågan.

Ny demokrati ställer sig bakom Lindbeckkommissionens 113 punkter. Vi undrar varför man inte kan driva dessa frågor i denna kammare. Man sätter till denna utredning, och nästan alla tycker att den är bra, men ingen gör någonting.

Herr talman! Ny demokrati står givetvis bakom alla sina 9 reservationer, men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation 7 i mom. 10, reservation 8 i mom. 11 och reservation 12 i mom. 17.

Anf. 3 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Herr talman! Dagens skattedebatt kommer att stå mellan två huvudalternativ. Regeringspartierna kommer att försvara sin politik mot kritiken från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Det är en debatt där höger ställs mot vänster. Så har det ofta varit i skattepolitiken, men inte alltid. För fyra år sedan gick rågångarna på ett annat sätt.

Herr talman! I går kväll, när jag satt på kammaren och funderade på

denna debatt, grep jag ett fyra år gammalt betänkande i bokhyllan. Det var ett gammalt, tummat och slitet exemplar av betänkande 1989/90:SkU30 om århundradets skattereform. Detta betänkande är bara fyra år gammalt. Det ser ut som om det kunde vara 100 år. Så tummat är det.

När man gör en omläsning, som jag gjorde i går kväll, och jämför med dagens dokument, 1993/94:SkU20, ser man att argumenten och ståndpunkterna har ändrats på oerhört många punkter.

Herr talman! Alla har givetvis rätt att ändra sig. Politiker både kan och bör modifiera sina ståndpunkter i takt med ekonomiska och även politiska konjunkturer. Det är rimligt, men ett krav som man kan ställa är att politikererna erkänner och motiverar sina nya ställningsstaganden.

När det gäller principerna för skattereformen är förändringarna så stora att det nästan är en absurd paradox att påpeka att Vänsterpartiet i dag, vid en strikt saklig bedömning, tillhör ett av de riksdagspartier som står närmast skattereformen. Det beror inte på att vi har ändrat oss på så många punkter. Herr talman! I huvudsak har vi gjort som Magnus Uggle sjunger i radion ibland: Vi har stått stilla. När hela kompaniet är på flykt kommer den som står stilla att närma sig frontlinjen. Så blir det naturligtvis.

Herr talman! Vi vägrar fortfarande att se 50 % i marginalsatt som en gräns som inte får överskridas. Därför föreslår vi att skatten höjs till 25 % för inkomster över brytpunkten. I dag står Vänsterpartiet och Socialdemokraterna enade på denna punkt. I det här fallet är det Socialdemokraterna som har ändrat sig. Det tycker jag är bra.

Vänsterpartiet går sedan längre, precis som vi gjorde 1990, och säger att det bör finnas en högre skatt för riktigt höga inkomster. Vi föreslår därför fortfarande ett nytt skatteskick för inkomster över 300 000 kr.

För dessa förslag kommer vi att få kritik. Regeringen kommer att säga att sådana förslag ökar skattekilarna och att Sverige inte bör ha dramatiskt högre marginalsatser än omvärlden på arbetsinkomster. Herr talman! Regeringen har rätt. Jag anser att det ligger en hel del i den kritiken.

Bl.a. därför har vi i Vänsterpartiet modifierat våra ståndpunkter sedan 1990. Då krävde vi 40 % i statlig skatt på inkomster över 300 000 kr. I dag säger vi 30 %. Det är en betydande minskning, men fortfarande skulle en sådan skattesköpning ge 6 miljarder i ökade intäkter.

För detta och våra andra förslag till skattehöjningar har jag många argument, bl.a. 172 000 miljoner kronor, dvs. 172 miljarder. Det är det budgetunderskott som anges i årets finansplan. 1990 var Sveriges statsfinanser i balans. 1994 är ordet obalans en mycket kraftig underdrift.

Herr talman! Det är sant att 60 % marginalsatt som vi föreslår gör att Sverige kommer på internationell toppnivå när det gäller att ha högsta marginalsatten. Men andra länder i den internationella ekonomin klarar den nivån.

Detta fick vi i skatteutskottet lära oss när vi i höstas gjorde ett besök i Nederländerna. Då träffade vi Kristdemokraterna, som var regeringsbärare, i finansutskottet. Där sades det: Visst vill man sänka skatten – man hade 60 % som högsta marginalsatt. Men det var svårt eftersom man hade mycket stora underskott. Man tog ett ansvar, inte för vissa väljargrupper

utan för helheten. Men i Holland var Kristdemokraterna å andra sidan inte ett stödparti till den holländska högern, och däri ligger ju en skillnad.

Herr talman! Ett onödigt högt skattetryck skall naturligtvis undvikas. Men om jag personligen tvingas välja mellan att betala världens högsta marginalskatt och att sända världens snabbast ökande statsskuld till mina barn, då väljer jag att betala skatt. Jag tycker inte att det är roligt. Men allt som är ansvarsfullt är inte roligt.

1990 varnade jag i kammardebatten för en finansiering av skattereformen med dynamiska effekter. 1990 sade jag till Moderaterna och Bo Lundgren, som nu är statsråd, att det inte finns något perpetuum mobile i mekaniken och inte heller några självfinansierade skattesänkningar i politiken. Då menade representanter för fyra partier att jag hade fel. I dag önskar jag att jag hade haft fel 1990. Det hade varit bra om jag hade haft fel.

1990 accepterade vi i Vänstern de andra partiernas bud om en sänkning av företagsskatten till 30 %. Jag, och uppenbarligen också Socialdemokraterna, står fast vid det budet. Andra parter har ändrat sig.

1990 accepterade vi i Vänstern att den högsta skatten på kapitalinkomster sänktes från 72 % till 30 %. Det gjorde vi i utbyte mot att alla kapitalinkomster i princip skulle beskattas med 30 %. Jag, och uppenbarligen också Socialdemokraterna, står fast vid det budet. Andra parter har uppenbarligen ändrat sig.

Herr talman! Det finns radikala röster som säger att skattereformen borde rivas upp. I det kravet ligger berättigad kritik mot sneda fördelningseffekter och mot den underfinansiering som ökat budgetunderskotten. I sak är det dock ett omöjligt krav. Man kan ju inte riva upp något som efter fyra års bruk är så trasigt som århundradets skattereform är.

I dag gäller det snarast att restaurera reformen. På det området har den moderatledda politiken gjort störst skada. Det är också möjligt att påbörja den restaureringen redan till hösten. I reservation nr 1 från Socialdemokraterna finns det riktlinjer för ett sådant projekt. Vi i Vänsterpartiet yrkar bifall till den reservationen.

När jag till hösten återtar mitt arbete i skatteutskottet – en del önskar kanske att jag inte skall göra det, men jag ämnar ändå göra det – tänker jag inte nöja mig med att restaurera det som har rivits ner. I stället vill jag delta i arbetet på att skapa något nytt och bättre.

I vår motion Sk352 redovisar vi i Vänsterpartiet riktlinjer för hur en solidarisk skattepolitik skall medverka till att förutsättningar skapas för en ekologiskt uthållig utveckling.

Våra förslag syftar till att skapa ett enkelt och enhetligt skattesystem som kan åstadkomma bättre balans i statsfinanserna och utjämna skillnader i inkomster och förmögenhetsfördelning.

Herr talman! Statsrådet Bo Lundgren och Harry Staaf från Kristdemokraterna skall nu lyssna noga så att vi slipper ha en debatt om det som vi är överens om. Det går nämligen inte att genom skattehöjningar skapa balans i statens finanser. Bo Lundgren och jag är överens om detta, och Harry Staaf håller alldeles säkert också med. Därmed har vi rätt ut den saken.

Men jag går vidare. För att nå målet om balans i statens finanser krävs det besparingar, och fortfarande är vi överens. Det krävs också framför allt

ekonomisk tillväxt. Vi är också här överens. Nu har vi alltså hittat tre områden där vi är överens.

Men så har jag ytterligare något att säga. Det går nämligen inte heller att utan skattehöjningar nå målet om balans i statens ekonomi. Det är i det avseendet som vi skiljer oss från varandra. Men jag har rätt och ni fel, för det här vet jag och det här vet också alla som har studerat frågan. Men alla vågar inte, eller vill inte, erkänna denna sanning. Frågan är nämligen inte *om* utan *hur* skatteskräpningar skall läggas ut.

Vi i Vänsterpartiet säger att det blir sneda fördelningseffekter om skattehöjningar läggs ut som massiva höjningar av egenavgifterna. Där kritiserar vi såväl Moderaterna som Socialdemokraterna. Vi föredrar då höjd skatt på inkomster. Därför vill vi behålla förmögenhetsskatten.

Vi i Vänsterpartiet vet att skatteuttaget är högt i Sverige. Därför bör man inte höja de skatter som redan är höga, utan i så fall skall de skatter höjas som internationellt sett är låga. Det är en oerhört rimlig utgångspunkt. Därför bör främst skatten på kapitalinkomster höjas. Detta ligger i linje med nyligen publicerade utredningsrapporter från OECD.

Herr talman! Alla här i kammaren är i ord överens om att arbetslösheten är ett avgörande samhällsproblem. Vänsterpartiet mår om att vi också i handling tar fasta på detta. Därför vill vi i Vänsterpartiet under 90-talet försöka sänka skatten på arbete. Det kan finansieras genom ökad skatt på energi och sådan produktion och konsumtion som påverkar miljön negativt.

Sedan har jag en förhoppning om att mina motdebattörer på den borgerliga sidan, t.ex. Harry Staaf, snart tar till sig en nyliberal tes som jag förstår och uppskattar. Tesen är enkel: Det finns inget sådant som en gratis lunch.

Jag tror inte att jag är en större humanist än Harry Staaf, utan jag tror att Harry Staaf känner lika mycket som jag gör för de sjuka, för barnen, för skolgångsdomen och för de gamla. Men handling och tanke bör vara ett. Trots att vi kan ha olika ideologiska önsksningar om verkligheten är det ett faktum att det är Sveriges kommuner som bedriver merparten av sjukvården, barnomsorgen, skolorna och åldringsvården.

Kommunerna har ont om pengar, och med mindre pengar drar de ner på sina satsningar. Personal friställs. Redan har 100 000 anställda tvingats gå. Ytterligare 65 000 anställda väntas få gå. Det här är beklagligt för dem som blir arbetslösa. Men ännu beklagligare är det för dem som blir utan hjälp när de friställda inte jobbar utan lever på arbetslöshetsunderstöd. De får ju betalt för att låta bli att vårda, för att låta bli att undervisa, för att låta bli att fostra barn och för att låta bli att ge de äldre omsorg. För detta får de alltså betalt av staten. Detta innebär inte några besparingar för staten, utan det ökar bara underskotten.

Det är ett faktum, Harry Staaf, att man när denna regering tillträdde beslöt att dra in 7,5 miljarder från kommunsektorn. Vi i Vänsterpartiet föreslår att kommunsektorn förstärks med 5 miljarder genom slopat grundavdrag över brytpunkten.

Det är märkligt att den borgerliga regeringen – jag förutsätter att Centern och Kristdemokraterna åtminstone har ett visst inflytande där – inte kan driva igenom detta. Det här skulle ju inte ens innebära en höjning av marginalskatten över Folkpartiets och Moderaternas heliga gräns om 50 %.

Lika märkligt är det att inte heller Socialdemokraterna stöder detta förslag. De tar ju ofta upp frågan om krisen ute i kommunerna. Tvärtom föreslår Socialdemokraterna en höjning av grundavdraget, och därmed tappar kommunerna ännu mera pengar.

Nu säger Socialdemokraterna att man skall kompensera här. Jo, men skillnaden är 1 miljard när det gäller den kompensation som Socialdemokraterna antyder i sin motion.

I de flesta fall förstår jag hur mina motståndare resonerar. I fallet med grundavdraget och kommunerna har jag problem. Kanske kan Anita Johansson och Harry Staaf förklara för mig.

Herr talman! Jag vill yrka bifall till reservation 1 under mom. 1. Jag vill dessutom yrka bifall till Vänsterpartiets meningsyttring under mom. 2. För övrigt ställer jag mig bakom alla Vänsterpartiets ställningstaganden i meningsyttringen, men för att korta ned voteringsomgången yrkar jag inte bifall.

Anf. 4 ANITA JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Det är alltid lika fascinerande att lyssna på Lars Bäckström. Jag kan bara konstatera att även Sven Dufva stod still, och han var inte särskilt begåvad, Lars Bäckström. Men jag kan ändå ana att Vänsterpartiet är på väg att närma sig den stora skattereformen som Folkpartiet och vi var överens om. Det har skett en viss tillnyktring i Vänsterpartiet när det gäller skattepolitiken.

När det gäller kommunerna och grundavdraget tycker jag att Lars Bäckström skall läsa vår ekonomisk-politiska motion. Vi har andra förslag där som kompenserar kommunerna. Så har vi socialdemokrater alltid agerat när det gäller kommunerna.

Om jag läser noga i betänkandet och tittar närmare på vad det skulle innebära om Lars Bäckströms meningsyttring gick igenom – att grundavdraget skulle trappas ned för inkomster över 156 000 kr – finner jag att det skulle drabba stora grupper. Det kanske vi kan vara överens om.

Anf. 5 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! När jag funderade på om jag skulle säga detta tänkte jag på den motrepliken. Men det är Folkpartiets replik, Anita Johansson, inte Socialdemokraternas.

Sven Dufva stod still. Men ibland är det riktigt att stå still och göra sin plikt för de intressen man försvarar. Han kan anses mindre begåvad, men även de kloka gör uppenbarligen stora misstag. Det var de kloka på 80-talet som ställde till med bankkrisen. Det var de kloka som ledde oss fram till massarbetslösheten. Ibland är gråsten och Sven Dufva att föredra framför de klokas styre. Det är det som är demokratins grundidé.

Till sakdebatten, Anita Johansson. Grundavdraget ger 4,8 miljarder i förstärkning, varav 3,2 miljarder kommer från inkomster över 207 000 kr om året. En inkomsttagare som har 180 000 kr om året får en skatteskärpning på 1 211 kr, alltså ungefär 100 kr i månaden. Att betala 100 kr i månaden när man tjänar 180 000 kr om året för att ge 5 miljarder till äldreården, skolan,

barnomsorgen och sjukvården tror jag att de här löntagargrupperna ställer upp på. Men det kan man ha skilda meningar om. Det är min bedömning.

Socialdemokraterna har inte anvisat mer pengar till kommunerna i sin motion, enligt Göran Persson. Vi hade en finansdebatt för någon vecka sedan. Göran Persson sade: Nej, vi har inte anslagit mer pengar till kommunerna. Anita Johansson har en annan uppfattning. Ni får väl reda ut det internt. Nu tror jag att ni kommer fram till, kanske tack vara Anita Johanssons påtryckningsarbete, att man bör anvisa mer pengar till kommunerna. Jag är bara tacksam och glad för det. Men det vi nu borde göra, Anita Johansson, är att stå på enad front och kräva att kommunerna skall ha mer pengar. Det är den position som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet borde inta och inte gräla på den här punkten.

Anf. 6 ANITA JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Det är ju bra att Vänstern står still här i Sverige. I Europa rör den verkligen på sig överallt.

Jag tror att vi är överens om grundfilosofin för kommunerna, Lars Bäckström. Vi har i vår motion – det vidhåller jag – många konkreta förslag som handlar om att kommunerna i lågkonjunkturen, med den rådande höga arbetslösheten, inte skall sparka stora grupper människor. Det har vi konkreta förslag på. Läs noga vår stora ekonomisk-politiska motion!

Anf. 7 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det är riktigt att man på vissa ställen i motionen talar om att man skall driva en aktiv arbetsmarknadspolitik. Det är en av mina stora poängar att kommunerna inte har tillfälliga svackor i sin ekonomi. De har strukturella och uthålliga ekonomiska problem som vi genom att tillskjuta 5 miljarder kronor vill hjälpa till att lösa. De 5 miljarderna kommer att behövas om kommunerna skall kunna upprätthålla sin servicenivå under 90-talet.

Ni har delvis föreslagit arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det har många ekonomer kritiserat. Det blir snedvridningar i kommunernas ekonomi. Man tvingar bort människor från ordinarie anställningar till tillfälliga beredskapsarbeten. Det skapar ingen trygghet. Det leder till effektivitetsförluster i produktionen, i servicen och i omsorgen. Alla som har jobbat i kommunerna vet att det är bättre att ha ordinarie personal som utför arbetet än tillfälliga beredskapsanställda.

Anf. 8 PETER KLING (nyd) replik:

Herr talman! Jag skall fatta mig kort i mitt replikskifte.

Lars Bäckström talade sig varm för skattereformen och sade att man bör hålla fast vid den. Samtidigt vill Lars Bäckström höja marginalskatterna. Det förstår jag inte riktigt. OECD-rapporten säger också att det inte är bra om man höjer marginalskatterna för mycket.

Man vill dessutom spara i budgeten för att få balans. Det är precis vad Ny demokrati säger. Men jag skulle vilja fråga: Om Lars Bäckström talar sig varm för den skattereform som genomfördes, varför skall han gå ifrån den så kraftigt när det gäller marginalskattehöjningarna?

Anf. 9 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag talar mig inte varm för skattereformen. Jag konstaterar faktum. Eftersom andra krafter har rört sig med stor hastighet från den, står vi i sak mycket närmare den i dag. Men det var en annan sak. Jag kritiserar fortfarande skattereformen på väsentliga punkter. Vi driver fortfarande linjen att vi behöver ha en högsta marginalskatt som är högre än 50 %. Det finns två skäl för detta. Det ena skälet är helt enkelt underskottet. Det andra är fördelningspolitiken.

Detta ger naturligtvis vissa skattekilrar. Men det går att rent teoretiskt vända på argumentet. Om skattekillen ökar måste jag arbeta mer för att få in oförändrade inkomster. Det finns olika teoretiska antaganden. Men jag tror att de flesta människor faktiskt arbetar utifrån det man har att utföra på sin arbetsplats. Det är det som är det avgörande, inte om den formella skattesatsen på toppen är si eller så stor. Om det kan vi göra olika bedömningar. Men det är min tro att läkaren inte arbetar mindre om marginalskatten på inkomsterna över 300 000 kr är 60 % än om den är 50 %. Vi kan göra skilda bedömningar där, men de vetenskapliga undersökningar som har gjorts har inte styrkt sambandet att man skulle jobba mer om marginalskatten sänks. Det finns inga sådana entydiga undersökningar.

Anf. 10 PETER KLING (nyd) replik:

Herr talman! De flesta ekonomer runt om i världen, även de som utformat OECD-rapporten, är tämligen överens om att höjda marginalskatter på sikt ger en hämmande effekt på ekonomin i ett land. Tydligt håller inte Lars Bäckström med om det.

Jag känner faktiskt en del läkare. De två tre stycken som jag har talat med om detta sade faktiskt att när det är höga marginalskatter tar de hellre ledigt. Vad gör de under sin ledighet? Jo, de målar huset, sätter upp vägguttag och gör sådana saker som de egentligen inte kan göra. Men de gör dem ändå; de målar, byter fönster och gör allting sådant. De tar jobben från professionella yrkesgrupper. Det leder bara till att vi får högre arbetslöshet. Höga marginalskatter leder till minskade intäkter för staten. Visst blir det en sådan effekt, Lars Bäckström.

Anf. 11 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Om formuleringen är "för höga" marginalskatter blir effekten negativ. Det är alldeles korrekt. Med den formuleringen har man alltid rätt. För höga marginalskatter ger den här effekten.

Jag anser att 60 % i marginalskatt för taxerade inkomster på 300 000 inte är för högt. Man skall också veta att den här personen vanligtvis har vissa avdrag som reducerar inkomsten. Det är inte samma 300 000 som utgör personens bruttoinkomst. Den kommer att ligga på en betydligt högre nivå.

Det skatteuttaget kan man bära. Vi har faktiskt finansiella problem i det här landet. Vi måste höja en hel del skatter. Vi måste få ökad tillväxt, vi måste göra besparingar. Då klarar man inte av underskotten om man begränsar sig till de här två sakerna. Det krävs också skattehöjningar, det är min insikt. Jag vill att de läggs ut på olika sätt. Det är alldeles riktigt att jag

hellre vill lägga dem på kapitalbeskattningen i Sverige, eftersom den internationellt sett är låg.

Jag föreslår 60 % vid inkomster på 300 000 kr. Det ger ungefär 6 miljarder. Som jag bedömer det får det räcka med det. Men underskotten är ju på uppemot 200 miljarder. Vi har en statsskuld som enligt Finansdepartementets kalkyler från förra året kan närma sig 2 000 miljarder 1997/98. Då får vi ta in från många olika källor för att få ned underskotten.

Det är ren utopi, helt felaktiga tankar, att tro att man kan hämta in underskotten med organisationsbidragens nedsänkande. Man kan alltid minska på dem, men det är bara pinsamt att tro att man löser problemen enbart med den typen av marginella besparingar. Fler saker krävs: besparingar, tillväxt och skattehöjningar.

Anf. 12 HARRY STAAF (kds):

Herr talman! Jag ber först att få yrka bifall till utskottets hemställan i SkU20. Betänkandet behandlar 25 motioner med 53 yrkanden.

Med anledning av en motion från Peeter Luksep angående skatteförhållandena för dagbarnvårdare föreslås ett tillkännagivande beträffande F-skattsedlar. I övrigt avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Motionsyrkandena kan indelas i fem grupper.

1. Nostalgiska tillbakablickar där socialdemokraterna vill återgå till läget innan den egna regeringen gjorde förändringar.

2. Nostalgiska tillbakablickar där andra vill göra förändringar i förra regeringens beslut.

3. Nostalgiska tillbakablickar på frågor där nuvarande regering och riksdag vidtagit förändringar i strid med oppositionen.

4. Framåtsyftande motioner med förslag som det ligger en hel del i och där utredningsarbete pågår. Eftersom utredningsarbetet startats i syfte att få fram ett bra beslutsunderlag, är det rimligt att motionerna avstyrks i avvaktan på att beredningsarbetet blir färdigt.

5. Motioner om frågor där regeringen har varit så snabb att fatta beslut att motionärerna yrkar på något som regeringen redan har gjort.

Herr talman! Jag yrkar avslag på de socialdemokratiska reservationerna 1 och 2, som Anita Johansson har yrkat bifall till. Jag yrkar också avslag på de meningsyttringar som Lars Bäckström framförde här.

Anita Johansson har med utgångspunkt från de socialdemokratiska reservationerna pläderat inte bara mot den nuvarande politiken utan också mot de åtgärder som hennes eget parti i regeringsställning vidtog. Jag skall något kommentera detta med utgångspunkt från de socialdemokratiska reservationerna, och jag skall ge några exempel på en, som jag tycker, egendomlig retorik.

Socialdemokraterna beskriver i reservation 1 regeringens ambitioner att öka det egna kapitalet i företagen för att få fram stabila företag som kan stå starka i kommande ekonomiska fluktuationer så här:

”Den borgerliga politiken drivs av föreställningen att skattesänkningar för passiva kapitalinkomster skall leda till ökad ekonomisk aktivitet.”

Det är närmast spilleffekter av att man vill ha en ordentlig näringspolitik.

Anita Johansson var rädd för att det här skulle leda till ett tvåtredjedels-

samhälle. Är det inte så, Anita Johansson, att den nuvarande regeringen försöker avveckla delar av det trefjärdedelssamhälle som finns? 30 % av dem som behöver en arbetslöshetsförsäkring har inte den sedan tidigare. I och med att man har infört en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring får alla den.

På barnomsorgsområdet är det likadant. Där är det två tredjedelar som får samhällets stöd. Där vill regeringen medverka till att alla skall få det.

Ett annat exempel på den här retoriken är att när regeringen försöker skapa en rimlig balans mellan offentlig och privat konsumtion beskrivs detta av Anita Johansson som att regeringen har en entydigt negativ syn på skatterna.

När jag i min ungdom bar vatten – vi hade ganska långt till brunnen – bar jag vattnet med ok. Det gick mycket bättre att bära när jag hade ungefär samma vikt i båda hinkarna. På samma sätt behövs det en balans mellan den privata och den offentliga sektorn i samhället om samhället skall fungera.

Socialdemokraterna försöker i reservationen framstå som de verkligen goda människorna. Jag citerar ur den socialdemokratiska reservationen: "Det behövs en offentlig sektor som svarar för väsentliga samhällsfunktioner, för investeringar i den gemensamma infrastrukturen och för generella trygghetssystem." Men detta är ju inte, Anita Johansson, någon skiljefråga! Jag är säker på att Anita Johansson inte kan räkna upp fem riksdagsledamöter som skulle stå emot dessa synpunkter.

Visst finns det väl en gräns där marginalskatterna får negativa konsekvenser. Varför sänkte annars socialdemokraterna marginalskatterna under sin senaste regeringsperiod från 84 % 1983 till ca 50 % 1991? Var det för att gynna höginkomsttagarna, eller var det därför att man ansåg att höga marginalskatter är skadliga för den ekonomiska utvecklingen?

Det har tillsatts en kommitté för utvärdering av skattereformen. Det framskymtar i de socialdemokratiska reservationerna att den kommittén tydligen inte arbetat riktigt ordentligt. Man vill ge kommittén en uppmaning att påskynda sitt arbete.

Nu vet Anita Johansson exakt hur kommittén har arbetat eftersom hon själv är ledamot av den. Men kommittén har aviserat att den skall ge sin slutrapport 1995. Jag hade visserligen inte tillgång till direktiven, men jag gick tillbaka så långt jag hade fått handlingar. Hela tiden verkar det som att planen har varit att kommittén skall vara färdig med sitt arbete 1995. Det var tydligen den gamla regeringens bedömning. Varför då sparka på den egna regeringen?

Som framgår av reservation 2 vill inte socialdemokraterna hålla fast vid överenskommelsen i krispaket 2, som innebar en nedväxling av arbetsgivaravgifterna mot att bl.a. grundavdraget reducerades med 2 400 kr.

Ett återtag när det gäller grundavdraget berör kommunernas inkomster. Jag har tidigare frågat Anita Johansson om hur kommunerna skall kompenseras för detta, utan att jag fått någon klarhet. Anita Johansson hänvisar till dokument. Där är det inte så lätt att hitta. Lars Bäckström berörde också frågan med påståendet att det inte finns något som heter gratis lunch.

I detta sammanhang tog Lars Bäckström upp att även den nuvarande regeringen har dragit in pengar från kommunerna. Det är riktigt, och det gjorde ju också den tidigare regeringen. Denna indragning bör emellertid ses i lju-

set av att kommunerna året innan hade ett ganska stort överskott under det att staten som bekant har ett mycket stort underskott. Men jag är – precis som Lars Bäckström – oroad inför framtiden. Det är därför som jag ställer frågan till Anita Johansson: Hur tänker ni kompensera kommunerna för denna indragning?

Anita Johansson tycker inte om beslutet att kapitalbeskattningen skall sänkas från 30 % till 25 %. Har man varit med om att sänka avdragets värde från 50 % till 30 % är det en logisk följd att man fortsätter litet till. Nuvarande räntenivåer tycks också ge underlag för en sådan fortsättning. Det finns förväntningar om lägre räntor. Sannolikt är det en låg räntenivå som vi behöver för att få fart på ekonomin. Jag tror att en skattesänkning av den här typen skulle medverka till lägre räntor.

Anita Johansson frågade mig om inte även en försynt kds-politiker är oroad av de höga boendekostnaderna. Visst är jag det, Anita Johansson. Vi i kds är mycket oroade över dessa. Men låt oss se på effekterna av en skattesänkning.

En sänkning av avdragsrätten från 30 % till 25 % innebär för ett hushåll med 500 000 kr i lån en utgiftsökning med ca 200 kr i månaden. En räntesänkning med 1 % ger samma hushåll en utgiftsminskning med 300 kr i månaden. Om det finns ett samband här, är det åtgärder som bidrar till låg ränta som är gynnsamma för hushållen.

I socialdemokraternas reservation 4 om förmögenhetsskatten ryms det dubbla budskap, dels protester mot nödvändiga förändringar som regeringen har genomfört för att stärka näringslivet, dels ett accepterande av att näringslivet och främst småföretagsamheten behöver bättre villkor än vad som gavs under den socialdemokratiska regeringstiden. Bara detta visar att ett regeringsskifte var värdefullt. Men det dubbla budskapet i reservationen är oroande. Och inte blir man lugnare när man läser Lars Bäckströms meningsyttring. Han konstaterar att det finns en betydande samsyn mellan Vänsterpartiet och Socialdemokraterna när det gäller skattepolitiken.

Lars Bäckström vill höja förmögenhetsskatten med 600 miljoner. Vad innebär detta för företagandet? Jag tycker att Anita Johansson var litet oklar i sin framställning om förmögenhetsskatten när det gäller det arbetande kapitalet. Vad är det som gäller? Är det den syn som Göran Persson ger uttryck för när han talar i TV? Eller är det möjligen så, att Lars Bäckström har fattat saken rätt, att ni är överens?

Reservation 9 om dagbarnvårdarna är följdriktig utifrån socialdemokratisk historia på barnomsorgsområdet. Först sade ni nej till allt vad förändringar heter. Men om man ser på historien under en 20-årsperiod har det faktiskt hänt en hel del. Om ni får fundera tillräckligt länge på den här frågan, kommer ni nog att inse att vi har rätt när det gäller dagbarnvårdarna.

Herr talman! Peter Kling har avgett nio reservationer, varav han har yrkat bifall till tre. Jag ber att få yrka avslag på reservationerna 7, 8 och 12.

De flesta av Peter Klings reservationer berör sakfrågor som är föremål för utredningar eller tangerar utredningar som inte är slutförda. Det gäller beskattning av ränta till barn och ungdom samt beskattning av bilförmån, en fråga som vi behandlade sent i höstas. Vissa kvarstående frågor är föremål för skyndsam beredning inom Finansdepartementet. Det gäller vidare be-

skattning av lunchförmåner, vilket har utretts av Lantbrukets utredningsinstitut. Peter Kling berörde ju den utredningen här, och den är ännu inte slutbehandlad i regeringen.

Olika förslag har framförts om lägre beskattning av hushållstjänster. Det gäller kristdemokraternas Stefan Attefalls och Rose-Marie Frebrans motion om U-skattesedel, vilken skulle medföra lägre skatt på arbete för ungdom. Därmed skulle en hel del arbetslös ungdom kunna få arbete. Karin Pilsäter har ett förslag om att det s.k. ROT-avdraget skall utvidgas till att omfatta andra hushållstjänster än reparation. Dessa förslag är ju föremål för utredning när det gäller förutsättningar för expansion av privat tjänsteproduktion.

Peter Kling vill att riksdagen på direkten skall bifalla en motion om avdragsrätt för kostnader för barntillsyn. Samtidigt passar inte galoschern när det gäller den avdragsrätt som regeringen har föreslagit i fråga om vårdnadsbidraget. Jag tycker att det är bättre att gå på de förslag som är ordentligt utredda av arbetsgrupp och regering. Gå på dem först! Låt utredningen bli klar, så kan vi sannolikt bifalla Peter Klings reservation också på den här punkten.

Lars Bäckström sade att de har stått still, och det känns ju tryggt. Alla Lars Bäckströms meningsfränder runt om i världen befinner sig endera på flykt eller i en kokande kittel. Detta föranledde att Anita Johansson jämförde Lars Bäckström med Sven Dufva. Det finns ju både skillnader och likheter mellan Lars Bäckström och Sven Dufva. Skillnaden ligger på huvudet och likheten ligger i hjärtat – Sven Dufva hade ett gott hjärta.

Lars Bäckström för ett rakt och logiskt resonemang i sin meningsyttring när det gäller grundavdrag och skatteskalen. Det är den rejäla skattehöjarlinjen som gäller, men det finns ett logiskt samband, vilket Anita Johansson borde studera. Jag vill minnas att man när man behandlade skattereformen först hade ett förslag om 55 % marginalskatt. Men så ville man sänka skatten för heltidsarbetande och då lade man in vaggan med en viss sänkning och marginalskatten sänktes till 50 %. När ni nu är på väg bort från skattereformen i dessa delar, vore det faktiskt logiskt att ni fullföljde Lars Bäckströms resonemang.

Men, Lars Bäckström, det finns vissa hakar i resonemanget. Gruppen människor som har 200 000 i årsinkomst och litet däröver har varit utsatt för rätt rejäla skattehöjningar under dessa två år.

Vi tar in inkomster till budgeten på ungefär 1 miljard per dag. Nu tycker Lars Bäckström att vi skall öka intäkterna med ungefär 80 miljoner per dag, vilket motsvarar 8 % höjning. Jämför detta, Anita Johansson, med vad Lars Bäckström har skrivit i sin meningsyttring, att ni reellt är sams om skattepolitiken. Hon vill ju sänka skatten och vidta andra åtgärder som ytterligare försvagar budgeten. Vad är det som gäller? Är det samsyn eller är det skillnader?

Jag tycker att Lars Bäckström närmast verkar ha mer gemensamt med regeringens politik på vissa punkter. Lars Bäckström har enligt min mening kloka åsikter och han gör en riktig analys utom på en punkt. I dagens läge kan vi inte ta skattehöjarlinjen, utan vi måste öka medborgarnas egenansvar för vissa saker. Det gör vi inte genom att höja skatterna utan genom att ge

möjlighet för medborgarna att själva ta ansvar för en del saker och att lyfta bort dessa från den offentliga sektorn.

Anf. 13 ANITA JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Först av allt skulle jag vilja ha en kommentar av Harry Staaf till Skattebetalarnas förenings kampanj ute på gator och torg samt i tidningar. Det skulle vara roligt att få en sådan kommentar av en kds-skattepolitiker för att höra hur han ser på den kampanj som pågår just nu.

Jag är glad över att Harry Staaf är orolig för den offentliga sektorn. Det är verkligen jag också. Sedan Harry Staaf fick något att säga till om i svensk politik och i denna kammare har 100 000 människor mist sina jobb i kommunerna.

Det är ett väldans tjat om grundavdraget. Jag vill då bara påminna Harry Staaf om att kommunerna genom den s.k. krisuppgörelsen inte fick behålla skatteökningen, vilket vi socialdemokrater ville att de skulle få. Därför har vi nu lagt fram andra förslag i vår motion som stärker kommunerna så att de inte skall avskeda folk i detta lågkonjunkturläge.

Jag tycker att Harry Staaf inte bara skall vara bekymrad utan också göra någonting konkret åt alla de framför allt kvinnor som i dag sägs upp i kommuner och landsting. Det hade sett betydligt tjugigare ut, Harry Staaf.

Så över till marginals-katten. Vi och Folkpartiet var i den stora skattereformen överens om att sänka marginals-katterna till 50 % och att de flesta inkomsttagarna inte skulle betala någon annan skatt än kommunalskatt. Tänk om detta ändå hade hållit sig – jag menar då den totala skattereformen. Men som jag sade i mitt anförande hann inte Bo Lundgren mer än krypa in i Finansdepartementet förrän han började att justera i skattereformen, tyvärr. I reformen ingår såväl marginals-katter, kapitalskatter som arvs- och gåvoskatter osv. Det var en helhet som vi tillsammans kom överens om i detta hus och som jag, min dumbom, trodde skulle stå sig litet längre än fram till ett eventuellt regeringsskifte.

Jag vill säga några ord om kommittén KUS. Ja, Harry Staaf, jag sitter i den. Men denna kommitté har inte haft det enkelt, eftersom förutsättningarna för reformen, utvärderingar och annat har ändrats snart nog varje vecka. Till detta har Harry Staaf bidragit.

Anf. 14 HARRY STAAF (kds) replik:

Herr talman! Jag tror att Anita Johansson överdriver när hon säger att 100 000 människor har mist sina arbeten i kommunerna på grund av denna regerings politik.

För det första är siffran överdriven. Jag tror att det på årsbasis är fråga om en avveckling i kommunerna som ligger någonstans kring 40 000, men då har 8 000 av dessa överförts till kommunala bolag. Jag tror att Anita Johansson måste justera ner sin siffra högst väsentligt med hänsyn till att en del människor har överförts till kommunal bolagsverksamhet.

För det andra har Anita Johansson medverkat till att dra in ganska mycket pengar från kommunerna. Kommunerna har inte anpassat verksamheten efter de indragningar som Anita Johansson var med om att införa. Men så småningom, när det egna kapitalet och soliditeten i kommunerna började att gå

ner mot noll, var de tvungna att anpassa sig till de indragningar som skedde under den socialdemokratiska regeringens tid. De flesta friställningar beror på detta.

Anita Johansson! Om vi gjorde indragningar för den kommunala sektorn på 5,2 miljarder ett år, så gav vi ju tillbaka 2,5–2,6 miljarder, eftersom grundavdraget inte sänktes som det var tänkt. Den indragning som ligger mellan 2,5 och 5,2 har icke förorsakat neddragningar av antalet anställda i kommunerna.

Den arbetslöshet som har drabbat landet på grund av den finanskris och spekulationsvåg som rådde under slutet av 80-talet har i mycket större utsträckning drabbat män än kvinnor. Det visar den reella statistiken. Det är däremot ofrånkomligt att det i kommunerna är kvinnorna som drabbas, eftersom en stor andel anställda i kommunerna utgörs av kvinnor.

När det gäller vissa justeringar som har gjorts i skattereformen framförde jag i mitt första anförande i riksdagen kritik mot skattereformen på fyra punkter. En del har förändrats. En del förändringar förutsattes fortsätta också efter skattereformens genomförande medan det i en del fall har gjorts avsteg.

Anf. 15 ANITA JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Det hade varit trevligt att få en kommentar av Harry Staaf till Skattebetalarnas förenings kampanj som nu pågår ute i vårt land. Harry Staaf är ju ganska bra på att räkna när det gäller skattetabeller och annat, så han kanske kan korrigera den snedvridna kampanjen mot vår skattepolitik. Det hade varit trevligt att få höra i kammaren i dag.

Det är närmare 100 000 människor som har mist sina jobb i kommuner och landsting sedan Harry Staaf kom till denna kammare. Det är bara att konstatera att det nu förs en förhoppningsvis höger-vänster-skattepolitik. Regeringen har med Harry Staafs hjälp sänkt skatten på kapital och förmögenheter med 25 miljarder kronor. Detta är ett faktum. Skatten på produktion har sänkts med 20 miljarder kronor.

Vad har man gjort mer? Man har höjt skatten på arbete som jag var inne på i mitt inledningsanförande. Det är bara att konstatera att det vanliga folket i detta land har fått skattehöjningar. En metallarbetare har fått en skattehöjning med drygt 6 000 kronor, ett sjukvårdsbiträde med 5 600 kronor, osv. Jag kan lova Harry Staaf och den övriga borgerliga majoriteten att jag skall göra allt som står i min makt för att i den kommande valrörelsen tala om för svenska folket vad som skiljer en borgerlig och en socialdemokratisk skattepolitik åt. Det vi står för är rättvisa och solidaritet. Vi skall använda skatterna till att betala en gemensam bra offentlig sektor.

Anf. 16 HARRY STAAF (kds) replik:

Herr talman! Anita Johansson säger att jag är bra på att räkna. Jag tackar för omdömet och hoppas att det stämmer.

Jag vill inte kommentera Skattebetalarnas förenings kampanj så här utan vidare. Låt mig sätta mig ner och göra en beräkning, så skall jag återkomma med en kommentar.

Jag försökte räkna på de uppgifter som Anita Johansson levererade här

när det gäller sänkningar av skatten på kapital och höjningar av skatten på arbete. Jag får det inte att gå ihop riktigt. Men det beror naturligtvis på hur man definierar dessa begrepp. Anita Johansson har kanske inte någon mer replik, men jag vill ändå ställa en fråga. Vi sänkte arbetsgivaravgifterna. Till vilken kategori räknar Anita Johansson den skattesänkningen? Var det en skattesänkning för rika, en skattesänkning för företagen eller en sänkning av skatten på arbete? Jag har vissa bekymmer med att följa de uppgifter som Socialdemokraterna levererar. Ni är litet diffusa på dessa punkter.

Anf. 17 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Harry Staaf konstaterade, som han sade, "enighet" mellan Vänsterpartiet och Socialdemokraterna. Där har Harry Staaf fel. Det råder inte enighet, men det råder ett mått av samsyn, och det är inte illa. Den samsynen kunde uppstå, när Socialdemokraterna kände sig övergivna genom att Folkpartiet försvann från den skattepolitiska samsynen. Då kom vi närmare varandra. Socialdemokraterna har ändrat sin politik på några punkter, och vi har ändrat vår politik på några punkter, men enighet råder inte. Vi har en starkare fördelningsprofil och miljöprofil.

När det gäller förmögenhetsskatten finns det en skillnad. Jag och Vänsterpartiet säger att förmögenhetsskatten på arbetande kapital var ett betydande problem. Den skatten vill vi inte ha tillbaka. Men förmögenhetsskatten består inte enbart av skatt på företag. Alla förmögna personer är inte företagare. Det konstateras i den promemoria som har debatterats här i dag. Det är basbreddningar som vi framför allt vill ha. Vi vill också återställa de skalor som gällde före skattesänkningarna. Det handlar om en återställning snarare än en höjning. Men det beror naturligtvis litet grand på vilket perspektiv som man väljer.

Harry Staaf frågade om man kunde höja skatten i Sverige. Ja, man måste höja skatten i Sverige. Det är min poäng. Detta vet Kristdemokraternas ledning. Detta vet Moderaternas ledning. Detta vet finansens tjänstemän. Man måste höja skatten. Statsrådet Lundgren går runt i kammaren och skakar på huvudet, men vi får diskutera detta senare med ord i stället för med huvudrörelser. Skattehöjningen är ett objektivt faktum som jag kan bevisa i senare repliker.

Jag vill fråga Harry Staaf: Var skatten på kapital 1993 hög eller låg i Sverige internationellt sett? Jag säger att den var låg. Var skatten på företag 1993 hög eller låg internationellt sett? Jag säger att den var låg. Var skatten på arbete 1993 hög eller låg internationellt sett? Jag säger att den var hög. Det erkänner jag. Det är problematiskt att höja den. Men endast på det sättet och genom indirekta skatter kan man snabbt få skatteinkomster. Momsen går enligt min mening inte att höja över 25-procentsnivån. Om man vill öka utgifterna för att trygga kommunerna och den sociala välfärden, måste man ta in skatt någonstans. Då återstår bara skatten på arbetsinkomster. Därför har vi valt denna metod. Vi tror inte att man kan finansiera utgifter med skattesänkningar eller dynamiska effekter, vilket andra partier i denna kammarer tror.

Anf. 18 HARRY STAAF (kds) replik:

Herr talman! Om Lars Bäckström slår upp s. 30 i skatteutskottets betänkande, kan han i sin egen meningsyttring under rubriken Allmänt läsa följande: "Sammanfattningsvis kan man konstatera att det i grunden finns en betydande samsyn mellan Vänsterpartiet och Socialdemokraterna när det gäller skattepolitiken."

Nu säger Lars Bäckström att detta beror på att Socialdemokraterna har närmat sig Vänstern och har övergivit vissa saker som det hade kommit överens med Folkpartiet om. Lars Bäckström har en gång sagt att Vänsterpartiet i ett visst skede gärna öste fotogen på inflationsbrasan. Är det en återgång till detta som Vänsterpartiet är ute efter?

När det gäller förmögenhetsskatten samt arvs- och gåvoskatten kan man naturligtvis tala om en basbreddning. Men pengarna måste ju ändå levereras in från samma objekt i stort sett. Om man får en bredare bas, kan man ha en lägre procentsats, men kapitalet måste levereras in. I den mån det utgör avtappning från företag, skadar det företagsamheten i Sverige.

Nu är Lars Bäckström klar och redig på denna punkt. Han säger att vi inte skall ha förmögenhetsskatt på arbetande kapital. Även på denna punkt är Lars Bäckström klarare än vissa andra. Jag hoppas att ni har en samsyn med Socialdemokraterna.

Lars Bäckström frågade mig om kapitalskatten i Sverige är hög eller låg i förhållande till andra länder. Det beror på om man jämför nominell skatt eller verklig skatt. Nu är Sverige på väg – får vi hoppas – in i Europeiska unionen. Har vi låga kapitalskatter i förhållande till Europeiska unionen, får vi en möjlighet att justera skatterna. Men vi kan inte föra en egen politik på detta område. Vi måste anpassa kapitalskatten till Europa i övrigt.

Anf. 19 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag fick ett indirekt svar av Harry Staaf, som erkände att kapitalbeskattningen i Sverige internationellt sett är låg. Det är bra, för så är det. Det är en skatt som vi kan höja. Men framför allt skall vi låta bli att sänka den. Det är min poäng. Vi har inte råd att sänka den, vilket ni kristdemokrater vill göra, för då får vi inte resurser till det vi vill göra i samhället.

Harry Staaf sade att man hade dragit in en del när man tillträdde men att kommunerna då hade det gott ställt finansiellt. Men om ni ansåg att kommunerna hade det gott ställt, varför lät ni dem då behålla de 4 miljarder som de fick genom sänkningen av grundavdraget under ett år? Det är obegripligt. Harry Staaf har rätt i att kommunerna just det året hade det hyfsat ställt. Men de går långsiktigt in i en dålig ekonomi. Därför behöver de en uthållig förstärkning. Tillfälliga förstärkningar är faktiskt inte vad kommunerna behöver, utan en uthållig förstärkning under 90-talet.

Kommunerna har avskedat 100 000 personer. Det är faktiskt så: 37 000 förra året, 41 000 förförra året och resten dessförinnan. Kommunerna har avskedat för att möta sina strukturella ekonomiska problem. Därför vill vi att kommunerna skall få en förstärkning med 5 miljarder, så att Harry Staaf slipper sitta och bläddra i Expressen och läsa om krisen på dagis och slipper sitta och bläddra i Aftonbladet och läsa om krisen i skolorna och så att Jerzy

Einhorn kan möta de vård- och hjälpsökande på sjukhusen och säga att vi kristdemokrater har fått fram resurser till sjukvården.

Jag tror vi är överens i grunden. Ert problem sitter till höger om mig här i kammaren, nämligen Moderata samlingspartiet. Satsa kraft på denna fråga, Harry Staaf, internt i varje fall, så blir det lättare att föra kammardebatten. Vi har föreslagit de skattehöjningar som behövs för att sanera Sveriges ekonomi och för att skapa resurser till att bekämpa arbetslösheten. Dessutom behövs besparingar och tillväxt. Då kan vi få ett folk i arbete och statsfinanser i balans.

Anf. 20 HARRY STAAF (kds) replik:

Herr talman! Lars Bäckström bör när det gäller kapitalbeskattningen observera att vi under 80-talets senare hälft ägnade oss åt en kapitalexport från detta land på 250 miljarder kronor utan ett motsvarande sparande. Detta gör att vi nu måste föra en kapitalskattepolitik som gör att kapitalet återvänds till Sverige.

Sedan tyckte jag mig nog i Lars Bäckströms siffror om de friställda i kommunerna få bekräftelse på att det är bruttosiffror som man använder. Man har inte räknat med de människor som överförs till de kommunala bolagen.

Det är rätt, Lars Bäckström, att också jag är bekymrad för kommunernas framtida finansiering. Det vi då gjorde var rätt, och det höll Lars Bäckström med mig om. Då hade kommunerna ett hyfsat överskott. Sedan förde vi tillbaka dessa pengar nästa år. Då fanns inte detta överskott.

Min förhoppning är att regeringen kommer att titta närmare på dessa frågor och återkomma i kompletteringspropositionen. Jag kan inte lova Lars Bäckström något om detta. Men jag tror att vi måste ha en fördjupad analys om den kommunala ekonomin.

Samtidigt måste vi också ha en fördjupad analys av vad kommunerna verkligen skall syssla med och vad den privata sektorn själv kan ordna och sköta utan att man finansierar det via skatten.

Anf. 21 PETER KLING (nyd) replik:

Herr talman! Jag skall svara Harry Staaf angående det avdrag som jag har reserverat mig för. Maud Ekendahl säger i sin motion att hon vill ha ett avdrag för kostnader för tjänster i hemmet. Det gäller inte bara barnpassning, Harry Staaf, utan det handlar om tjänster i hemmet över huvud taget.

Vi i Ny demokrati har sagt att vi vill ha ett egnahems-ROT-avdrag. Det är likadant med detta. Vi skulle vilja att man kan göra ett avdrag i deklarationen för tjänster i hemmet, om man nu vill ha en sådan tjänst.

Sedan till förslaget om vårdnadsbidrag som Harry Staaf och regeringen har lagt fram. Ni vill ha skatt på de 2 000 kr som man skall dela ut. Det vill inte vi i Ny demokrati ha. Det ligger visserligen ett avdrag också i detta. Men det avdraget är kopplat till vårdnadsbidraget, som det föreslås i propositionen.

Som jag förut har sagt vill Ny demokrati ha ett rejält vårdnadsbidrag på 8 000 kr första året, 6 000 kr andra året, dvs. när barnet är upp till två år gammalt, och 4 000 kr till dess att barnet är sex år. Men det skall inte vara beskattat.

Det är därför vi säger nej till detta, Harry Staaf. Det är också därför som jag här vill påvisa att denna motion från Maud Ekendahl inte bara rör barnpassning. Det gäller tjänster i hemmet rent allmänt. Det är en viss skillnad mellan detta. Det tycker åtminstone vi i Ny demokrati.

Prot. 1993/94:83
30 mars 1994

Skattepolitiken

Anf. 22 HARRY STAAF (kds) replik:

Herr talman! Peter Klings uppgifter är korrekta. Motionen rör mer än barntillsyn i hemmet. Men det resonemang som finns i motionen poängterar ganska starkt just den sidan. Jag tror att det är riktigt att vi skall öppna för möjligheter på detta område. Men frågan bör utredas ordentligt.

Jag har fattat Ny demokratis politik så, att man vill ge familjen större valfrihet när det gäller barnomsorgen. I politiskt arbete kan man inte alltid nå det absolut bästa med en enda gång. Man får ta till de små stegens politik för att så småningom förverkliga vad man är ute efter.

Det vårdnadsbidrag som regeringen har föreslagit är inte i den storleksordning som kristdemokraterna har velat ha. Men i rådande situation anser vi att det är en hyfsad kompromiss.

Om nydemokraterna menar allvar med att de vill stärka familjens ställning gentemot staten vore det naturligt att de tar det första steget. Men i stället har ni i två utskott, där man yttrat sig över vårdnadsbidraget, förenat er med det parti som vill ha en centralstyrning av familjen.

Anf. 23 PETER KLING (nyd) replik:

Herr talman! Nu tycker jag faktiskt att Harry Staaf gått litet för långt. Han säger att vi har förenat oss med Socialdemokraterna och vill ha en centralstyrning av familjepolitiken.

Vi kan vara överens om en sak. Ny demokrati har yrkat avslag på beskattningen av vårdnadsbidraget. Det har vi gjort. Vi har gemensamt med Socialdemokraterna yrkat avslag på propositionen. Där har vi samma åsikt. Vi tycker att propositionen är värdelös. Men vi har skilda motiveringar till detta.

Socialdemokraterna vill att man skall styra barnfamiljerna, som Harry Staaf mycket riktigt säger, medan Ny demokrati vill ha fullständig valfrihet för familjerna. Det är litet skillnad det, Harry Staaf.

Vi vill ge ett ordentligt vårdnadsbidrag på 8 000 kr i månaden för familjerna när de har barn upp till ett års ålder, och det skall vara skattefritt. Sedan vill vi ge 6 000 kr andra året, och tredje, fjärde, femte och sjätte året får de 4 000 kr i månaden skattefritt.

Nu kommer det bästa av allt som Ny demokrati har i det paket som vi har lagt fram om familjepolitiken: Vi sparar dessutom 20 miljarder kronor. Jag tror att t.o.m. Lars Bäckström skulle tycka att det var bra om man fick en sådan besparing i statens budget.

Anf. 24 HARRY STAAF (kds) replik:

Herr talman! Om man får styra och ställa precis som man vill, får rita vid sitt ritbord, göra skisser vid sitt skrivbord och vara alldeles ensam, bör man kunna skapa relativt hyggliga och goda förslag. Men jag är inte säker på att jag skulle kunna klara av att göra goda förslag för hela samhället.

Samhället går framåt genom dialog mellan olika människor som tillför olika kunskaper. Då måste man göra kompromisser. Nydemokraterna har nu ett i sina egna ögon bättre förslag, och det accepteras inte. Ni gör det ställningstagandet. Jag menar inte att ni har samma utgångspunkt, men det är avslaget som kommer att beröra människorna.

Det är avslaget som gör att människorna inte kommer att få något vårdnadsbidrag, och det berör människorna. Det hjälper inte med de fina luftslott som ni har byggt upp. På valdagen kommer ni att få stå till svars för detta.

Jag kan berätta en liten historia för Peter Kling. När Alf Svensson var invald i riksdagen 1985–1988 var vi i kds från miljösynpunkt för höjda bensin-skatte, men vi tyckte att man skulle göra en utjämning i Norrland, och det motionerade vi om. Vi fick inte igenom denna utjämning i Norrland, och då röstade vi emot bensinskattehöjningen.

Vilket liv det blev bland våra medlemmar och väljare över detta! De kunde inte se någon konsekvens i det beslutet. Tänk på det, Peter Kling!

Anf. 25 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Tänk om det var så enkelt i världen och i ekonomin som Peter Kling försöker göra det till!

Jag tänker ägna mig åt att resonera kring frågan om hur vi skall kunna få ner arbetslösheten och skapa nya riktiga jobb. Innan jag kommer in på detta kan det finnas anledning för några kommentarer till Anita Johansson.

Först en personlig kommentar. Jag kröp inte in på departementet den 4 oktober 1991. Jag och Anne Wibble gick klart och tydligt in, och vi satte självfallet i gång med en mängd ändringar av den politik som ni socialdemokrater hade drivit. Det var ju den politiken som hade fört Sverige in i krisen. Vi var tvungna att rätta till allt det som ni hade ställt till med.

När det sedan gäller skattereformen försökte både Anne Wibble och jag att få in frågan om förmögenhetsbeskattningen i Inkomstskatteutredningen, som Anita Johansson väl vet. Men det ville inte Socialdemokraterna.

Frågan om den egentliga kapitalbeskattningen låg utanför skattereformen, och det måste hanteras. Jag kommer sedan tillbaka till frågan om kapital- och inkomstbeskattningen, där vi har fullföljt och kompletterat skattereformen.

Sedan använder sig Anita Johansson liksom så många andra socialdemokrater av fullkomligt fabulerade siffror om både det ena och det andra. Man krediterar exempelvis inte löntagarna för effekten av de sänkta arbetsgivaravgifter som ni och vi var överens om i september 1992, trots att vi alla vet att syftet bakom detta var att stärka svenska företags konkurrenskraft genom att de skulle kunna sänka priserna, alternativt kunna undvika att höja dem. Det är klart att det i första hand gynnar svenska konsumenter – direkt eller indirekt.

Hur gärna ni än vill så finns det ingen annan som betalar skatter åt människorna i Sverige. Oavsett var i det ekonomiska kretsloppet vi tar ut skatter betalas de av hushållen – förr eller senare, ibland relativt snabbt och direkt eller indirekt. Det finns ingen annan som betalar.

I socialdemokraternas önskevärld skulle det finnas något som hette före-

tag. De skulle vara helt isolerade från vanliga människor, och de skulle betala skatter åt oss. Om det hade varit så hade t.o.m. jag varit glad. Men så är det inte.

Om man höjer arbetsgivaravgifterna stiger priserna och jobb slås ut. Det får vi också betala. Om vi sänker arbetsgivaravgifterna sjunker priserna. Vi får nya jobb och undviker att existerande jobb slås ut. Det är ett exempel på effekter.

Alla vet vi att det är valår. Det är därför siffrorna används på det sätt som skedde.

Herr talman! En av de viktigaste uppgifterna för regeringen och riksdagen i dag är naturligtvis att skapa bra förutsättningar för nya, riktiga jobb. 500 000–600 000 människor i Sverige vill ha nya jobb. Ungdomar lämnar skolor, kommer ut på arbetsmarknaden och vill ha jobb. Den viktigaste uppgiften är att skapa förutsättningar för de nya riktiga jobb som successivt kan dra ned arbetslösheten.

Jag talar då inte om de tillfälliga offentliga insatser som kan vara nödvändiga för att den som blir arbetslös eller har blivit det till följd av den politik som förts under 70- och 80-talen i Sverige skall kunna vara verksam och inte bara passiv. Jag talar inte om dessa tillfälliga insatser, för det är inga nya riktiga jobb. Jag talar om de jobb som är stabila och starka, som minskar statens utgifter samtidigt som individen får arbete och som ökar statens inkomst.

Den första fråga vi skall ställa oss om vi skall försöka analysera situationen är naturligtvis var vi kan hitta dessa jobb i framtiden. Är det i den offentliga sektorn, som expanderade under 70- och 80-talet och därmed dolde att industrin och övriga delar av det privata näringslivet successivt minskade antalet anställda?

Nej – Göran Persson och andra socialdemokrater erkänner i dag att vi inte löser problemen med arbetslösheten genom att öka antalet verksamma i den offentliga sektorn. Det tror jag att alla är överens om i dag. Man kan alltid diskutera om vi skall effektivisera ytterligare eller inte, men de nya jobben för framtiden finns inte där.

Vi kan heller inte fortsätta att förtidspensionera människor därför att de inte har jobb och på det sättet permanent försätta dem i en förhållandevis passiv tillvaro.

Vi kan heller inte driva en sådan överhettningsspolitik som drevs under 80-talets andra hälft. Den dolde den arbetslöshet som höll på att växa fram genom att människor fick jobb som inte var hållbara, exempelvis i byggsvängen. Utanför riksdagshuset demonstrerar rätt många byggjobbare som trodde att man skulle kunna vidmakthålla den nivå som fanns i slutet på 80-talet. Det var inte möjligt.

Dessa offentliga insatser kan inte ge några nya jobb. Kvar står alltså den privata sektorn: industrin, underleverantörerna till industrin, de privata serviceföretagen och en mängd andra. Det är bara där vi kan få fram de nya jobben. Jag är helt övertygad om att vi är överens om det. Jag tror att t.o.m. Lars Bäckström skulle vara överens med mig i detta avseende.

Då är frågan hur vi skall få fram dessa nya jobb i den privata sektorn. Hur skapar vi bra förutsättningar? Gör vi det med den teknik socialdemokra-

terna har tänkt sig? De vill ta 10 miljarder från AP-fonderna och låta dem köpa in sig i existerande företag. Nej, så gör man naturligtvis inte.

Bortsett från att socialismen är förlegad – det märks överallt i världen – och att de erfarenheter av riskerna med statlig styrning vi gjorde i bankkrisen verkligen förskräcker rör det sig om alldeles för små summor.

Löser vi det genom att med skattemedel locka företag att investera, som man gjorde med Volvo i Uddevalla och Saab i Malmö? Dessa två bilfabriker står nu tomma och används i varje fall inte för bilproduktion. Det skapar miljardkostnader för oss alla – för företagen och också för det allmänna.

Nej, vi skall inte göra så att hela Sverige blir ett nytt Uddevalla. Det är självklart. Vi kan inte kommandera fram jobben. Vi kan inte besluta om dem i riksdagen. Vi kan inte besluta om dem i regeringen. Dessa nya jobb växer fram bara därför att tusentals och åter tusentals enskilda människor som funderar på att starta nya företag och som finns i företag som företagsledare, ägare och finansärer känner att miljön i ekonomin nu är så bra att de vill starta företag eller expandera. De märker att order kommer in. Den möbeltillverkare som en del av oss såg på TV i går är beredd att anställa fler och bygga till.

Det är alltså genom att skapa en bra ekonomisk miljö som vi kan få fram de nya jobben.

Socialdemokraterna har alldeles rätt i att det första och viktigaste är att det överhuvudtaget går att efterfråga svenska produkter eller tjänster. Det är det första och viktigaste. Vi skall ha en bra konkurrenskraft. Efter det att socialdemokraterna förstörde den på 80-talet har vi nu lyckats åstadkomma en bra konkurrenskraft.

Ni åstadkom en finanskris genom att släppa fram spekulationsekonomin. Jag har fått sopa upp efter era bankproblem och de effekter de har fått på samhällsekonomin. Men t.o.m. detta börjar nu fungera på ett bra sätt. Vi är på väg mot den efterfrågan på exportsidan och hemmamarknaden som behövs för att man överhuvudtaget skall tänka på att expandera en verksamhet eller starta nya företag.

Det är den första förutsättningen. Ni har rätt i att vi har lyckats skapa den förutsättningen nu. Det måste vi fortsätta med. Den utvecklingen får man inte försöka stoppa genom exempelvis en slösaktig finanspolitik.

Det måste finnas människor som vill arbeta. Det finns det. Vi har många arbetslösa. Som en följd av 70- och 80-talspolitik är de alltför många.

Det måste finnas människor med utbildning och kompetens. Det är därför vi satsar så mycket på kvalificerad utbildning och kompetens på olika nivåer.

Vi måste ha rätt sorts arbetsutbud, och vi måste ha marginalskatter som är så låga att människor – också de som har sysselsättning – är beredda att göra litet mer, t.ex. utbilda sig och skaffa sig kompetens. Det har vi så länge socialdemokraterna låter bli att höja marginalskatten. Också det börjar fungera.

Det måste komma till en faktor utöver arbete, och det är kapital. Det begriper ibland inte socialdemokraterna. Man använder ibland av tradition ordet kapital som något negativt. Men t.o.m. den enskilde person, ung eller äldre, som vill starta ett fönsterputsningsföretag på egen hand måste ha kapi-

tal för att köpa stege, spannar och annat. Det är självfallet ett litet kapital. Det är lätt att få fram.

ABB vill kanske bygga ut i Västerås eller någon annanstans i Sverige. Man vill skaffa kvalificerade industrirobotar och investera i en byggnad för dessa robotar. Då behövs det förbaskat mycket kapital, på samma sätt som när massaindustrin skall investera.

Det krävs mer eller mindre kapital i varje enskilt projekt, men det krävs kapital. Arbete och kapital är de två produktionsfaktorerna. Vi måste få fram kapital. Det får vi inte genom de dirigistiska metoderna från tidigare. Om vi skulle få det slår det snett. Stålverk 80 är ett exempel på hur man drömde om att staten skulle kunna lösa problem.

Det som krävs är att vi skapar förutsättningar för att tusentals människor skall vilja starta företag och för att de skall kunna finansiera dessa företag eller expansioner. Människor ute i verkligheten måste ha råd, möjlighet och intresse att investera.

Anita Johansson talar om passiva kapitalägare. Om det är något som är passivt är det väl att sätta in pengarna på banken. Det har människor all rätt att göra. Men det är väl aktivt att sätta pengarna i ett nytt eller gammalt aktiebolag, låta dem göra nytta och ge människor jobb!

Det behövs eget kapital om man skall ha en chans att expandera. Detta kapital vill socialdemokraterna straffbeskatta. När vi nu äntligen har fullföljt skattereformen och har ungefär 30 % skatt på all kapitalavkastning vill socialdemokraterna straffbeskatta just aktiebolagens eget kapital. Jag förstår inte hur man över huvud taget kan försvara det. Jag skall försöka resonera kring var problemet kan finnas.

Förutom att man skall straffbeskatta just det kapital som behövs för att företag skall växa fram vill man höja bolagsskatten till 30 % och bibehålla de reserveringsminskningar som vi gjorde för att delfinansiera den fullföljda kapitalinkomstbeskattningsreformen. Den skattehöjningen skall man behålla och bygga på ytterligare. Man skall beskatta förmögenheter. Enligt mina skatteeconomiska beräkningar höjs skatten för företagen i Sverige sammanlagt med 9,2 miljarder per år. Dessa företag skall ge de nya jobb som regeringen vill ha, men som ni socialdemokrater förnekar alltför många människor.

Ni hävdar att ni hjälper till genom att införa direktavskrivningar. Det innebär att man i år och nästa år får göra de avskrivningar som annars skulle ha fått göras några år senare. Man tidigarelägger investeringar, och det innebär ett skattebortfall just nu, men sedan får man högre skatt därför att det inte finns några avdrag kvar att göra de andra åren. Sammantaget blir effekten av ert förslag långsiktigt 0,1 miljard i skattesänkning. Det är inte illa, men det innebär totalt att de 9,2 miljarderna minskar till 9,1 miljard i skattehöjningar.

Varför gör nu socialdemokraterna detta? Jo, det är valtaktik. Anita Johansson, Lars Hedfors och andra vill kunna gå ut och skrämman människor med tal om aktieägare osv. Därmed gör man något som är livsfarligt: Man hotar genom denna valtaktiska, felaktiga, farliga och förlegade debatt människors möjligheter att få jobb. Men det är inte bra för ett i varje fall ännu så länge stort parti.

Prot. 1993/94:83
30 mars 1994

Skattepolitiken

Den andra tänkbara förklaringen är att man inte begriper detta samband. Det ligger väl någonting i att tala om passiva kapitalägare när det gäller dem som skall finansiera de nya jobben. Men utan företagare, Anita Johansson, blir det inga företag och utan aktieägare inga aktiebolag. Och utan företag, aktiebolag osv. blir det inga jobb. Det stora problemet är att ni inte inser att det behövs företagare, aktieägare och finansiärer.

Ni har också blivit lurade av en ekonom som säger att man enligt hans teoretiska modell inte kan få några positiva effekter på ekonomin genom slopande av dubbelbeskattningen. Det är klart att man kan få det. Om dubbelbeskattningen inte får några effekter, skulle ni ju kunna föreslå trippelbeskattning eller för den delen också femdubbel beskattning. Men något sådant faller på sin egen orimlighet.

I dagens nummer av Svenska Dagbladet kan man läsa att det tyska industriförbundets ordförande med avund talar om den svenska företagsbeskattningen, som han menar är bra för investeringar och därmed för nya jobb.

Anders Lannebo varnar i Dagens Industri i dag för att socialdemokraternas skattepolitik kan vara förödande för möjligheterna att få fram det nya kapital som behövs för att bygga ut de nya jobben. Det är därför som Industriförbundet och företagarnas organisationer säger att det är nödvändigt att skapa bra förutsättningar.

Men Anita Johansson vill förvägra dagens arbetslösa och de ungdomar som går ut på arbetsmarknaden möjligheten att få dessa nya jobb. Jag förstår inte vad som har hänt med socialdemokratin. Är makten så viktig att ni t.o.m. går in i en debatt på helt felaktiga premisser?

Jag vill ställa två frågor till Anita Johansson – endast två frågor. Tror Anita Johansson att skatteskärpningar för företagen på 9,1 miljard kronor ger många nya jobb? Då borde ni kanske höja skatten med 18 miljarder i stället. Kan Anita Johansson vidare förklara för mig varför kapitalavkastning för den som bedriver handelsbolag skall beskattas med 30 % medan samma avkastning skall beskattas med 51 %, om denne ombildar företaget till aktiebolag?

Anf. 26 ANITA JOHANSSON (s):

Herr talman! Först av allt tycker jag att det är glädjande att Bo Lundgren är här i kammaren när vi har en skattedebatt. Han skall ha en liten stjärna för det i protokollet. Det gläder mig också att Bo Lundgren är bekymrad över arbetslösheten. Jag säger som jag sade till Harry Staaf: Tänk om det också hade kunnat leda till något konkret från regeringen!

Vi har i dag 700 000 människor utanför den ordinarie arbetsmarknaden, Bo Lundgren. Arbetslösheten har en omfattning som ingen i den här kammaren tidigare har upplevt. Vi socialdemokrater har här, kanske inte just på skatteutskottets men på åtskilliga andra utskotts områden, väckt motioner som hade kunnat bifallas i denna kammare och som skulle ha gjort att åtminstone ett par eller tre hundra tusen människor färre hade varit arbetslösa, om förslagen hade gått igenom. Jag hade verkligen önskat att det hade varit en gemensam grundsyn i denna kammare när det gäller att få folk i arbete. Jag tycker nämligen att det är den viktigaste frågan.

Jag kan mot den bakgrunden inte begripa hur Bo Lundgren från denna

talarstol kan säga att vi socialdemokrater bidrar till arbetslösheten. Det är faktiskt tvärtom.

Jag tycker att regeringen inte är speciellt intresserad av att underlätta för företag och företagare. Det är aktieägarna som ligger regeringen varmast om hjärtat. Även företagarnas företrädare inser nu att det behövs en ny skattepolitik för att det skall bli ett bra företagsklimat i vårt land.

Jag har studerat en skrift av Jan Södersten, där denne liksom vi socialdemokrater påstår att en låg aktiebeskattning inte verkar underlättande för företagsamheten. Också vi vill vara med om att skapa riktiga jobb i vårt land, och om något parti har stått för det under årtionden är det vi socialdemokrater. Det är sedan Anne Wibbe och Bo Lundgren kom till Finansdepartementet som arbetslösheten har blivit katastrofal i vårt land.

Det vore glädjande om Bo Lundgren kunde ta arbetslösheten på allvar och se till att människor kom i arbete i stället för att passivt ta emot arbetslöshetsunderstöd. Det skulle jag vara tacksam för.

Vårt förslag om direktavskrivning sänker faktiskt skatten för företagarna med 5 miljarder kronor detta budgetår och med 7 miljarder kronor nästa budgetår. Detta har företagarna tack och lov begripit, och vi kommer att gå ut i valrörelsen med vårt förslag. Det kan Bo Lundgren vara säker på.

Anf. 27 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Företagarna har begripit det här, säger Anita Johansson. Det måste vara därför som Industriförbundet skriver brev som numera har blivit näst intill offentliga och varnar för den politik som socialdemokraterna för i detta avseende. Det måste också vara därför som Företagarnas Riksorganisation och andra säger att vi inte får gå tillbaka till den dubbelbeskattning som vi nu har avskaffat. Det är fråga om att ta bort en överbeskattning, ingenting annat.

Beträffande direktavskrivningar, Anita Johansson, är vi väl överens om att följande gäller. Om ett företag skaffar inventarier får det i dagsläget skriva av dem på ungefär tre och ett halvt år, litet grand beroende på vilken metod som man använder. Det som ni nu föreslår är att 70 % av inventarieanskaffningen skall få skrivas av direkt det första året. Det innebär att man minskar tiden för avskrivningar och att man får mer av avskrivningar det första året, mindre det andra året och det tredje eller fjärde året kanske inga alls.

Effekten av ert förslag blir att skatten sänks momentant men att detta tas igen genom att skatten sedan ökar. När företagaren kalkylerar över hela avskrivningstiden måste han se på den totala skatteeffekten, och det blir en skattesänkning på sammanlagt 100 miljoner kronor, varken mer eller mindre.

Ni anser dock att ni har hittat en teknik för att dölja era andra skattesänkningar och lura företag att ni vill göra något som är bra för dem samtidigt som ni för er gamla vanliga högskattepolitik. Det är politisk taktik.

Anita Johansson svarar inte på mina frågor. Jag har bestämt mig för att jag skall ställa två frågor till henne. Sedan får var och en på grundval av protokollet bedöma om hon vill och kan svara på dem. Även om hon inte skulle vilja det, kan hon säkert göra det.

Bakom den första frågan ligger fullständigt klara beräkningar. Det är inte jag utan tjänstemännen på Finansdepartementet som har räknat ut att de förslag som ni lagt fram leder till skatteskärpningar på 9,2 miljarder kronor per år. Beträffande 1994/95 hänvisar Anita Johansson kanske till att man då får göra direktavskrivning och därmed får mindre skatt. Låt oss därför gå fram till 1996 – det skall bli nya jobb också då.

År 1996 får man alltså 9,2 miljarder i skatteökningar. Egentligen blir det ännu mer, eftersom man då skall ta igen det som man förlorade genom direktavskrivningarna, men jag skall vara schyst och utgå från 9,2 miljarder. Tror Anita Johansson att skattehöjningar för företagen med 9,2 miljarder leder till många nya jobb?

Den andra frågan är: Varför skall handelsbolagsdelägaren betala bara 30 % skatt på sin kapitalavkastning medan den som äger ett aktiebolag skall betala 51 % på sin avkastning? Ser inte Anita Johansson riskerna för att det blir dyrare att satsa på produktiva investeringar än på passiva insättningar, exempelvis på bank, och att vi därmed inte kommer att få det kapital som vi behöver för att kunna skapa de nya jobb som krävs? Vi skall i och för sig se till att er politik stoppas, men om ni får driva den bidrar ni till att vi inte får de nya jobb som behövs för framtiden för att kompensera för den arbetslöshet som er politik på kort och lång sikt har lett till.

Kjell-Olof Feldt erkänner numera att finanskrisen var en följd av en bristfällig ekonomisk politik. Finanskrisen ledde till våldsamma effekter i ekonomin, inte bara för banksektorn. Ni kan inte skylla någon annan än dem som satt vid makten då, dvs. ni själva, för det som inträffade. Arbetslösheten i Sverige började öka 1989, det vet Anita Johansson lika bra som jag.

Säg i stället: Vi gjorde misstag. Nu inser vi att man inte kan höja skatten på det viset. Men framför allt, Anita Johansson, ge ett svar till mig, till kammararens ledamöter och till alla väljare utanför: Ger det nya jobb att höja företagsskatterna med drygt 9 miljarder? Är det rimligt att man skall betala högre kapitalavkastningsskatt om man driver aktiebolag än om man driver handelsbolag?

Anf. 28 ANITA JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Först vill jag påminna Bo Lundgren om något som han säkert vet, att småföretagarnas ordförande Carl-Johan Westholm kraftigt har kritiserat regeringens företagsbeskattning. Så är det. Det vi har sagt i vårt förslag är att det skall vara inkomstneutralt i förhållande till regeringens företagspolitik.

Men jag tänkte återgå litet grand till inkomstbeskattningen. Jag tycker nämligen att det är den stora och viktiga frågan.

Det går att sänka skatterna om bara viljan finns, sade moderaterna på 1991 års valaffischer, och det stod väl Bo Lundgren bakom. När valperioden nu snart har gått till ända och vi summerar vad som har hänt för vanliga löntagare i skattepolitiken – jag var inne på det för en stund sedan – finner vi att en metallarbetare har förlorat över 6 000 kr och ett sjukvårdsbiträde över 5 000.

Det är klart att vi borde ha kunnat räkna ut att det inte var de människorna

som Bo Lundgren och Calle Bildt ville sänka skatten för, utan det var ju att höja skatten för dem.

Nej, i stället har de borgerliga, precis som man kanske kunde ana, givit bl.a. aktieägare mycket stora skattelättnader. Det är här som kampen kommer att stå i valrörelsen, det lovar jag Bo Lundgren.

Prot. 1993/94:83
30 mars 1994

Skattepolitiken

Anf. 29 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Anita Johansson lovar mycket men svarar inte på frågor, och det är ju signifikativt. När jag i en handelshögskoledebatt för några månader sedan debatterade med Göran Persson, ställde jag samma fråga till honom: Är det rätt med 51 % skatt på kapitalavkastning för aktiebolag och 30 % för handelsbolag? Enskilda skattesatser kan man ju diskutera, sade Göran Persson, men något svar fick jag inte.

Anita Johansson säger ingenting alls, för det är besvärligt. Om man har bestämt sig för att kapitalinkomster skall beskattas med 30 %, går det ju inte att motivera varför det skall vara 51 % på aktiebolag.

Det finns ett enda skäl. Ni har bestämt er för att försöka vinna valet på fördomar och felaktiga, farliga attityder. Ni skall försöka framställa ekonomin som en kamp mellan löntagare och aktieägare.

Jag skulle kunna ställa frågan till Anita Johansson, men jag får väl inget svar på den: Gör aktieägare inget gott för Sverige? Är det inte bra att det finns människor som köper aktier så att det blir bolag som ger jobb? Det är jättebra, tycker jag, med arbete och kapital i samverkan.

Nu utnyttjar ni som sagt fördomar för att försöka skapa politiska vinster. Jag är helt övertygad om att ni inte kommer att lyckas. Jag kommer att fortsätta mina frågor tvärs igenom hela valrörelsen, och förr eller senare måste ni väl svara.

Sedan hävdar Anita Johansson att Carl-Johan Westholm kraftigt skulle ha kritiserat regeringens skattepolitik. Det Carl-Johan Westholm skrev i sin debattartikel i Dagens Nyheter var: Borde man inte ha valt en annan teknik när man – vilket han tycker är nödvändigt, det skrev han också – slopar dubbelbeskattningen? Och han ställde frågor till Socialdemokraterna om vad de anser om detta.

Sedan hade han synpunkter på att vi borde slopa stämpelskatten på nyemissioner. Jag delar den uppfattningen, men vi har inte haft statsfinansiellt utrymme för att kunna göra det.

Det var de synpunkterna Carl-Johan Westholm framförde i sin artikel. Direkt efteråt försökte Ingvar Carlsson i ett uttalande inteckna detta, varpå Carl-Johan Westholm fick dementera Ingvar Carlsson, liksom jag nu dementerar Anita Johansson.

Carl-Johan Westholm vill ha slopad dubbelbeskattning, och nu hänvisar Anita Johansson till honom. Då kvarstår frågan, Anita Johansson: Varför 51 % skatt på aktiebolagen, 30 % på handelsbolagen och 30 % på räntor?

Sedan säger Anita Johansson att vi har höjt skatten för vanliga människor. Det har vi inte. Vanliga människor betalar alla skatter. Det måste vara därför ni gick med oss på att sänka arbetsgivaravgifterna. Ni insåg att det skulle gynna vanliga människor, annars skulle ni ju ha sagt nej till oss.

Vi sänkte arbetsgivaravgifterna med 17–18 miljarder kronor. Det sänker

priserna och ökar konkurrenskraften, hindrar utslagning av jobb och ger nya jobb. Det var därför ni gick med på det. Ni visste att det gynnar löntagarna, liksom vi visste.

Sedan var det ett problem, och det var att när vi ville finansiera den avgiftssänkningen med utgiftsneddragningar ville ni i stället ha skattehöjningar för vanliga människor. Ni ville slopa grundavdraget, och ni ville ha moms-höjning. Ni såg till att de höjningar på inkomstskattesidan som behövdes skedde, för det var ett absolut krav från er sida att ingenting av finansieringen fick ske i form av utgiftsneddragningar, utan allt skulle finansieras med skattehöjningar.

Om de siffror som Anita Johansson redovisar skulle stämma, så har ni orsakat dem genom de krav ni ställde hösten 1992. Men de stämmer inte, för hushållen betalar alla skatter, ingen annan än hushållen.

Men, Anita Johansson, försök svara på frågorna! Vi är så många som är nyfikna på hur man med skattehöjningar får nya jobb.

Anf. 30 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Herr talman! Statsrådet Lundgren sade att vi behöver nya jobb, att vi behöver en bra ekonomisk miljö, och statsrådet trodde att det kunde t.o.m. Bäckström förstå. Statsrådet gör en helt korrekt bedömning. Jag delar denna uppfattning helt och hållet.

Men jag vill säga en annan sak till statsrådet. Det är riktigt att vi behöver nya jobb, och ju fler gamla jobb som vi förlorar, desto fler nya behöver vi. Det håller statsrådet säkert med om.

En väldigt dum åtgärd just nu är att ta bort jobben i kommunsektorn, för då måste man skapa väldigt många nya jobb väldigt fort. Därför är er politik mot kommunsektorn dålig. Man får betala för att människor inte skall arbeta, och man får sämre service. Det borde statsrådet hålla med mig om. Nu är jag inte så säker på att statsrådet kommer att göra det, men det är en annan sak.

Sedan fick inte jag frågan om hur många jobb det ger med höjd skatt på företag, men jag vill ändå vara så fräck att jag svarar på frågan, för den kan jag besvara. Höjd skatt på företag, herr talman, ger inga nya jobb. Höjd skatt på företag minskar antalet jobb, det är min tro.

Men höjd skatt ger över huvud taget inga nya jobb någon gång. Skatter är inte till för att få fler människor sysselsatta. Tror man det, har man totalt missförstått skattepolitikens syfte. Skatter har man för att få inkomster till att finansiera sina utgifter.

Det är en bisarr uppfattning att man har skatter för att få fler jobb. Nu skall jag inte ta till starka ord, men om man trodde att det var därför man har skatter, vore det närmast tragiskt. Skatter är till för att finansiera välfärdssystemen och statliga och kommunala utgifter.

Statsrådet Lundgren nämnde i sitt passionerade anförande ett stort samhällsproblem, arbetslösheten. Det är bra att moderater talar arbetslöshet, men det andra stora problemet, budgetunderskottet, nämnde statsrådet över huvud taget inte, trots att budgetunderskottet formligen har exploderat.

Det är därför, Bo Lundgren, som skatterna måste upp. Då säger jag att det

finns tre större skatteområden: inkomstbeskattningen, kapitalbeskattningen och de indirekta skatterna.

Vi har väldigt höga indirekta skatter i Sverige. Statsrådet Lundgren vill inte höja dem.

Vi har väldigt höga skatter på arbete. Utrymmet för att höja skatten på arbete är begränsat, men det finns ett visst utrymme. Därför föreslår vi höjd statsskatt med 5 % och med 30 % i skiktet inkomster över 300 000 kr. Det är besvärliga avvägningar, men framför allt kan man höja inkomstskatten genom basbreddningar och genom att ta bort avdrag.

Och så finns det kapital- och företagsbeskattning. Där ligger vi lågt internationellt sett, och då är det där vi får höja upp när vi behöver mer skatteinkomster.

Anf. 31 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Jag tycker att Lars Bäckström är ärlig. Han säger klart och tydligt att höjer man skatten för företagen, så blir det inga nya jobb utan snarare blir det färre jobb. Men han är beredd att ta den risken, därför att han tror att de intäkter man får ändå kommer att bidra till en sådan budgetsanering att räntan kommer att kunna gå ner snabbare, och det kan vara positivt. Då har man ändå gjort en analys. Men Lars Bäckström gör ett stort misstag. Han säger att budgetplaneringen i ett läge när man har mycket stora utgifter bör ske genom att man höjer inkomsterna, som också är rekordstora i Sverige. Om man har mer utgifter än inkomster och bägge ligger på mycket hög nivå bör man självklart försöka anpassa utgifterna till de inkomster som det är möjligt att ta in. Det är nämligen precis som Lars Bäckström säger: Skulle man välja att höja företagsskatterna på kapital och annat som behövs för att bygga ut företagen blir det inga nya jobb direkt. I stället måste man minska utgifterna och skapa förutsättningar för tillväxt.

I det avseendet är jag beredd att ge socialdemokraterna rätt: Budgetsaneeringen måste ske bl.a. genom en stram finanspolitik, som tar bort den del av underskottet som följer av att vi har ett strukturellt underskott, dvs. av att utgifterna långsiktigt är högre än vad inkomsterna kommer att kunna betala. Det måste vi alltså spara på.

Lars Bäckström vill egentligen skatta bort det underskottet, men det är farligt – beskattningsåtgärderna minskar möjligheterna att få bort det konjunkturella underskottet, som beror på att människor blir arbetslösa därför att ekonomin av socialdemokraterna tidigare under 80-talet har drivits in i ett sådant skede. Detta måste hanteras genom tillväxt, och då måste vi ge företagen förutsättningar att skapa nya jobb. Det gör man genom en balanserad kombination av åtgärder som innebär besparingar och vissa, fullt finansierade skattesänkningar, som kan ge räntenedgång och, tillsammans med skattesänkningarna, ökad tillväxt och en snabbare avveckling av det totala budgetunderskottet.

Detta har vi tänkt igenom noggrant. De tolv minuter som jag hade till mitt förfogande och som jag tyvärr överskred – jag ber om ursäkt för det, herr talman – räckte inte för att återge en fullständig analys av Sveriges ekonomi. Jag valde att koncentrera mig på en sak, som jag tycker är den viktigaste: att skapa förutsättningar för nya riktiga jobb. Jag tycker också att det är tra-

Prot. 1993/94:83
30 mars 1994

Skattepolitiken

giskt att man inte kan få föra den debatten med socialdemokraterna – men det är roligt att man i varje fall kan få föra den med Lars Bäckström.

Jag noterar som sagt att vi är överens om att höjda skatter – speciellt på företagare, antar jag – är sådant som i sig och isolerat ger negativa effekter på arbetsmarknadssituationen.

Anf. 32 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Givetvis ger inte en skattehöjning på ett företag en positiv sysselsättningseffekt direkt – vi är helt överens om det. Men det är inte företagets skattesituation som avgör hur många man anställer – det är företagets möjligheter att sälja en god produkt med vinst. De avgör hur många man anställer och inte skatten isolerat. Det är den förblindningen på skattesidan som leder fel när man ser på företagets situation.

Vad som skiljer mellan Bo Lundgrens och min syn på budgetsaneringen är inte frågan om man måste spara – på den punkten är vi överens. Vi är också överens om att man måste ha tillväxt. Vi är oense om skattesidan – jag anser att skatten måste höjas. Bo Lundgren är faktiskt oense med mig och sitt eget departements tjänstemän.

Jag satt i går kväll och läste skriften Budgetunderskott – hur farliga är de?, som är undertecknad Rosenbad den 23 november av Ingemar Hansson. Han är finansråd, och han säger: För att vi skall komma till rätta med situationen krävs i princip två saker: ett långtgående ambitiöst program för att genomföra regeländringar, förbättra den offentliga sektorns finansiering på medellång sikt, dra ned utgifter ”och höja skatterna”. Och så, säger Ingemar Hansson, krävs det också en hygglig ekonomisk tillväxt. – Ingemar Hansson och jag har exakt samma syn i denna fråga.

På s. 58 fortsätter Ingemar Hansson: Av dessa skäl kan vi inte bara förlita oss på hög tillväxt. Vi måste också öka inkomster. Han citerar där regeringen – ni har ju själva föreslagit skattehöjningar i er Nathalieplan. Ni försöker bara retoriskt-agitatoriskt dölja den skatteskärpning som behövs för att klara budgetunderskotten. Vi är faktiskt i grunden överens, men Bo Lundgren försöker dölja detta. Detta är kanske inte hjärtats övertygelse hos Bo Lundgren, men han har väl blivit övertygad av sina tjänstemän.

Men sedan säger jag att vi får lägga ut dessa skattehöjningar där de ger minst problem för sysselsättningen. Det är på kapitalsidan och på lång sikt på företagssidan – där har vi låga skatter.

Bo Lundgren sade att hela Sverige inte skall bli ett nytt Uddevalla. Jag är från Uddevalla, statsrådet! Jag kan intyga att det inte vore bra. Jag har varit på ett möte i Folkets hus i Uddevalla som var fyllt av arbetslösa som var rädda att få ännu större försämringar av sin a-kasseersättning. Varför? Jo, på grund av budgetunderskotten.

På grund av att man inte har tillräckliga skatteinkomster drar man nu ned och säger att vi inte skall jäklas med företagen. Nej, men vi skall väl inte jäklas med de arbetslösa heller? Man skall väl inte jäklas med dem som står på verkstadsgolvet i produktionen genom att försämma de fackliga rättigheterna, genom att dra ned satsningarna på utbildning? Alla sådana åtgärder slår sönder den produktiva verksamheten på verkstadsgolven. Man försöker

då bygga välfärd i konflikt med löntagarna. Det är inte uthålligt att bara vara vän med en sida i politiken – företagarna.

Prot. 1993/94:83
30 mars 1994

Skattepolitiken

Anf. 33 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Jag har en ambition att vara vän med dem jag företräder, nämligen det svenska folket, i första hand dem som har blivit av med sina arbeten och kanske inte kan få några nya, dem som har råkat illa ut på grund av den politik som har förts tidigare i Sverige. Det är det viktigaste motivet för mina insatser i regeringsarbetet. Det är faktiskt det som driver mig.

Sedan är det ju bra att Lars Bäckström och jag såvitt jag kan förstå är överens om att den socialdemokratiska politiken har en del brister, för att uttrycka det milt. Dessutom har analysen mycket stora brister.

Om Lars Bäckström frågar Ingemar Hansson var han menar att tyngdpunkten i en budgetsanering skall ligga tror jag att han är helt överens med mig om att den skall ligga på utgiftssidan. Vi har exempelvis infört en indexering av punktskatter. Jag har för mig att vänsterpartisterna var tveksamma till det – åtminstone var det en del tveksamhet när det gällde bensinsidan, men vi kan lämna det därhän. Men det innebär inte någon faktisk skatteskärpning. Eftersom punktskatterna är fastställda i kronor och ören innebär inflationen att de automatiskt minskar i värde om man inte vidtar några åtgärder. Vi vidtog då åtgärden att indexera dem. Det leder sett över tiden till att man går miste om skattesänkningar som annars skulle ha skett automatiskt och som jag i ett annat budgetläge skulle ha varit förtjust i. De skulle så småningom ha uppgått till sex sju miljarder kronor, kanske något mer.

I ett läge när vi har ett underskott i Arbetsmarknadsfonden som, om ingenting görs, i framtiden måste betalas av skatter, har vi dessutom valt att både förändra inkomstsidan och utgiftssidan: Vi har ändrat förmånerna för att minska gapet där, och vi har infört förmånsrelaterade avgifter. Både Lars Bäckström och jag vet nu precis vad vi får för ersättning om vi skulle råka ut för arbetslöshet, på samma sätt som om vi har en annan försäkring som har en annan karaktär och en annan verkan. Men Lars Bäckström kallar också detta för skatter, därför att det passar hans syften. Men det är inte några skatter enligt den definition som vi använder när det gäller ekonomiska verkningar.

Jag har en gång på Hyltebruks pappersbruk fått frågan av en ung tjej som jobbade där: Tycker du att det är moraliskt rätt att sänka a-kasseersättningen från 90 till 80 % samtidigt som ni sänker skatten för aktieägarna? Den frågan hade hon fått idén till genom att lyssna till Anita Johansson eller någon annan socialdemokrat. Det är en berättigad fråga, men svaret är egentligen mycket enkelt: Det viktigaste när man är arbetslös är inte om man har 90 eller 80 % när man är arbetslös, utan att man så snabbt som möjligt får 100 % av lönen på ett nytt, riktigt jobb. Då är jag tillbaka till det som jag sade i mitt anförande och som vi såvitt jag förstår är överens om: Vi måste ha förutsättningar att skaffa det kapital som behövs för att bygga ut arbetsplatserna och åstadkomma de nya jobben.

Anf. 34 PETER KLING (nyd):

Herr talman! Statsrådet Bo Lundgren nämnde att man skall sänka skatten på aktier, förmögensbeskattningen, arvs- och gåvoskatter, osv. Det

tycker vi i Ny demokrati är bra, liksom att kapitalbeskattningen sänks. Men till skillnad från regeringen vill vi inte höja skatten för låginkomsttagare. Vi vill t.ex. inte höja punktskatter som drabbar dem, bl.a. bensinskatten. Vi vill i stället göra kraftiga besparingar i budgeten.

Bo Lundgren ironiserade i sitt anförande litet grand över Ny demokratis syn på politiken. Han tyckte att den var lättvindig. Det gällde bl.a. familjepolitiken, som vi säger innebär en besparing på 20 miljarder och ger full frihet för familjerna. Vi har suttit och räknat ut detta för hand. Det roliga är att Finansdepartementet har kört materialet i sina simulatorer och fått fram samma siffror, nämligen att Ny demokratis familjepolitik ger en besparing på 20 miljarder i budgeten.

Jag vill påstå att vi har samma syn på den ekonomiska politiken som OECD-länderna. Man skulle kunna skriva Ny demokrati på sista bladet i den rapporten. Det är vår ekonomiska politik. OECD-länderna har precis samma inställning som vi. Man skulle kunna skriva Ny demokrati på sista bladet av Assar Lindbecks rapport med 113 punkter. Vi har samma ekonomiska inställning som han, Bo Lundgren. Tycker Bo Lundgren att det är en lättvindig och flyktig politik, må det vara upp till Bo Lundgren. Vi har i alla fall samma inställning som dessa två nämnda.

Bo Lundgren talar också om att skapa riktiga jobb. Bo Lundgren sitter i en regering som har infört GAS. Det gynnar bara ekonomiskt redan starka företag, som ändå skulle kunna anställa folk. Regeringen har ändrat alltför litet i LAS-lagarna. Ny demokrati menar att först-in-sist-ut-lagen inte skall behöva gälla för företag med upp till 25 anställda. Regeringen har infört ALU, som tar bort riktiga jobb och som är en konstgjord andning.

Bo Lundgrens resonemang är därför litet av en dubbelmoral.

Anf. 35 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Det är inte lätt för ett nytt parti att snabbt skaffa sig tillräckliga analysredskap och annat som behövs för att få en sammanhållen ekonomisk politik. Jag tycker nog att Ny demokrati gör det väl enkelt för sig emellanåt. Ville man vara elak – vilket jag inte vill vara – skulle man kunna säga att Ny demokratis ekonomiska politik för närvarande är lika sammanhållen och stabil som partiet. Men jag vill ju inte vara elak, så jag skall inte säga det.

Däremot noterar jag att Peter Kling å ena sidan i sitt anförande utlovar att det nu, i och med bl.a. vårdnadsbidraget, skall bli väsentligt mycket bättre för barnfamiljerna och å andra sidan säger att vi skall spara 20 miljarder på familjepolitiken. Antingen måste ni då minska antalet familjer – men det är svårt att förstå hur man skulle kunna göra det, ens statistiskt – eller också drar ni ner stödet totalt sett. Det är naturligtvis det senare ni gör. Ni ändrar utformningen och minskar omfattningen. Det vore ärligt av er att erkänna det.

Anf. 36 PETER KLING (nyd) replik:

Herr talman! Bo Lundgren vet mycket väl var den besparing om 20 miljarder som vi gör ligger. Ett barn kostar ungefär 87 000 kr per år i barnomsorg. Med vårt förslag skulle det bli fritt för var och en att driva barnomsorg, och

då skulle kostnaden kunna minska till 40 000–50 000 kr per år och barn. Det är där vi gör besparingen, dvs. vi inför full konkurrens.

Prot. 1993/94:83
30 mars 1994

Skattepolitiken

Anf. 37 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Detta är mycket märkligt. Också jag tror att det blir positiva effekter av att man inför valfrihet. Nu ligger det på riksdagens bord förslag om avdragsrätt för barntillsynskostnader och vårdnadsbidrag, förslag som faktiskt skulle starta en utveckling mot högre effektivitet, fastän de visserligen är mindre långtgående än vad Ny demokrati skulle vilja. Det är då ytterst märkligt att ni säger nej till de förslagen. I och med det försvinner er trovärdighet totalt sett. Så är det faktiskt.

Detta tar också tid. Ni kan inte få dessa vinster med en gång. Vi har de daghem vi har, vi har ännu inte hunnit bygga upp de privata alternativen. Det går inte att vända detta över en natt. Jag håller med Peter Kling om att man om man går steg för steg i den här riktningen kommer att kunna få en mycket effektivare och billigare barnomsorg, med bra kvalitet för barn och föräldrar. Men då kan man inte säga nej till regeringens förslag om avdragsrätt för vårdnadsbidrag.

Anf. 38 KJELL JOHANSSON (fp):

Herr talman! Jag var egentligen inte anmäld till denna debatt, och jag har verkligen inga större ambitioner att förlänga den.

Anita Johansson gjorde här några mycket kraftiga angrepp på skattereformen, angrepp som faller tillbaka på Folkpartiet, och hon förebrädde sig själv för att ha varit en dumbom då hon trodde på skattereformen. Jag förstår egentligen inte riktigt detta, och jag tycker inte att Anita Johansson skulle ha behövt försätta sig i den situationen. Om hon hade velat förhindra att hon här skulle framstå som en dumbom, kunde hon ju redan från början ha slagit vakt om grundbultarna i skattereformen, t.ex. den enhetliga momssatsen, i stället för att gå ifrån den. Hon kunde i sitt parti ha medverkat till att genomföra en egenföretagarskattereform, som vi var överens om, i stället för att i flera år förhålla den och t.o.m. fortsätta att sätta sig emot dess genomförande här på slutet.

Det är alltså inte jag som kallar Anita Johansson för dumbom, men jag tycker att det var dumt att inte genomföra en förändring i skattesystemet som hade kunnat medverka till en bättre sysselsättningssituation.

Även på den punkten vill jag, herr talman, passa på att korrigera Anita Johansson. Svårigheterna för industrin började inte när Bo Lundgren och Anne Wibble marscherade in i kanslihuset. Under de tre kvartal som hade föregått denna inmarsch, hade det i mitt eget hemlän varslats 4 000 människor, huvudsakligen inom industrin. 4 000 varsel hade lagts. Om jag skall sätta detta litet grand i sitt sammanhang kan jag nämna att Eskilstunas största arbetsplats vid det tillfället hade kanske 1 000 anställda. De varsel som redan hade lagts när Anne Wibble och Bo Lundgren marscherade in i kanslihuset motsvarade alltså fyra sådana arbetsplatser. Den slakten på industrijobb, den lavinen, hade vid det tillfället redan satts i gång.

Alltså fanns det för oss när vi tog över verkligt starka skäl att försöka återställa detta för att förändra den tingens ordning som hade lett till detta. Det

var därför vi började med att avskaffa förmögenhetsskatten på arbetande kapital i mindre företag, som hade funnits tidigare. Det var därför vi fortsatte med att avskaffa dubbelbeskattningen. Det var därför vi gjorde förändringar i kapitalbeskattningen, vilket inte är någon nyhet – det tog jag upp redan under arbetet med skattereformen.

I den utfrågning vi hade innan vi genomförde skattereformen ställde jag faktiskt en fråga om detta till Erik Åsbrink – Anita Johansson kan gå tillbaka i protokollet och läsa hans svar. Det framgår där helt klart att inte ens Erik Åsbrink trodde att kapitalbeskattningen skulle komma att stå sig. Han sade att det var något oerhört känsligt som vi skulle komma att följa också i fortsättningen.

Hade ni fortfarande velat slå vakt om skattereformen, hade ni också kunnat avstå från det ni gör i och med dagens betänkande, nämligen att ge er på den absoluta grundbulten, förutsättningen för att det över huvud taget skulle bli en skattereform, nämligen begränsningen av marginalskatten till 50 %. Vi satte den till hälften, därför att hälften är hälften. 52 % kan man ändra till 53 %. Det finns liksom ingen logisk argumentation emot en höjning av marginalskatten till 53 eller 54 %, om den väl ligger på 52 %, men hälften är hälften. Därför var det en överenskommen mellan våra partier. Den absolut sista grundbulten ger ni er på i dag.

Anf. 39 ANITA JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag sade att det kanske var dumt av mig att tro att skattereformen skulle hålla. Jag trodde att den skulle hålla därför att det fanns en ganska bred parlamentarisk majoritet för den – vi socialdemokrater tillsammans med Folkpartiet. Jag trodde därför att skattereformen skulle stå sig ett antal år. Men inte minst Kjell Johansson har ju varit med om att på punkt efter punkt rafa sönder skattereformen.

Jag är medveten om att det vid detta tillfälle var lågkonjunktur i landet och i världen – Kjell Johansson talar om 4 000 varslade jobb i sitt eget län. Men Folkpartiet och Kjell Johansson hade ju då kunnat vara med om att dämpa lågkonjunkturrens effekter genom att bl.a. gå med på av oss föreslagna investeringar, i stället för att vara med om att se till att det som nu blir aktieägare och andra som gynnas.

Att vi nu föreslår en statsskatt på 25 %, med 5 % i värnsskatt, som det populärt heter, beror ju på att ekonomin är som den är. Vi vill använda dessa pengar för att få folk i sysselsättning. Det är det som är skillnaden mellan Kjell Johansson och mig.

Anf. 40 KJELL JOHANSSON (fp) replik:

Herr talman! Förmögenhetsbeskattningen, som vi har ändrat på, ingick över huvud taget inte i skattereformen.

Jag har nyss relaterat att jag redan under beredningen av detta ärende tog upp frågan om kapitalbeskattningen i en utfrågning. Vi hade den också uppe i förberedande diskussioner när vi utarbetade skattereformen.

Men vi insåg att om vi skulle ha drivit frågan att dubbelbeskattning på aktier skall tas bort, hade det aldrig blivit någon skattereform. Därför hamnade den frågan utanför. Någon utfästelse om att vi i Folkpartiet aldrig någonsin

skulle kunna tänka oss att ta upp denna fråga har över huvud taget inte gjorts.

Egenföretagarbekattningen har jag redan berört. Vi var överens om att genomföra den, och det är det som nu har skett. Förändringar har inte gjorts för att ge kapitalägare eller andra förmögna personer mera pengar. Vi tror inte att de har några stora bekymmer i Sverige i dag. Varenda förändring är gjord för att skapa arbete till alla dem som nu går utan jobb i Sverige.

Anf. 41 LARS HEDFORS (s):

Herr talman! Vi diskuterar i dag inkomstbeskattningen. Det aktuella betänkandet från skatteutskottet behandlar ett antal motioner om inkomstbeskattningen. Bo Lundgren har valt att i stället föra en debatt om företagsbeskattningen. Ett betänkande i det ämnet kommer att föreläggas kammaren om drygt en månad. Eftersom Bo Lundgren kommer med ett antal påståenden rakt ut i luften om företagsbeskattningen tar jag mig friheten att kommentera dem.

Socialdemokraternas förslag till företagsbeskattning skiljer sig från den moderata politiken på tre punkter. Det gäller bolagsskattesatsen och direktavskrivningar för investeringar. Dessutom önskar vi behålla det s.k. Annellavdraget, dvs. att man gör inskränkningar i dubbelbeskattningen inne i företaget för att pengarna skall stanna i företaget och arbeta där. Vårt förslag gynnar direktinvesteringar.

Det borgerliga förslaget gynnar aktieägarna. Det finns inga som helst garantier, Bo Lundgren, för att förslaget om slopad utdelningsskatt och halverad reavinstskatt skall leda till några extra jobb. Om man däremot gör så att skattesänkningarna direkt gynnar investeringar finns det sådana garantier.

Regeringens förslag gynnar dem som har många aktier. Regeringens förslag gynnar t.ex. de mångmiljonärer som sitter i regeringen. De får skattesänkningar på hundratusentals och kanske t.o.m. miljoner kronor. Regeringens förslag gynnar verkställande direktören för Hennes & Mauritz som får en skattesänkning på 40–50 miljoner kronor. Detta är regeringens politik. Man gynnar kapitalägarna och klämmer åt de vanliga löntagarna genom kraftiga skattehöjningar, precis som Anita Johansson har berättat om här tidigare.

Vårt förslag innebär en skattesänkning för företagen, företagandet och investeringar på cirka fem miljarder kronor. Fr.o.m. 1996, vilket Bo Lundgren talar så varmt om, har vi i vår motion klart och tydligt sagt ifrån att vi vill ha ett system som är neutralt i förhållande till regeringens förslag. Vårt förslag innebär ingen försämring för företagandet. Det är en viktig distinktion.

Sedan kom Bo Lundgren in på sin gamla käpphäst om dubbelbeskattning och frågar varför vi vill ha kvar dubbelbeskattningen för aktiebolag men inte för handelsbolag. Frågan är för det första felaktigt ställd. Vi vill inte ha kvar en fullständig dubbelbeskattning av aktiebolagen. Vi vill behålla Annellavdraget som reducerar dubbelbeskattningen och alltid har gjort det.

När vi en gång i tiden genomförde skatteöverenskommelsen tillsammans med Folkpartiet var vi för det andra helt överens om att beskattningen av egenföretagare och handelsbolag skulle ses över när vi fick tid. Vi tillsatte en utredning. Det kommer nu ett förslag till ändringar som berör egenföreta-

gare och handelsbolag. Det är inte så som Kjell Johansson påstår att vi gick emot det. Vi ställde upp på den ändringen, eftersom det helt enkelt inte fanns något förslag som var bättre. Vi ansåg att det var det bästa tänkbara förslaget för att egenföretagarna skulle få samma situation som aktiebolagen. Därför ställde vi upp.

Men vi sade också – i det avseendet var vi oeniga, Bo Lundgren – att detta förslag är behäftat med stora brister. Vi var inte ensamma om att tycka det. På den punkten fick vi stöd av lagrådet som riktade mycket kraftig kritik mot utformningen av förslaget. Vi sade också att vi för allt i världen inte skall stoppa undan den här frågan. Låt oss se på den vidare. Låt oss utvärdera den. På den punkten var vi oense. Den borgerliga majoriteten gick emot oss. Man ville inte utvärdera effekterna av förslaget om egenföretagarna. Jag skulle vilja fråga Bo Lundgren vad ni vill dölja. Varför är ni så rädda för att utvärdera denna reform?

Slutligen, Bo Lundgren, i Dagens Nyheter riktar Carl-Johan Westholm helt förödande kritik mot regeringens förslag om företagsbeskattning när det gäller den väsentliga delen om hur man skall ta bort dubbelbeskattningen. Westholm ställer till hundra procent upp på vårt förslag att dubbelbeskattningen skall slopas inne i företagen.

Anf. 42 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Nu är vi på samma punkt som för en tid sedan. Nu är Lars Hedfors så nära att bli korrigerad av sin partiledning som man kan vara.

Vi vill slopa dubbelbeskattningen inne i bolagen. I riksdagsdebatten den 16 december i fjol sade jag att om frågan gäller tekniken skall vi diskutera den. Men det är inte det som det handlar om. Ni föreslår inte att man skall slopa dubbelbeskattningen. Annellavdraget är ett sätt att från den 1 april i år lindra dubbelbeskattningseffekten. Det är en teknik som de som har utrett frågan inte anser är hållbar.

Den stora frågan är om ni anser att dubbelbeskattningen skall slopas. Jag måste säga, Lars Hedfors, att jag är övertygad om, vilket jag också har förklarat i min svarsartikel till Carl-Johan Westholm, att tanken på att slopa dubbelbeskattningen genom avdrag i bolagssektorn inte fungerar av internationella och andra skäl. Jag har inte tid att utveckla skälen här, men jag gör det gärna i olika sammanhang. Jag har utvecklat dem för Carl-Johan Westholm och andra. Det blir då en diskussion om vilken teknik som är möjlig att använda.

Att vår teknik är rimlig framgår väl bl.a. av att den socialdemokratiska regeringen i Norge har valt samma lindringsteknik. Det har man också gjort i Finland. I Tyskland använde man en annan teknik som man är på väg bort ifrån, eftersom den inte fungerade bra. Det finns ett antal exempel på att man har valt samma teknik som vi har gjort. EU-kommissionens kommittéer rapporterar att det av olika skäl är en vettig teknik. Det säger man också i det amerikanska finansdepartementet när man diskuterar vilken teknik som skall användas.

Det är nu fråga om två helt skilda saker. Den ena frågan är att man diskuterar en teknik för hur man fullt ut skall slopa dubbelbeskattningen. Jag kan sätta mig ner när som helst – jag kan inställa resor och vad som helst – om

vi skall föra en tekniskdiskussion. Vid en sådan diskussion kan jag och mina tjänstemän säkert övertyga Lars Hedfors om att den teknik vi har valt är den enda möjliga. En sådan diskussion för jag gärna om Lars Hedfors går upp i talarstolen och säger att socialdemokraterna numera accepterar att dubbelbeskattningen är slopad och att man inser att man inte kan straffbeskatta eller överbeskatta det egna kapitalet i aktiebolag. Vi insåg att man inte kan göra så med egenföretagare och handelsbolag. Det har ni accepterat, och det tycker jag är bra.

Inom parentes kan jag bara notera för Lars Hedfors att lagrådets kritik gällde att det var komplicerat att införa samma regler för egenföretagare och aktiebolag. Man föreslog att man inte skulle göra det, dvs. att det skulle vara högre skatt för egenföretagare än för aktiebolag. Det vill inte jag acceptera när det gäller ansamlade vinstmedel i företagen. Vilken teknik man än väljer blir det krångligt. Det är detta som diskussionen gäller.

Om ni inte vill ha något som är krångligt, då blir det ingen lättnad. Men nu vill ni ha en lättnad, och då blir det krångligt. Det är mycket att resonera om.

Är vi överens om att ni tycker att handelsbolag, egenföretagare och delägare i aktiebolag skall ha samma förhållanden? Det är en sensation! Jag är beredd att ta till vilken tid som helst för att klara ut med Socialdemokraterna varför vi har valt denna teknik. Lars Hedfors, resten är onödigt att diskutera i denna systemfråga. Men är ni beredda att acceptera slopad dubbelbeskattning?

Vidare var det en diskussion om skatteförändringar mer totalt sett. Lars Hedfors erkände att Socialdemokraterna vill höja bolagsskattesatsen från 28 till 30 %. Reserveringsmöjligheterna skulle egentligen leda till att bolagsskatten sänks till 25 %. Men de används till en del till att finansiera den slopade dubbelbeskattningen. Men de reserveringsminskningarna vill ni skall ligga kvar – även om ni formellt vill återinföra en dubbelbeskattning – med vissa möjliga lindringar. Men ni föreslår inte lindringar fullt ut i motionen.

Ni föreslår en hundraprocentig SURV-avskattning. Det är en skattehöjning på ytterligare 1,1 miljard kronor jämfört med ett oförändrat läge. Förändringarna i bolagsskatten gav 1,4 miljarder kronor. Ytterligare 6–7 miljarder kronor finns via andra förändringar. Sammanlagt är det fråga om 9,2 miljarder kronor. Direktavskrivningen är ett sätt att försöka flytta fram skatteavdragen några år. Men den totala effekten blir 0,1 miljard kronor.

Frågan kvarstår: Tror Lars Hedfors att dessa skattehöjningar för företagen kommer att skapa nya jobb? Nej, det gör han inte. Han säger ju till mig att om det blir tillfälliga skattehöjningar skall de sedan sänkas igen år 1996. Det är ju ett erkännande av att nuvarande förslag är livsfarliga. Ni höjer skatterna bl.a. genom att höja bolagsskattesatsen. Innebär höjda skatter för företag och företagande, Lars Hedfors, att det kan skapas nya jobb? Om det inte är så, kommer ni, såvitt jag förstår, att revidera era synpunkter i samband med valet.

Sedan var det frågan om aktieägarna. Den norska arbetarpartiregeringens arbete syftar inte till att gynna aktieägare. Tror Lars Hedfors att Gro Harlem Brundtland och hennes medarbetare har genomfört en slopad dubbelbeskattning i Norge för att de anser att det är särskilt väsentligt för dem som

har aktier, förmögenheter osv.? De har gjort detta av samma skäl som vi, dvs. att det är förutsättningen för att få tillräckligt med kapital för att skapa nya jobb.

När ni försöker skapa motsättningar mellan företagare och anställda, mellan företagare och företag, mellan aktieägare och aktiebolag, försvårar ni för ungdomar och andra att få jobb i framtiden. Jag tycker att ni skall hålla er för goda för att göra så.

Lars Hedfors säger att pengarna skall stanna i företagen så att de får möjlighet att bygga ut verksamheterna. Hur många nya företag skapas om pengarna låses in i de gamla företagen? Det är vad som händer vid dubbelbeskattning. Det är de nya företagen som måste växa.

Tänk om det hade varit som Lars Hedfors vill ha det efter andra världskriget. Hade vi då fått något Ikea eller Tetra Pak? Nej, sannolikt inte. De var nya företag som växte fram. Det är inte alltid de existerande företagen som skall expandera. Det skall vara nya företag. Därför måste det vara möjligt att få kapital till dem.

Herr talman! Det skulle vara intressant att få höra Lars Hedfors en gång till i talarstolen säga det han sade i sitt förra inlägg. Socialdemokraterna vill slopa dubbelbeskattningen med hjälp av någon annan teknik. Om det är så, Lars Hedfors, låt oss direkt diskutera frågan. Jag skall nog kunna övertyga Lars Hedfors om att den teknik Socialdemokraterna förespråkar har många brister.

Anf. 43 LARS HEDFORS (s):

Herr talman! Får jag bara påminna Bo Lundgren om det historiska faktum att det var under en socialdemokratisk regeringsperiod som både Ikea och Tetra Pak växte sig stora, starka och välmående och skapade jobb i Sverige. Det var i mycket stor utsträckning tack vare en socialdemokratisk politik.

Det har gått litet troll i ordet dubbelbeskattning. Det har blivit en moderat symbolfråga.

Dubbelbeskattning är inget ovanligt, Bo Lundgren. De flesta inkomster i Sverige dubbelbeskattas – i något fall kanske t.o.m. trippelbeskattas. Nu frågar Bo Lundgren hur vi vill ha det med dubbelbeskattningen. Det är bara att läsa vad det står i vår motion. Vi vill behålla Annellavdraget och på det sättet reducera dubbelbeskattningen. Vi säger t.o.m. uttryckligen att vi kan tänka oss att diskutera en förbättring av Annellavdraget. Detta är inga nyheter. Detta är ingen sensation, Bo Lundgren. Det är bara att läsa innantill.

Bo Lundgren försöker att bagatellisera Lagrådets kritik. Men Lagrådet framförde en fullständigt förkrossande kritik. Lagrådet sade att detta var på gränsen till vad som kan tillåtas. Ett litet steg till och gränsen hade passerats. Därför har vi socialdemokrater föreslagit att detta skall utvärderas. Men det vill ni inte. Varför vill ni inte det, Bo Lundgren? Varför är ni rädda för att utvärdera era reformer? Är det något fel på dem som ni vill dölja? Eller vad är det fråga om?

Vidare undrar Bo Lundgren följande. Innebär höjda skatter för företag nya jobb? Vem vill föreslå höjda skatter för företagen? Vi vill inte höja skatterna. Vi vill sänka skatterna för företagen och företagandet i förhållande till vad regeringen vill göra. Men vi vill göra det på ett sådant sätt att det

verkligen blir garantier för att det leder till investeringar. Det blir så om bl.a. direktavskrivningar av investeringar tillåts. Det är skillnaden.

Ni vill gynna dem som redan har. Det är inte heller något nytt. Det är gammal god moderat politik. Ge dem som har mer, ta från dem som jobbar. Höj inkomstskatterna för låg- och medelinkomsttagare. Kläm åt dem genom att försämra socialförsäkringar och att dra in på anslag till kommunerna osv. Ett tvåtredjedelssamhälle skapas med hjälp av en tydlig och klar moderat politik.

Anf. 44 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Nej, Lars Hedfors, jag vill inte höja skatten för låginkomsttagare. Jag vill inte höja skatten för någon. Det är synd att ni krävde att grundavdraget skulle minskas och momsen höjas – för att nämna några exempel – för att finansiera de sänkta arbetsgivaravgifterna. Det är synd att ni krävde skattehöjningar. Nu blev det sammantaget skattesänkningar i hela ekonomin och för alla hushåll. Så blir det eftersom effekterna av skatterna betalas av hushållen.

Ikea och Tetra Pak är intressanta företag. Det var först någon gång under slutet av 60-talet som de långsiktiga problemen började uppträda i Sverige. Socialismen och kollektivismen började verkligen erövra socialdemokratien. Socialdemokratien övergick från en mer pragmatisk rörelse till en ideologiskt medveten maktapparat. Det var därför det inte blev några nya Ikea och Tetra Pak. Det är det som är felet. Om det hade funnits flera sådana företag – vilket vi vill skapa förutsättningar för – hade situationen blivit mycket lättare.

Lars Hedfors resonemang om dubbelbeskattning är krystat. Egentligen försvarar han dubbelbeskattning, och säger att det finns trippelbeskattning. Men han vill ändå lindra. Men då måste dubbelbeskattningen av aktieutdelningar vara ett problem. Lars Hedfors säger att det måste finnas någon lindring, kanske t.o.m. litet mera lindring. Nu föreslås det gälla endast nya investeringar, inte gamla investeringar. Det skapar vissa andra problem. Men det kan vi lämna därhän.

Låt oss säga att Stefan Persson hos Hennes & Mauritz skall satsa nya pengar i ett nytt projekt. Då säger ni att det skall råda skattefrihet i bolaget i stället för skattefrihet för utdelningen. Antingen skall det ske en beskattning i bolaget – vilket ni inte vill – eller hos ägaren med samma skattesats. Nu finns det då 1 miljon kronor att dela ut i framtiden. Med ert förslag försvinner ingenting i bolaget, men däremot ungefär 30 %, 300 000, hos Stefan Persson. Med min modell försvinner 300 000 i bolaget och ingenting hos Stefan Persson. Slutresultatet är detsamma.

Vi kan direkt skrota fördelningsdebatten. Om Lars Hedfors vill att dubbelbeskattning skall lindras för något företag, blir det samma fördelningsmässiga effekt. Skillnaden är att i Lars Hedfors system låses kapitalet in på ett annat sätt. Men det går också att hantera. Men Lars Hedfors vill inte slopa dubbelbeskattningen fullständigt. Han står här och vacklar och säger att vi kan ha dubbelbeskattning och att den är bra men att den har sådana effekter att vi nog bör lindra den något. Det är just det regeringen har gjort.

Prot. 1993/94:83
30 mars 1994

Skattepolitiken

Dubbelbeskattningen är farlig. Ni vet att det i sak är rätt. Men ni svänger er och vill ha detta som en valtaktisk fråga.

Slutsatsen är att Socialdemokraterna velar mellan det som är riktigt och det som är politisk-taktiskt bättre.

Den kritik lagrådet riktade gällde expensionsmedel, dvs. rätten för egenföretagare att kunna expandera med lågbeskattade medel. Det är en mycket viktig reform. Men det fanns flera förslag, exempelvis ett under Socialdemokraternas tid i departementet, som också fått kritik. Men om det finns någon annan teknik, eller om det finns någon förbättring av den teknik som vi har infört är jag självfallet beredd att lyssna till det, eftersom vi i detta avseende är överens om att egenföretagen skall få expandera med lågbeskattade medel. Jag är också beredd att, om det inte hindrar oss att nå målet, också genomföra förbättringar; det är klart.

Men det vore bra om ni socialdemokrater gav ett klart besked vad gäller dubbelbeskattningen, i stället för att slingra er så mycket.

Anf. 45 LARS HEDFORS (s):

Herr talman! Om Bo Lundgren är så intresserad av att lyssna på Socialdemokraternas förslag undrar jag varför ni inte vill vara med om att utvärdera reformen. Varför kan ni inte systematiskt, kanske rent av vetenskapligt, utvärdera reformen för att finna felen.

Det är helt enkelt inte sant att lagrådet inskränkte sig till att kritisera förslaget om expensionsmedel. Lagrådet kritiserade faktiskt hela förslaget om egenföretagen. Det dömdes ut i många stora stycken.

Bo Lundgren säger något som är mycket intressant i inledningen av sin replik. Han säger att han inte vill höja skatten för låginkomsttagare. Det är då ytterligt märkligt att ni gör det, om ni inte vill göra det. Ni har ju höjt inkomstskatten för en metallarbetare med ungefär 6 000 kr per år och för ett sjukvårdsbiträde med ungefär 5 600 kr per år. Till detta kommer ett antal höjda konsumtionsskatter, som drabbar just låginkomsttagarna särskilt hårt. Kom inte och säg att ni inte höjt skatten för låginkomsttagarna!

Bo Lundgren säger också: Det blev ju inte fler Ikea- och Tetra Pak-företag. Visst blev det det. Det blev massor av nya företag i Sverige under 60-70- och 80-talen. Det som nu händer är att företagen i stor utsträckning går i konkurs under den borgerliga regeringen. Det försvinner företag och företagande.

Bo Lundgren försöker även beslå mig med dubbeltal genom att hänvisa till att vi socialdemokrater faktiskt vill lindra dubbelbeskattningen genom Annellavdraget. Vi socialdemokrater vill inte avskaffa dubbelbeskattningen, men av ett alldeles speciellt skäl vill vi lindra den. Vi vill nämligen göra det på ett sådant sätt att nya jobb skapas. I det fallet helgar faktiskt ändamålet medlen. Om man kan få garantier för att det leder till ökad sysselsättning säger vi: "à la bonheure", gör det då! Och gör det med hjälp av Annellavdraget och med hjälp av en direktavskrivning.

Jag reagerar mot ett tidigare inlägg gjort av Bo Lundgren. Han sade att Socialdemokraterna har lurats av en professor i nationalekonomi när det gäller förslaget beträffande företagsbeskattningen. Den professorn, Bo Lundgren, är faktiskt Sveriges främste expert på företagsbeskattning. Han dömer

Anf. 46 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Jag tar upp det sist sagda först. Det är självklart att Lars Hedfors utnämner den ekonom som företräder den uppfattning som Lars Hedfors vill att han skall företräda som landets främste företagsskatteexpert. Men det är han inte. Jag säger inte att han inte är *en* av de främsta national-ekonomer som hanterar bl.a. beskattningsfrågor.

Men vetenskapsmän, ekonomer och andra är ju inte alltid överens. Ni lutar er då mot en person som passar in i den tro ni har. Men han är inte den främste, och han är inte den ende. Han är en person som anser att den internationella kapitalmarknaden har fungerat så perfekt att alla svenska bolag i princip kan finansieras utomlands. Var och en inser att det inte är så. Det är inte lätt för ett mindre företag i exempelvis Värnamo eller Falkenberg att få finansiering med hjälp av den tyska börsen. De flesta svenska företag är beroende av en bra svensk riskkapitalmarknad för att kunna få sitt riskkapital.

Om Jan Södersten har rätt skulle man ju kunna införa trippelbeskattning och femdubbel beskattning, något som jag sade i mitt anförande. Vi skulle kunna ha en nästan konfiskatorisk beskattning. Det skulle inte ha någon betydelse. Det är i och för sig rena orimligheten att tala så. Det tekniska felet i Jan Söderstens teorier är att den modell som han använder sig av för att analysera förändringar inte utgår från att det finns något som heter riskersättning. Han tar inte hänsyn till just det väsentliga med att det finns riskvilligt kapital och annan sådan kapitalbildning. Det finns ett riskmoment och det kräver annorlunda analysinstrument för att få fram effekterna i samhälls-ekonomin. Så har vi klarat ut den saken en gång för alla.

Ni ser här hur socialdemokratin faktiskt svänger sig. Socialdemokraterna gillar företag som ger jobb bara företagen inte drivs av företagare eller ägs av aktieägare. Företag skall bara finnas i största allmänhet, och man skall ha garantier för jobb. Det var väl de garantierna ni fick av Volvo och Saab när de byggde sina bilfabriker. Erfarenheterna av er politik är ju att det går snett när man vill ha garantier och vill dirigera och styra. Det är bara med en fri marknad och bra förutsättningar för investeringar som vi får dem – frivilligt. Man kan då skapa goda förutsättningar. Det är enda chansen.

Jag kan visst tänka mig att utvärdera vilket förslag som helst, även förslaget om egenföretagen. Det kan vi lämna därhän; det är en teknisk diskussion. Det viktiga är att vi är överens om att skatten för dem skall vara 30 %. Men när det gäller aktiebolagen vill Lars Hedfors ha 51 % skatt. Det är det som är det farliga: bristande neutralitet och enhetlighet.

Lars Hedfors säger att jag har varit med och höjt skatterna för låginkomsttagarna. Jag tar ansvaret för dessa förändringar. Jag hade visserligen hellre sett andra åtgärder, men ni socialdemokrater krävde att den arbetsgivaravgiftssänkning som vi var överens om till fullo skulle finansieras genom skattehöjningar. Därigenom har ni större – i vart fall lika stort – ansvar för det som ni nu försöker lyfta fram i den politiska debatten. Ni säger ju att industriarbetarna har fått skattehöjning av det och det skälet. Men ni förtiger att det

skedde för att finansiera den arbetsgivaravgiftssänkning som också har genomförts och som ger lägre priser, fler jobb och bättre konkurrenskraft.

Om ni skall räkna med arbetsgivaravgiftssänkningen skall ni också räkna med andra skatteförändringar. Göran Persson erkände ju i mitten av november i fjol att de beräkningar som redovisades var korrekta. Hans enda kritik mot regeringens skattesänkningar totalt sett var att det var för mycket skattesänkningar; han vill ju inte ha skattesänkningar. Mona Sahlin vill däremot att det skall vara häftigt att betala skatt. Det handlar om den grundläggande inriktningen. Det vore väl ärligt att räkna med den skattesänkning som skattehöjningarna finansierade. Om vi inte hade sänkt arbetsgivaravgifterna, Lars Hedfors, hade det inte heller blivit några skattehöjningar för de personer som ni tänker på. Dessa skattehöjningar krävde ni själva fullt ut därför att ni inte vara beredda att spara någonting.

Anf. 47 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Herr talman! Vi har nu en delvis ny debattrunda. Jag vill då för Vänsterpartiets del markera några ståndpunkter i denna fråga.

Bo Lundgren tar själv upp att man sänkt arbetsgivaravgifterna för att skydda den svenska kronan. Sedan föll kronkursen. Då skulle man kunna ta tillbaka den höjningen. Men det har man inte gjort.

Regeringen vill i stället gå vidare. Regeringen har sänkt energiskatten för industrin. Man har de facto devalverat. Man har sänkt arbetsgivaravgifterna och energiskatterna. Därtill kommer detta beträffande dubbelbeskattningen. Denna fråga skulle ha kunnat lösas i ett mått av samförstånd i riksdagen, om man inte valt konfrontationens väg. Men den vägen valde regeringen. Då har man skapat ett mycket dåligt läge för svenskt näringsliv och en stor osäkerhet – en osäkerhet som vi ser här i kammaren i dag, och som är det absolut mest skadliga i den här frågan. Men regeringen får skylla sig själv för att den inte försökte skapa enighet och förankra besluten.

Vi i Vänsterpartiet har sagt att vi accepterar systemet med Annellavdrag – vi vill ha tillbaka det. Det är ett klart besked. Den s.k. dubbelbeskattningen är mycket vanlig i internationell ekonomi. På de flesta håll har man också lindringar. I många länder har man den typ av lindring som Annellavdraget utgör.

Vi har inte råd att driva den generella skattesänkningsspolitik som regeringen driver. Det säger Bo Lundgren själv, i polemik mot Socialdemokraterna: Jag vill inte finansiera de sänkta arbetsgivaravgifterna. Det är belysande. Domen är då ännu större neddragningar. Då blir hela Sverige det Udevalla som Bo Lundgren varnar för, dvs. där man stänger avdelningar på sjukhuset och friställer personal, och där Folkets hus fylls av arbetslösa.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 9 §.)

6 § Anslag till Kammarkollegiet

Prot. 1993/94:83
30 mars 1994

Föredrogs
finansutskottets betänkande
1993/94:FiU7 Anslag till Kammarkollegiet (prop. 1993/94:100 delvis).

*Statsbudgeten för
budgetåret 1994/95,
Jordbruks-
departementet*

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades efter 9 §.)

7 § Vissa anslag inom Finansdepartementets område

Föredrogs
finansutskottets betänkande
1993/94:FiU8 Vissa anslag inom Finansdepartementets område (prop. 1993/94:100 delvis).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades efter 9 §.)

8 § Statsbudgeten för budgetåret 1994/95, Jordbruksdepartementet (forts. JoU13) (forts. från prot. 82)

Anf. 48 CARL OLOV PERSSON (kds):

Herr talman! Jag skall börja med att yrka bifall till reservationerna 3 och 4 och i övrigt till utskottets hemställan.

Jag vill vända mig till Socialdemokraterna och fråga: Varför motarbetar ni jordbrukarna och småföretagarna? Förslagen i er motion är neddragningar på 700 miljoner plus miljöavgifter på 400 miljoner, och dessa pengar skall gå direkt till statskassan. Det är att ta pengar från jordbruket. De avgifter på kadmium, fosfor och kväve som ni föreslår är ju en provokation mot lantbrukarna.

Ni socialdemokrater talar om skatteväxling för miljön och gröna jobb. Det är okej. Men jag ser inte att något av era förslag skulle skydda miljön. Eftersom pengarna bara används för att förstärka statskassan, förstår jag att avsikten inte i första hand är att skydda miljön, utan just att förstärka statskassan. Det är i och för sig ett vällovligt syfte, men ni måste vara medvetna om att er politik gör att åkermarken kommer att växa igen med sly och skog.

Ni säger i början av er motion: "Jordbrukets roll i arbetet för det öppna landskapet och för den biologiska mångfalden betonas som aldrig tidigare." Ni säger vidare att jordbruket skall ge människor som inte arbetar inom jordbruket kvalitet, regional rättvisa, estetiska upplevelser och god miljö.

Hur i all sin dar skall ni klara av det, om ni drar in ytterligare 1,1 miljarder från jordbruket och inte ger något tillbaka?

Anf. 49 ARNE JANSSON (nyd):

Herr talman! I regeringens budget konstateras att kalkning mot försurningen av sjöar, skog och mark skall fortsätta och tills vidare bekostas av staten. 198 miljoner skattekrönor avsätts under nästa budgetår. En utredning arbetar med förslag om en annan finansiering av kalkningen.

Alltmedan detta pågår deponeras ett nästan likvärdigt substitut mot försurningen, nämligen askan, på våra soptippar. Detta slöseri med resurser och avståndstagande från kretsloppstänkandet får man bara inte acceptera.

Eldning av fossila bränslen är ett av de största hoten mot vår miljö. Den svenska energipolitiken syftar till att minska användningen av miljöfarliga fossila bränslen. Vi har nyligen infört miljöskatter på bl.a. fossila bränslen, för att minska användningen av dessa. I stället skall biobränslen gynnas.

Papper är att betrakta som ett biobränsle. Om energiåtervinning av papper ersätter eldning av fossila bränslen innebär det en miljöförbättrande åtgärd och bör därför betraktas som en positiv åtgärd.

Orsakerna till att papper i dag inte officiellt klassas som biobränsle kan vara brist på insikt om hur industrin fungerar. En orsak är att papper kan innehålla kemikalier som tillkommit vid kokningen eller blekningen. Dessa halter är dock mycket små, beroende på den miljösatning som skogsindustrin har gjort. En annan orsak är att trycksvärtan innehåller vissa olämpliga kemikalier. Dock skall påpekas att trycksvärta från returpapper oftast urskiljs och bränns vid framställningen. I praktiken blir det alltså ingen skillnad.

Aska från trädbränsleeldning läggs i dag på tipp. Om askan återförs till skogen sluts kretsloppet, vilket har två viktiga fördelar. De förluster av för skogen viktiga mineralämnen som uppstår vid uttag av biomassa elimineras eller reduceras väsentligt. Därmed reduceras också eventuella risker för långsiktigt negativa effekter av ett ökat biomassauttag. Dessutom minskas mängden restprodukter som behöver deponeras.

Sveriges skogar och sjöar utsätts för försurande nedfall, som härrör delvis från svensk eldning av kol och olja inklusive bilism, delvis från utlandet.

Stora pengar läggs på att kalka sjöar för att motverka försurningen. Nu planeras omfattande kalkningsprogram för att skydda skogsmarken.

Aska innehåller ungefär en fjärdedel kalcium, och därigenom motverkar aska försurning. Aska räcker inte för att ersätta hela kalkningsbehovet i Sverige, men en del av kalkningen kan ersättas av askspridning.

Forskning och studier av främst de ekologiska effekterna av askåterföring men även studier och utveckling av teknik för behandling och spridning har pågått några år. Någon kommersiell process för behandling och återföring av trädaska finns däremot ännu inte. Det största hindret är ekonomin. Men även organisatoriska svårigheter och bristande ekologisk kunskap har bidragit. Utvecklingen har emellertid nått det stadiet att det är både önskvärt och nödvändigt med större praktisk försöksverksamhet.

Naturvårdsverket har formulerat en policy för återföring av trädaska till skogsmark och anser att storskaliga, långsiktiga försök bör genomföras. Risken för ekologiskt negativa effekter är marginell, om askan är stabiliserad genom hårdning eller granulering. Tekniker för behandling och stabilisering

av aska har kartlagts, och de mest intressanta teknikerna har identifierats, i vissa fall även provats försöksmässigt.

Det pågår en försöksverksamhet, som är koncentrerad till Kopparbergs och Gävleborgs län. Huvudprojekt företag finns i Iggesund och Falun. Jag vill att detta skall avgränsas så att de får fullfölja sina projekt och att den finansiering som är knuten till projekten därmed lokaliseras till dessa län och företag.

Med detta som bakgrund anser jag att tillkännagivandet i mom. 33 även borde inkludera yrkande 3 i motion Jo685. Jag yrkar bifall till detta förslag.

Anf. 50 MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Jag skall bemöta två inlägg, ett från i går och ett från i dag.

Lennart Brunander påstod i går kväll att jag hade sagt att regeringens budgetproposition var en halvfärdig produkt. Själv tycks dock Lennart Brunander vara nöjd, eftersom det, som han sade, kommer särpropositioner senare. Men det var just det som jag kritiserade.

De områden som regeringen har underlåtit att ta upp i budgetpropositionen är trädgård, fiske, jordbruket i norra Sverige, jordbrukarnas socialförsäkringssystem, högre utbildning på hästområdet, ekologisk odling, omställningen och infasningen till EU:s regler. Det är alltså sju mycket viktiga områden som man inte orkar ta upp i budgetpropositionen. I pengar representerar de ungefär tre miljarder.

Jag tycker att det är märkligt att Lennart Brunander kan vara nöjd med en ordning som innebär att vi får särpropositioner på så många politiskt viktiga sakområden som representerar så mycket pengar. Det går ju varken att göra en politisk bedömning eller att få en ekonomisk helhetssyn. Politiken blir uppstyckad, fragmentiserad. Som jag sade i mitt inledningsanförande i går blir det mycket svårt att få ordning på ekonomin i Sverige om man plockar in summor då och då; man får ju ingen helhetsbild.

Jag skulle också vilja att Lennart Brunander bekräftar det som jag inte fick svar på av andra talare i går, nämligen att den besparing som jordbruksministern säger sig göra i och med detta förslag är en chimär.

Jordbruksministern hävdar att han sparar runt 800 miljoner, tror jag. Men sanningen är i själva verket att han använder alla pengar som finns, inte bara i statsbudgeten. På jordbrukets område är det ju så vist ordnat att det finns pengar som vi inte ser och därför har svårt att hantera.

Men jordbruksministern har haft möjlighet att se dessa pengar, och han har också tagit fram och använt dem till t.ex. spannmålsexporten och till viss del för att finansiera direktbidraget. Detta gör att den besparing man kan se är chimärisk och inte verklig.

Jag tycker att det är märkligt att Carl Olov Persson påstår att vi socialdemokrater skulle ha någonting emot att det går bra för fria företagare.

Jag vill fråga Carl Olov Persson: Är det bra att företag subventioneras så som jordbruket gör i dag, så att ett överskott uppstår? Det är ett överskott som är både kostsamt och på andra vis skadligt, inte minst för tredje världen.

Anf. 51 LENNART BRUNANDER (c):

Herr talman! Margareta Winberg tog upp en del av frågorna som jag talade om i går kväll, men hon tog inte upp den viktigaste, som jag försökte

Prot. 1993/94:83
30 mars 1994

*Statsbudgeten för
budgetåret 1994/95,
Jordbruks-
departementet*

få en diskussion om, nämligen det socialdemokratiska förslaget om hur ersättningen till jordbruket skall fungera. Det socialdemokratiska förslaget innebär i sig en halvering av bondens lön.

Samtidigt påstår socialdemokraterna att de driver en framtidsytande jordbrukspolitik som skall skapa framtidstro, miljöförbättringar och allt möjligt. Men det säger sig självt att det inte är möjligt att göra det med en sådan utgångspunkt.

Jag sade inte alls att jag var nöjd med en budgetproposition som inte innehåller alla delar som den borde, utan jag sade att det inte är något nytt. Så har det gått till även när socialdemokraterna satt vid makten; det är en teknik som man har använt. När en utredning pågår väntar man med att lägga fram propositionen som berör det ämnet tills utredningen är klar.

Men det innebär inte att man inte tar hänsyn till detta i finansplanen. Det finns pengar avsatta för de propositioner och förslag som man vet att man skall lägga fram. I vissa fall finns också förra årets anslag med i budgetpropositionen som ett slags botten. Det är alltså inte så att det inte tas hänsyn till dessa förhållanden i den ekonomiska politiken.

Nu föreligger också propositioner på alla de områden som Margareta Winberg räknade upp. På så sätt har det hela blivit fullständigt.

Margareta Winberg påstod att en viss besparing är en chimär. Det är den inte. För bonden är den reell i högsta grad. De besparingar som görs på ko-bidraget får genomslag och påverkar bondens situation.

Eftersom vi har ett system med både budgetmedel och regleringmedel är det summan av dessa två som är de pengar som faktiskt går åt. Genom att summera det som gick åt förra året och det som går åt detta budgetår ser man hur stor besparingen blir.

Inte heller detta är något nytt, Margareta Winberg. Det var ju faktiskt genom 1990 års beslut som dessa pengar blev synliga i budgetprocessen. Tidigare var de över huvud taget inte synliga. Då betalades väldigt mycket via regleringsmedel.

En hel del av dessa frågor, som också var uppe till diskussion i går kväll, är sådant som jordbruket förhandlade sig till. När inte regeringen ville gå med på att höja priserna på jordbruksprodukter gjordes i stället en social satsning som utgjorde en del av bondens lön och ingick i regleringsekonomi.

Nu blir allt synligt, vilket i sig är ett bekymmer. Man måste i stället ta fram budgetmedel för dessa saker eller skapa förutsättningar för jordbruken själva att klara av det. Om de skall klara det krävs att de får en ekonomi som ger förutsättningar för det, och det är ju inte vad socialdemokraterna vill uppnå med sitt förslag.

Anf. 52 MARGARETA WINBERG (s) replik:

Herr talman! Att bönderna får en ekonomi så att de kan klara sig tycks enligt Lennart Brunander vara helt avhängigt att de får mer subventioner. Det är ju vad den här regeringen i allt större utsträckning har givit dem.

Lennart Brunander sade att vårt förslag skulle innebära en halvering av bondens lön. Men det var ju faktiskt så, Lennart Brunander, att Centern var med när vi fastställde den nya politiken. Vi har inte fullföljt den, allra minst

regeringen men inte heller vi socialdemokrater. Men om vi hade gjort det, hur mycket mindre hade bondens lön blivit då? Centern var med på vagnen då, men nu går det helt plötsligt inte. Nu går det inte att ha ett mindre bidrag än det som regeringen har hittat på.

Lennart Brunander tog sedan upp att pengarna finns i finansplanen och i budgetpropositionen. Men det är ju just när vi diskuterar de samlade inkomsterna och utgifterna i januari som vi vill göra den politiska prioriteringen mellan olika områden. Det var också då som vi vill se de exakta siffrorna, och de fanns inte, vare sig i finansplanen eller i budgetpropositionen. Det är ju mycket som har förändrats sedan dess.

Lennart Brunander sade också att bönderna minsann har fått känna av neddragningarna. Ja, en grupp bönder har fått göra det. Lennart Brunander nämnde själv beslutet om att avskaffa kobidraget. Det är just mjölkbönderna som har fått känna av den här neddragningen, och jag tycker att det är bra om Lennart Brunander vill erkänna det.

Regeringen har ju, som ett led i sin anpassning till EU i förväg, förskjutit subventionerna från norr till söder, från animalier till vegetabilier. Att ta bort kobidraget är mycket tydligt en del i detta. Man gör det för att kunna ersätta kobidraget med ett högre inlösenpris på spannmål och ett större arealstöd, och det är sådant som tillfaller vegetabilieproduktionen.

Anf. 53 LENNART BRUNANDER (c) replik:

Herr talman! I finansplanen fanns naturligtvis inga exakta uppgifter om vad varje sak skulle kosta, men det fanns pengar avsatta för de propositioner som skulle komma. Men, Margareta Winberg, vi är överens om det lämpliga i att ha med i princip allt i budgetpropositionen. Det är också en målsättning för det framtida arbetet i riksdagen. Men som jag sade är detta inget nytt; så betedde sig den socialdemokratiska regeringen också. De var precis lika dåliga på den här punkten.

Kobidraget har ingenting med EU att göra, och det vet Margareta Winberg mycket väl. Kobidraget är en skapelse av Mats Hellström från 1989, då GATT-förhandlingarna startade.

Jordbruket hade förhandlat sig till en höjning av priserna. Då påstod Mats Hellström att man inte kunde höja priserna, eftersom GATT-förhandlingarna pågick. Därför fick vi gå in med kobidrag i stället. Det skulle sedan tas bort när GATT-förhandlingarna blev klara. GATT-förhandlingarna är klara. Då skall bidragen också bort. Därför skrev vi i utskottsbetänkandet att det är rimligt att man kan höja priserna. Den möjligheten skall finnas.

Vi har samtidigt vidtagit en hel del åtgärder för att minska kostnaderna. Men vi har inte fullt ut kunnat klara av så mycket kostnadssänkningar att hela kobidraget kan in-tecknas.

Margareta Winberg säger att jordbruket har fått mer subventioner. Det handlar naturligtvis om vilken vokabulär man vill använda. Den arealersättning, eller vad man nu vill kalla den, som jordbruket får är inte en subvention. Det är en ersättning för ett arbete, precis som vilken annan ersättning för arbete som helst. Det är bara det att vi har bestämt att detta skall delas upp i arealersättning och pris per kilo i stället för enbart pris per kilo, som det var förut.

Margareta Winberg, man kan titta på den motion som ni har väckt och de reservationer som ni har. Era förslag innebär en halvering av bondens lön. Ni borde faktiskt skämmas över det. Bonden har i dag inte så bra betalt och så mycket pengar över att det är möjligt att införa en halvering av lönen utan att det får konsekvenser.

Det blir framför allt de unga bönderna – de som vill starta en verksamhet och har stora skulder – som blir drabbade. De svaga bönderna klarar inte detta. De gamla och stabila kanske kan göra det ett tag, men inte länge. De unga kommer att försvinna.

Anf. 54 MARGARETA WINBERG (s) replik:

Herr talman! Det är alldeles riktigt, Lennart Brunander, att det var samma ordning som rådde när Socialdemokraterna satt i regeringsställning. Det står ganska klart uttryckt i majoritetsskrivningen, och Socialdemokraterna ingår ju i denna majoritet.

Jag hörde aldrig att oppositionen då klagade på det. När vi nu ser detta från oppositionens sida förstår vi inte att ni inte klagade. Det var lika svårt då. Det är rimligt att en opposition skall kunna förstå vad den beslutar om. Ni kanske gjorde det när ni var i opposition, men det tror jag inte

Kobidraget drogs ned innan GATT-avtalet var klart. Det var inget bra argument.

Lennart Brunander säger att arealbidraget är en ersättning för ett arbete. I så fall är det ganska dåligt använda pengar. Arealersättningen och inlösenpriset är en ersättning för ett arbete som leder till något dåligt. Det leder till överskott. Det vill ingen i Sverige ha. Överskottet dumpar vi på en världsmarknad. Där leder det till problem. Det är bättre att satsa de pengarna på någonting annat – om pengarna finns. Vi har dem inte. Vi vill bl.a. stoppa in dem i det stora svarta hål som ni och er regering har lyckats skapa.

Lennart Brunander talar om en halvering av bondens lön. Jag fick inte svar på frågan om vad som hade hänt om vi hade fullföljt den enighet som vi hade 1990. Hade det då varit en fjärdedel kvar av bondens lön? Så är det inte. Då sade vi faktiskt att det var ett överskott. Det skulle vara en balans mellan produktion och konsumtion. Det betydde att ett antal lantbrukare skulle slås ut. Det var en tuff sanning då, och den är lika verklig och tuff i dag. Då räknade vi med att det fanns runt 6 000 bönder för många.

Man kan naturligtvis välja att dela på lönen eller att arbeta med någonting annat. Det skall Lennart Brunander komma ihåg. Då pratade vi inte om någon halvering eller någon kvarts lön. Då talade vi om att bondekåren måste minska.

Anf. 55 LENNART BRUNANDER (c) replik:

Herr talman! Jag måste nog korrigera Margareta Winberg ganska brutalt när det gäller den sista punkten. Det vi talade om var en omställning av jordbruksproduktionen, inte en nedläggning.

Vi talade om att nyttja de arealer som vi har och bevara den åkermark och den resurs som finns. Att vi skulle få en balans på marknaden av livsmedelsprodukter är riktigt. Samtidigt fanns det en vilja att överskotten skulle bestå av spannmål, eftersom det är lättare att hantera än andra stora överskott.

Jag var inte riktigt överens med de övriga. Jag tror att det skulle vara rimligt med en något större satsning på kött, eftersom markerna då skulle hållas öppna.

Målsättningen med den politiken var ju att det också skulle bli en lönsamhet när det blev en balans. När detta beslut väl var fattat ändrade sig den socialdemokratiska regeringen i fråga om Europapolitiken och begärde ett medlemskap i EU. Då ändrades förhållandet. EU ändrade ju sin jordbrukspolitik i denna riktning.

Syftet med de förändringar som har skett – med att vi fortsätter med arealersättning – är att det skall finnas ett starkt jordbruk som kan konkurrera vid ett EU-medlemskap. Även om Sverige inte skulle komma med i EU tror jag att det är viktigt att denna stöttning av jordbruket sker. Om Sverige inte kommer med drabbas vi av en dumpning av EU:s livsmedelsprodukter. Det kan bli mycket besvärande om vi inte sköter detta på ett riktigt sätt. Jag tror att stödet till svenskt jordbruk i så fall blir ännu större. Då finns det behov av stöd i ännu större utsträckning.

Margareta Winberg sade att oppositionen inte klagade på att allting inte fanns med i de socialdemokratiska budgetpropositionerna. Det gjorde vi kanske, men vi insåg att det fanns viktigare saker att diskutera, nämligen sakfrågorna. Det gjorde vi många gånger med inte så liten framgång. Vi fick igenom en hel del ändringar av de socialdemokratiska förslagen på den tiden. Vi är dock överens om att det är bättre ju mer som kan komma med i budgeten. Allt skall helst finnas med.

Skulle arealersättningen leda till dåliga produkter? Vi producerar inget som är dåligt i Sverige. Det är bra produkter. Det finns en större produktion än konsumtion av spannmål, men det varierar mellan åren. Det finns behov på världsmarknaden, men vi har kanske svårt att avsätta det på rätt sätt där.

Vi vill framför allt få in mer biobränslen och biosatsningar i jordbruket, och det är något som kommer.

Anf. 56 ARNE JANSSON (nyd):

Herr talman! På grund av en felaktig tidtagning blev jag avbruten mitt i talet, som därmed fick ett snöpligt slut. Därför vill jag fullfölja anförandet, så att det blir ett sammanhang.

Med anknytning till det tidigare anförda är det ett stort nöje för mig att ett enhälligt utskott har tillgodosett min motion, så till vida att man anser det både vara önskvärt och nödvändigt med en större praktisk försöksverksamhet för att klarlägga de miljömässiga, tekniska och ekonomiska förutsättningarna för återföring av vedaska till skogen.

Det förvånar mig litet att inte utskottet inser och värnar om de industrier och organisationer som redan nu har lagt ner inte oväsentliga summor på sin forskning och låter dessa i lugn och ro samt med ekonomisk trygghet få fortsätta att utveckla sina värdefulla försök.

Noteras skall även att denna verksamhet glädjande nog inträffar i län som är synnerligen hårt drabbade av arbetslösheten. Där är varje arbetsskapande åtgärd för att få fram riktiga jobb en seger.

Om man utesluter en avgränsning skulle det kunna medföra att allt fler blandar sig i leken och vill dela på forskningskakan, vilket kanske inte bidrar

Prot. 1993/94:83
30 mars 1994

*Statsbudgeten för
budgetåret 1994/95,
Jordbruks-
departementet*

till ökad kunskap – snarare tvärtom. Jag anser att man skall värna om dessa innovationsföretag och därmed klart deklarera att länsstyrelserna i Kopparberg och Gävleborg med sina huvudprojekt företag i Iggesund och Falun skall utses som forskningscentrum för askåterföringsprojektet och att all finansiering knuten till detta projekt skall lokaliseras till länen och företagen.

Mot denna bakgrund anser jag att tillkännagivandet i mom. 33 även borde inkludera yrkande 3 i motion Jo685. Nu gör det inte det. Därför yrkar jag bifall till detta yrkande.

Anf. 57 CARL OLOV PERSSON (kds) replik:

Herr talman! Jag vänder mig till Margareta Winberg. Häromdagen lyssnade jag på en fackföreningsman som menade att livsmedelsindustrin är på väg att slås ut. Det är kanske avsiktlig socialdemokratisk politik som drivs.

Subventioner är så kostsamma, säger Margareta Winberg. Det kostar för mycket att lyfta ut ett litet överskott på världsmarknaden. I stället vill man kanske köpa billigt på världsmarknaden.

Det är en tuff sanering bland lantbrukarna som man är ute efter. Om er politik skulle få genomslag i Sverige, Margareta Winberg, skulle lantbruket tvingas ta 700 000 hektar mark ur produktion. Det erkände Margareta Winberg själv för en kort tid sedan i Ultuna.

Vill Socialdemokraterna ha en svensk livsmedelsproduktion? Vill Socialdemokraterna över huvud taget ha ett öppet landskap?

50 % av priserna i OECD-länderna är subventioner. Vi i Sverige kan ju inte ensamma driva en politik som skiljer sig från våra viktigaste konkurrentländers, och det vet Socialdemokraterna. Det är faktiskt en politik som slår ut lantbruket som Socialdemokraterna förordar.

Anf. 58 MARGARETA WINBERG (s) replik:

Herr talman! Jag tycker nog att ni borgerliga kör huvudet i sanden. Ni hänvisar till EU och OECD. Där är det på ett visst sätt och därför måste det vara på samma sätt i Sverige. Det är dåligt i EU- och OECD-länderna, och därför måste det vara dåligt också hos oss.

Men det är väl ingen vettig människa som säger att det är bra med en subventionerad näring som producerar för mycket – i det här fallet gäller det spannmål som vi inte vill ha. Alla som har litet vett måste väl kunna säga att detta inte är bra och att man måste försöka göra något åt saken. Men ni vill inte göra något här. I stället går ni på med ännu mer subventioner. Därmed blir det ännu större överskott. Så är det ju i EU. Således måste vi göra samma sak.

Carl Olov Persson för ett märkligt resonemang bl.a. om våra miljöavgifter. I utskottet försöker ju kds ibland, litet grand åtminstone, tyst och med små ord försvara en del kds-motioner som handlar om sådant som har en dragning åt ekologin. Men ni har avstyrkt våra förslag om miljöavgifter, om en extra satsning på ekologiskt jordbruk och om ökat stöd till landskapsvård. I stället medverkar ni till en politik som innebär ett kostsamt överskott som dumpas till tredje världen, vilken ni i andra sammanhang brukar känna litet grand för. Ni stöder de stora kemikaliserade jordbruken.

Man kan helt kort säga att ni säger en sak men att ni alltid röstar tvärt emot.

Prot. 1993/94:83
30 mars 1994

Anf. 59 CARL OLOV PERSSON (kds) replik:

Herr talman! Margareta Winberg säger att vi dumpar överskott till tredje världen. Då vill jag erinra om att vi har ett GATT-avtal som så småningom verkar ut i en förbättrad situation när det gäller världsmarknaden och tredje världen.

Jag talar nog inte med kluven tunga. Vi måste verkligen jobba för en bra situation för u-ländernas befolkning. Det bästa vi kan göra för dem är att vi ser till att produktionen sker där.

Får jag ge Margareta Winberg ett tips? Fundera litet grand över det arealbidrag för vall och hagmark som vi kristdemokrater litet grand har talat om och som skulle kunna medverka till att vi kan ha ett öppet landskap. Arealbidraget skulle kunna finansieras genom avgifter på gödning och gifter. Det här skulle inte ge vare sig statskassan eller bonden inkomster, men det skulle vara ett styrmedel när det gäller att behålla det öppna landskapet.

Om de 400 miljoner som Socialdemokraterna förordat hade gått till statskassan skulle vi kanske ha kunnat enas. Det här skulle ge de värden som ni efterfrågar i er motion: ett öppet landskap, biologisk mångfald och estetiska upplevelser för oss som bor i staden och som åker ut på landet.

Jag måste tyvärr säga, Margareta Winberg, att ni i praktisk politik motarbetar det ni säger er värna om. Socialdemokraterna är ett stort parti. Ni måste därför vara mer ansvarsfulla i de här frågorna.

Anf. 60 MARGARETA WINBERG (s) replik:

Herr talman! Beträffande det sistnämnda kan sägas att vi är ansvarsfulla. Vi drar in 1,1 miljarder på jordbrukets område för att på något vis bidra till en sanering av den ekonomi som ni i regeringsställning har förstört.

GATT skall lösa det här med dumpningen av överskott till tredje världen. Ja, men GATT-avtalet blev klart strax före jul. Reformperioden börjar 1995 och sträcker sig över sex år. När det gäller u-länderna är det fråga om en tioårsperiod.

Vi kan gå fortare fram. Genom att undvika ett eget överskott kan vi bidra till en landsbygdsutveckling i Moçambique, i Namibia och på andra håll i tredje världen. Men det är just det som ni inte vill göra. Ni värnar mera om subventioner till de svenska jordbrukarna än om strävan att försöka se det hela i ett globalt perspektiv. Dessutom gäller det att ta ett ansvar för länderna och befolkningen i tredje världen.

Kds har förslag om ett arealbidrag som är bra för det öppna landskapet. Det är bl.a. bra för hagmarkerna, säger Carl Olov Persson. Varför har ni inte fått igenom det förslaget? Det ni nu gör går ju stick i stäv med det som ni tydligen vill göra.

Vårt alternativ till arealersättning – vi talar om ett inkomststöd – är just tänkt att användas på ett sådant sätt att överskott inte premieras. I stället skall just det öppna landskapet och mångfalden premieras. Men det är väl roligare att regera än att driva den egna politiken. Man måste förstå saken så.

*Statsbudgeten för
budgetåret 1994/95,
Jordbruks-
departementet*

Anf. 61 CARL OLOV PERSSON (kds) replik:

Herr talman! En debatt om ekonomin – t.ex. om att vi har ett behov av att sanera landets ekonomi – kan vi kanske inte föra i dag. Vi skall ju prata om jordbrukspolitik, Margareta Winberg. Vi kan kanske inte heller tränga så djupt in i frågan om u-ländernas situation. Däremot kan vi konstatera att Socialdemokraternas politik bidrar till att vi här hemma i Sverige får ett igenväxt landskap.

Anf. 62 CHRISTER WINDÉN (nyd):

Herr talman! Jag lyssnade med intresse på ordväxlingen mellan Margareta Winberg och Lennart Brunander. Det gäller också Carl Olov Persson.

Det är en sak här som är mycket underlig, och det är för övrigt detta som är anledningen till att jag går upp i debatten återigen. I går sade jag nämligen – mycket eftertryckligt, tycker jag – att jag anser att subventioner till friska och lönsamma företag är skadliga. De är direkt hämmande för konstruktivt tänkande och för en positiv utveckling. De är också hämnade när det gäller att få företag att anstränga sig litet extra för att uppnå kostnadseffektivitet. Det är just kostnadseffektiviteten som är nyckelordet när det gäller svenska jordbrukares möjligheter att hävda sig i EU-sammanhang.

Jag lyssnade med stort intresse på Margareta Winberg, som vill minska subventionerna för svenskt jordbruk. Jag sympatiserar med grundtanken och med ganska mycket av det som hon nämnde. Men jag har väldigt svårt att förstå varför Margareta Winberg väljer att minska inkomsterna på den sida av bondens verksamhet där inkomsterna är relaterade till produktionsresultatet. Det är ju just den sidan som skall uppmuntras.

Den sida som i stället borde angripas är subventionerna. I betänkandet talas det om en mängd subventioner. Jag räknade upp dem i går och skall inte ta kammarens tid i anspråk en gång till i det avseendet. Det är alltså på subventionssidan som det finns något att hämta, därför att man kan likställa bönderna med andra småföretagare. De skall kunna jobba under vettiga villkor. Människors kreativitet och vilja att anstränga sig skall utnyttjas. Svenskens inneboende vilja att lyckas skall vi också uppmuntra. Det behövs – förlåt uttrycket – litet jävlar anamma i arbetslivet över huvud taget.

Jag skulle vilja ställa samma fråga till Lennart Brunander och kanske också till Carl Olov Persson – båda representerar ju regeringen – som den fråga som jag i går ställde till Ingvar Eriksson. I går fick jag ett väldigt flummigt svar. Det blev bara en massa ord. Ingvar Erikssons svar gällde allt möjligt, men inte det jag frågade om. Jag beklagar, men den politiska retoriken är ju sådan. Jag fick alltså inte något trovärdigt svar på min fråga.

Vad var det då jag ville veta? Jo, jag frågade: Är det vettigt att man, när nu växtodlingsbönderna får ett rejält lyft, i stället accepterar att de behåller en mängd snedvridande konkurrensfördelar t.ex. genom fortsatt startstöd, stoppstöd, avbytarstöd, socialförsäkringsstöd, produktionsanpassningsstöd och hälsovård – dvs. den sortens stöd som friska företag egentligen inte behöver? Sådant skall de ju själva klara av. Dessutom saknas merparten av de här stöden i EU-sammanhang – i varje fall finns de inte generellt.

Anf. 63 LENNART BRUNANDER (c):

Herr talman! Jag kan ge Christer Windén rätt i analysen av detta. Det som har med arealstöd att göra är egentligen inte en subvention till jordbruket. Det är en ersättning för något man utför.

Däremot är en hel del andra saker mer att betrakta som subventioner. Det gällde många av de saker som Christer Windén räknade upp. Men då måste man komma ihåg att under det regleringssystem som vi har haft, och som vi 1990 fattade beslut om att avveckla, byggdes det upp en rad saker som vi skulle kunna kalla subventioner. Men i själva verket var de ett led i betalningen till bonden.

På den tiden förhandlade jordbruket och staten om ersättningen. Sedan bestämde man priser. Men när regeringen inte ville eller vågade höja priserna så mycket som man hade kommit överens med jordbrukets företrädare om sade man: Vi höjer inte priserna, vi betalar hälsovård, avbytarverksamhet eller någon av de andra sakerna i stället. Det är också en del av bondens framförhandlade lön.

Inriktningen är att få bort detta. Det pågår diskussioner om hur man skall göra. Man kan inte göra det i ett moment. Man måste göra det på sådant sätt att bönderna har en rimlig chans att klara av det och så att de får en rimlig ersättning för att ta över ansvaret.

Anf. 64 CHRISTER WINDÉN (nyd):

Herr talman! Jag ställde en fråga till Lennart Brunander. Han svarade med att förklara hur de här bidragen har kommit till. Det har ingenting med min fråga att göra. Jag noterar än en gång att jag inte fick något trovärdigt svar.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades efter 9 §.)

9 § Vissa utrikeshandelsfrågor

Föredrogs

näringsutskottets betänkande

1993/94:NU14 Vissa utrikeshandelsfrågor (prop. 1993/94:100 delvis).

Anf. 65 SIMON LILIEDAHL (nyd):

Herr talman! Jag har suttit här större delen av morgonen och hört på en skattediskussion som jag tycker var mycket intressant. Den utgör bakgrund till det jag skall prata om nu, nämligen hur vi skall kunna förbättra och öka Sveriges export.

Vi i Ny demokrati instämmer i det Bo Lundgren har sagt om att sänka skatterna för företagen, de små såväl som de stora, vilket ingår i hans skattepaket. Det är en förutsättning för att vi skall få förnyad fart på vår export.

Däremot håller vi inte med om det som framkom i debatten från socialdemokratins sida. Man hotar med att höja skatterna. Vi tror att det blir en fullständig katastrof för utlandets investeringsvilja i Sverige. Jag håller inte med

Prot. 1993/94:83

30 mars 1994

*Vissa utrikes-
handelsfrågor*

om historieskrivningen att under socialdemokraterna föddes Ikea och Tetra Pak. De föddes inte i Sverige. De föddes utomlands.

Det var det som var problemet med 60- och 70-talens, delvis också 80-talens, socialdemokratiska politik. Man skrämde ut svenska företag ur Sverige, in i Europa. Det är det vi lider av i dag när vi skall försöka öka den svenska exporten. Det finns tyvärr inte tillräcklig kraft i de svenska företagen längre. De har flyttat ut för mycket av sin verksamhet.

Regeringen tycker att det fungerar ganska bra på exportsidan. Totalt ökade exporten med 7,4 % under föregående år. Man siktar på 11 % 1994. Det är alldeles för dåligt. Våra marknadsandelar har sjunkit. Under den senaste femårsperioden har de gått ned med nästan 20 % i förhållande till OECD-konkurrenterna. Vi måste göra mycket mer för att vara med i det stora "race" som kommer att accentueras under mitten och slutet av 90-talet.

Jag vill därför aktualisera vissa frågeställningar som jag har förelagt regeringen, utan att få tillfredsställande svar. Jag har frågat om regeringen kan tänka sig att ompröva det av riksdagen fattade beslutet från våren 1992, att man under en treårsperiod skall sänka stödet till Exportrådet. Det är nu nere i ca 130 miljoner.

Sverige lär vara det enda land i världen som har sådan exercis. Alla andra satsar stenhårt och ökar flerfald. Finland är det mest näralliggande exemplet. Man säger att vi i Ny demokrati i stället för att stödja detta skulle se till att dra ned stödet ytterligare. Jag tror att man måste göra allt för att hjälpa till att få ned arbetslösheten. Då måste man gasa litet. Jag tror att man skall gasa på exporten. Det lönar sig.

Jag har frågat vilka initiativ regeringen tar för att samla kraft i Exportrådet liksom i alla UD-relaterade exportaktiviteter. Vi vill slå ihop Exportrådet med BITS, Swedefund och Swedecorp för att åstadkomma en verklig kraftsamling, där man även får in ambassaderna utomlands. Regeringen säger att man funderar, och ingenting händer i vanlig ordning.

Jag kommer nu till mitt huvudämne, hur man skall göra en översyn av EKN:s arbetsformer. Där kommer även in vilka möjligheter exportörer har att erhålla mjuka lån.

Om man tittar närmare på EKN finner man att det kostar svenska staten väldigt litet att ge ökade exportkreditgarantier. Det är inte krediter man ger, utan på basis av en utlovad garanti går företaget till banken och får pengar. Problemet är att EKN är inriktat på de stora företagen. Ericsson tar t.ex. 40 % av den totala utestående exportkreditgarantin. Men man vill ha ännu mer.

Det är de stora företagen som drar nytta av detta. De små fastnar i en byråkrati som är mycket betungande. Hela uppbyggnaden av EKN är byråkratisk. Det sitter byråkrater i styrelsen och byråkrater är tjänstemän. Man har inga representanter från svenska företagavärlden. Det tycker jag är absolut oacceptabelt. Jag kan inte begripa att inte regeringen kan ge nya direktiv åt EKN.

I direktiven ingår att EKN:s verksamhet skall gå ihop. Det tycker jag är dålig politik när man har 600 000–700 000 arbetslösa i landet. Hur sjutton kan man ha en organisation som skall drivas så att den går ihop och så att

man skall kunna försöka tjäna pengar, därför att man skall betala tillbaka gamla skulder som storföretagen fick i t.ex. Korea?

Jag anser – det har jag sagt många gånger – att regeringen måste sätta sprätt på EKN. Man måste än en gång byta företagsledning och styrelse. Men det är någonting som alltid är svårt när det gäller den statliga verksamheten. Man anställer chefer, generaldirektörer, på långa förordnanden. Jag tror att man måste göra som i det privata företaget. Där väljs en VD på ett år. Sedan prövar man om han skall få stanna kvar eller inte. Inom svensk statsförvaltning måste man införa något liknande, annars får man inte fart på verksamheten.

Ett sätt som jag har föreslagit för att få fart på EKN är att låta den ingå i Exportrådet som, vilket ni vet, drivs till 50 % av staten och till 50 % av den fria företagsamheten, representerad av Industriförbundet. På så sätt skulle man utan större problem få affärsmässighet i EKN. Samtidigt drar man in även biståndsorganisationerna BITS och Swedefund i det hela. Då skulle man inte få ökade kostnader, utan tvärtom lägre kostnader därför att man får mindre byråkrati. Man skulle inte behöva ytterligare öka på budgetunderskottet.

Jag tycker att det är en självklarhet att vi måste arbeta på det här sättet.

Man måste kunna matcha de konkurrerande instituten. Jag har tidigare givit många exempel på när det inte fungerar. Man säger att det finns vissa matchningsregler. Men EKN är den mest konservativa exportkreditorganisationen i Europa. Alla andra överträder de givna föreskrifterna, men de får i alla fall fart på exporten. Vi måste ge de svenska företagen möjligheter att matcha utländska kreditinstitut för att få ner vår arbetslöshet. Det finns stora affärer på gång, en affär på 800 miljoner i Sydamerika, men man vågar inte ta några chanser.

Regeringen måste sätta fart på EKN och få den att ta chanser. Att få bukt med arbetslösheten är en av de viktigaste grejerna vi har att göra med.

Att det finns någonting som inte står rätt till framgår av betänkandet från näringsutskottet. Man säger att utskottet nyligen har föreslagit att Riksdagens revisorer skall granska EKN:s behandlings- och beslutsrutiner. Det tyder på att man är fullt medveten om att det inte står rätt till. Men medan gräset växer dör kon. Det är bara att hoppas att regeringen sätter "push" på det hela. Även riksdagen kan göra det. Det har ju föreslagits att Riksdagens revisorer skall granska det hela.

Jag utgår ifrån att det något trötta näringsutskottet verkligen kan hjälpa den trötta regeringen att se till att det blir full fart på Sveriges export igen. Som det är i dag fungerar det inte bra.

Anf. 66 ROLF L NILSON (v):

Herr talman! Det är en sak som jag vill instämma i i Simon Liliedahls anförande. Han sade så träffande: Arbetslösheten är en av de viktigaste grejerna vi har att göra med. Sedan är det en annan sak där jag inte håller med honom. Han sade att det inte är någon fart på exporten. Jag vet inte om Simon Liliedahl läser tidningar eller om han bara pratar. Man kan se i det mesta av svensk press att de svenska exportföretagen säljer som aldrig förr.

Jag har en meningsyttring fogad till betänkandet. Det gäller exportkredi-

Prot. 1993/94:83
30 mars 1994

*Vissa utrikes-
handelsfrågor*

terna, en gren av exportkreditverksamheten, nämligen exportkrediterna till Östeuropa. De allra flesta av de östeuropeiska länderna har behov av stora utländska investeringar på i stort sett alla områden. Men det är två områden som ligger oss i Vänsterpartiet speciellt varmt om hjärtat. Det är investeringar för att förbättra miljön och ställa om den gamla produktionen till en mera miljöanpassad och miljövänlig produktion. Det andra är investeringar i infrastruktur, där det finns stora brister. Här behövs internationellt kapital. Här kan svensk industri, svenskt kunnande, göra stora "biståndsinsatser". Det kräver att staten är med och delar riskerna för sådana projekt. Det kan man göra genom Exportkreditnämndens exportkreditgarantier.

Vi vill att Exportkreditnämnden öppnar östeuropeiska länder för kreditgivning så att svenska företag får möjlighet att göra de insatser som jag talade om tidigare. Vi vill att riksdagen skall ge detta regeringen till känna.

Vi tror däremot inte på användningen av exportkreditgarantier som ett konjunkturpolitiskt instrument, att vi så att säga exporterar arbetslösheten till andra länder genom att subventionera exportindustrin. Jag tror att det långsiktigt är en dålig politik som kommer att leda till motåtgärder från våra konkurrentländer. Det är dessutom brott mot internationella överenskomelser. Jag tycker att utskottets skrivning härvidlag är balanserad, och den information som vi har fått från Exportkreditnämnden är sådan att vi vet att nämnden är uppmärksam på den kritik som finns och beredd att vidta åtgärder.

Den andra fråga som jag tänker ta upp gäller en folktopartistisk motion, där man kräver förbud mot import av vissa varor från Kina. Det bygger på uppgifter, framför allt från amerikanskt håll men också från människorättsorganisationer, om att Kina exporterar varor som är producerade av fångar i tvångsarbete. Det är internationellt accepterat att man gör avsteg från frihandelsprincipen när sådant sker. Det finns reglerat i GATT, och i den internationella arbetsorganisationens konvention finns det stöd för diskriminering av handel med varor som är producerade av fångar i tvångsarbete.

Jag har tidigare tagit upp saken i en fråga till utrikeshandelsministern och fått en redogörelse för vad regeringen gör och har gjort på området. Just nu är en svensk delegation i Kina som tar upp människorättsfrågor och juridiska frågor över huvud taget. Vi hoppas att denna delegation också tar upp frågan om produktion och handel med varor framställda av fångar i tvångsarbete.

Jag tycker att det finns anledning att ge stöd till Karin Pilsäters motion om åtgärder mot den kinesiska handeln. Det bör göras så att Sverige följer upp besöket i Kina med initiativ till en internationell delegation, som närmare och på plats skall undersöka förekomsten av tvångsarbete och export av varor producerade genom tvångsarbete. En kartläggning bör också göras av den import som Sverige haft från Kina efter förekomsten av varor framställda med tvångsarbete. När en sådan redovisning är gjord bör regeringen ta initiativ, förelägga resultatet för riksdagen och redovisa de åtgärder som man är beredd att vidta. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Med detta yrkar jag bifall till meningsyttringen i mom. 5 och 11.

Anf. 67 SIMON LILIEDAHL (nyd) replik:

Herr talman! Jag vill börja med vad jag glömde att säga, nämligen att yrka bifall till de tre reservationerna 1, 2 och 3 i näringsutskottets betänkande 14.

Det var intressant att höra Rolf Nilson. Jag har tidigare i dag med intresse lyssnat till hans partikollega Lars Bäckström, som väldigt klokt sade att man måste göra investeringar och att det är det enda sättet att få ner arbetslösheten.

Sedan sade Lars Bäckström att det framför allt är försäljning som kan bidra till att få ned arbetslösheten. Detta är också mitt tema som även Rolf L Nilson spinner på. Jag anser att man kraftigt skall öka satsningarna på Exportkreditnämnden när det gäller östgarantier. Vi har tidigare tagit upp att dessa bör ökas till 4 miljarder.

Exportkreditnämnden är en synnerligen dålig marknadsförare, särskilt i fråga om östsidan. Man har bara tagit upp en relativt liten procent av de ramar som är givna. Jag tror att både Rolf L Nilson och jag skulle välkomna att Exportkreditnämnden gjorde reklam för speciellt småföretag som vill komma in på dessa mycket intressanta östmarknader.

Anf. 68 KARIN FALKMER (m):

Herr talman! Om uttrycket ursäktas: Simon Liliedahl och Ny demokrati befinner sig fullständigt offside i denna debatt. I dag skriver tidningarna med stora rubriker och ekonomer spår en lysande framtid. Systemskiftet börjar att bära frukt. Den borgerliga regeringens politik för att återupprätta Sverige som en tillväxt- och företagarnation börjar nu bära frukt. Svensk exportindustri exporterar mer än någonsin. Då lägger Simon Liliedahl och Ny demokrati fram sina förslag. Jag skall i mitt anförande vidare fördjupa den debatt med Ny demokrati som det här gäller.

Betänkandet handlar om regeringens budgetförslag när det gäller exportfrämjande verksamhet och bl.a. Exportkreditnämndens garantivillkor.

I EKN:s uppdrag ligger att man med exportkreditgarantier skall kunna underlätta svenska företags utlandsengagemang. Garantin är en försäkring mot eventuella förluster som kan uppstå i samband med export och investeringar i andra länder.

Vid garantigivningen skall EKN minimera riskerna för förluster som, om de uppstår, kommer att drabba den svenska statskassan. Här säger Simon Liliedahl att Ny demokrati vill sätta sprätt på EKN. Det innebär i förlängningen en skattebelastning på den svenska statskassan.

Självfallet kan skillnader i policy mellan olika länders kreditgivningsregler innebära att konkurrensen i vissa fall kan snedvridas. För att komma till rätta med detta finns det nu en internationell strävan mot en ökad likhet, dels inom OECD, dels inom EU. I detta arbete deltar Sverige som pådrivande land.

Inom OECD tillsattes en särskild arbetsgrupp i november 1992 med uppdrag att studera rådande premienivåer, att undersöka eventuella skillnader och att ta reda på vilka orsakerna är till att premierna kan skilja sig mellan olika länders kreditinstitut. Syftet var att finna principer för en mer likartad premiesättning.

I de rapporter som OECD lämnade i juli 1993 konstaterades att EKN är billigast när det gäller marknader med god kreditvärdighet. I fråga om länder såsom t.ex. Chile, Thailand och Tjeckien ligger EKN väl till.

EKN och de utländska instituten ligger på ungefär samma nivå beträf-

fande länder med medelgod riskbild. Till sådana länder hör Colombia, Venezuela, Marocko, Turkiet och Indonesien. För Slovenien, Polen och Slovakien är EKN generellt billigare än genomsnittet. När det gäller länder som placerats i premieclass 6 hos EKN, t.ex. Brasilien, Argentina, Rumänien, Bulgarien, Egypten och Filippinerna är EKN:s premier bland de högre. Men samtidigt är många utländska institut stängda för garantigivning för länder där EKN håller öppet.

Av de 18 institut som ingick i OECD-jämförelsen som presenterades sommaren 1993 var sju stängda på Brasilien, sex stängda på Argentina och fem stängda på Polen, medan EKN hade öppet för garantigivning på alla dessa länder.

EKN är ett av de få institut som årligen utvärderar sina utestående fordringar och som varje år lämnar en riskmässig resultatredogörelse.

Av detta framgår att EKN relaterar premienivån till den risk för förluster som man bedömer finns i ett visst land. Ny demokrati tycker uppenbarligen att detta är felaktigt. Ny demokratis förslag skulle innebära att man i stället subventionerar för företag på dessa marknader. Är detta en rimlig politik?

Olikheter i premienivå kan ha inneburit att order har gått till konkurrentföretag i ett land med mer generösa risktagningsregler. Samtidigt har det landets skattebetalare fått betala förluster som har uppkommit till följd av alltför generösa regler.

Det är något anmärkningsvärt att Ny demokrati nu tydligen önskar en sådan utveckling i Sverige, eftersom Ny demokrati och Simon Liliedahl vill att riksdagen skall uppmana EKN att ta större risker och sätta sprätt på sin verksamhet.

En ändring av EKN:s policy skulle möjligen ge en del ökade order till svenska exportföretag i något högriskland, men samtidigt skulle statskassan – dvs. landets skattebetalare – få betala de förluster som skulle följa av det ökade risktagandet.

Det som Ny demokrati föreslår är i realiteten att EKN skall ta större risker med skattebetalarnas pengar. Det är en strategi som rimmar illa med de löften om besparingar och skattesänkningar som Ny demokrati gav inför det senaste valet.

Inom OECD är Sverige pådrivande när det gäller att få till stånd gemensamma riktlinjer och att avlägsna subventioner till följd av orealistiskt låga premieuttag.

EU förbjuder exportsubventioner och driver hårt att alla exportpremier skall vara riskanpassade. Tyskland, som är det enda land som under senare år har tillämpat samma garantipremie för alla exportmarknader, har beslutat att man skall gå över till ett system där premierna differentieras efter landrisk.

Om Sverige frångick sin nuvarande policy, skulle tilltron till vårt land få sig en törn. Det skulle kort sagt vara bakåtvänt att gå tillbaka till en subventionsstrategi som alla andra nu är inställda på att bekämpa.

Det som Ny demokrati föreslår strider mot svensk utrikespolitik på detta område, och skulle se minst sagt underligt ut i alla de internationella sammanhang där Sverige driver på utvecklingen mot gemensamma riktlinjer för

att åstadkomma en likartad premiesättning, så att konkurrensen blir så rättvis som möjligt.

Herr talman! Att kommunistisk diktatur medför förtryck och brist på mänskliga rättigheter är så väldokumenterat att situationen i dagens Kina knappast kan förvåna någon. Förhoppningsvis söker sig nu Kina mot en utveckling mot marknadsekonomi och demokrati. I takt med denna utveckling kommer förståelsen för västvärldens syn på mänskliga rättigheter förhoppningsvis att öka.

Att det kommer att ta åtskillig tid innan arvet efter kommunismen tvättats bort är något som vi dess värre måste räkna med. Respekten för mänskliga rättigheter har under alltför lång tid förträngts i det röda Kina.

Rolf L Nilsons önskar att Sverige skall vara mer pådrivande i internationella sammanhang i kritiken mot Kina i fråga om just mänskliga rättigheter. Det framgår av den redogörelse som finns i betänkandet att Rolf L Nilson slår in öppna dörrar. Sveriges regering har kampen för mänskliga rättigheter högt på sin agenda i alla internationella sammanhang.

Sanktioner mot Kina eller något annat land som inte uppfyller normerna på det här området är däremot inte något som riksdagen eller regeringen bör ägna sig åt. Den traditionella svenska hållningen är att inte införa importförbud eller ekonomiska sanktioner som inte har beslutats av FN:s säkerhetsråd eller sedan 1993 av EU.

Om vårt land ensidigt skulle införa sanktioner mot exempelvis Kina skulle det inte på något sätt hjälpa fångarna i Kina. Den enda effekten skulle bli att svenskt näringslivs möjligheter på Kinamarknaden skulle försämrast.

Att skada svenska intressen på detta område kan väl ändå inte vara en fråga som näringsutskottet skall ägna sig åt.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till hemställan i utskottets betänkande och avslag på reservationerna.

Anf. 69 ROLF L NILSON (v) replik:

Herr talman! Först kort om östkrediterna. Jag vill inleda med uppmana Karin Falkmer till litet ödmjukhet. Den våldsamma exportuppgång som vi nu ser är ju resultatet av att regeringens politik har misslyckats. Man lyckades inte hålla kronan fast, utan den sjönk som en sten. Det är det som exportindustrin nu tjänar på.

Vi tycker att EKN borde öppna fler länder i Östeuropa och mer betona långsiktigheten i lönsamhetsmålet. Det är ett högrisktagande att garantera investeringar i Östeuropa. Men vi bör ändå göra det i högre utsträckning än vad vi nu gör. Vi kan göra det utan att bryta mot internationella regler.

Det Karin Falkmer sade om Kina var intressant. Regeringen gör en del bra saker, men den gör för litet. Jag skulle med glädje ha sett den svenska regeringen vara lika kraftfull i agerandet gentemot Kina som USA:s regering är. Det som vi också kan se i Kina är att en satsning på marknadsekonomi inte alls automatiskt leder till en demokratisering. Möjligtvis är detta nytt för Karin Falkmer. Men vi andra som är litet historiskt bevandrade vet att marknadsekonomi och kränkningar av mänskliga fri- och rättigheter inte är något ovanligt utan nästan lika vanligt som kränkningar vid tillämpning av ett planekonomiskt system.

Prot. 1993/94:83
30 mars 1994

*Vissa utrikes-
handelsfrågor*

Det Karin Falkmer säger om att gynna svenska företag och agera för att de skall hamna i en bättre position på den kinesiska marknaden är ett ovärdigt dubbelspel. Här är faktiskt de mänskliga rättigheterna av ett långsiktigt större värde och av större principiell betydelse än ett handelspolitiskt stöd för svenska företag. Man behöver inte ha en speciellt långsiktig syn för att inse att svensk företagsamhet tjänas betydligt bättre av att Sveriges regering bedriver en politik som ger uttryck för respekt för den kinesiska befolkningen än av uttryck för respekt för de makthavare som för tillfället sitter på stolarna i Peking.

Anf. 70 KARIN FALKMER (m) replik:

Herr talman! Jag förstår att det svider i Rolf L Nilsons röda själ av att uppleva att en borgerlig regering har vänt en olycklig utveckling i vårt land. Det är inte bara deprecieringen av kronan som spelar in för att få fart på svenskt näringsliv. Det är bara en liten del.

Jag vill här återge en artikel: Systemskiftet börjar bära frukt. Nu kommer systemskiftet att bära frukt. Efter de senaste årens kris blir det ekonomisk skördetid med kraftig tillväxt fram till sekelskiftet. Det tror Nordbankens ekonomer i nya prognoser. Nu har vi en renoverad ekonomi som kommer att ge tillväxt, som är bland de bästa i västvärlden, tror dessa ekonomer.

Detta är ett gott betyg för regeringens ekonomiska politik, Rolf L Nilson.

Sedan över till Kina och de mänskliga rättigheterna. Det är för regeringen en högt prioriterad sak att strida för mänskliga rättigheter världen över, inte minst gäller detta i vår biståndspolitik som är ett av kriterierna.

När det gäller marknadsekonomi och det som händer i Kina undrar jag om Rolf L Nilson tror att en förändring kommer från den ena dagen till den andra. Det tar naturligtvis tid. Förutom att vi naturligtvis reagerar i politiska sammanhang, såsom regeringen gör när det gäller mänskliga rättigheter, är det från svensk synpunkt också värdefullt att vårt näringsliv kommer in i detta gigantiska land med så stor kraft som möjligt, så att det genom sin närvaro i Kina får förståelse för de problem som Rolf L Nilson aktualiserat. Det är ju genom att umgås, träffas och utbyta erfarenheter som man lär av varandra. Att införa sanktioner vore fel modell.

Anf. 71 ROLF L NILSON (v) replik:

Herr talman! När det gäller det sistnämnda tror jag nog ändå mer på den amerikanska linjen än på Karin Falkmers. Jag tror att det är både framgångsrikt och nödvändigt att det internationella samfundet visar sin avsky för de övergrepp mot mänskliga rättigheter som sker i Kina. Jag medger att detta är en av de åtgärder som man kanske bör vidta som sista åtgärd, för jag delar Karin Falkmers uppfattning om handelns och det ekonomiska utbytets positiva betydelse. Men den svenska regeringen skall inte utesluta denna möjlighet.

Om Karin Falkmer hade läst meningsyttringen skulle hon ha funnit att jag i dag inte kräver ett förbud mot handel, utan att jag kräver aktivitet från regeringen – en redovisning av sakförhållandena och förslag mot bakgrund av en sådan redovisning. Det skulle glädja mig mycket om vi kunde se att det sker förbättringar och om den svenska delegationen hade fått sådana ut-

fästelser att förbättringar kunde förväntas på området. Det är ändå en liten del av de kränkningar som sker i ett område där det finns en total internationell samsyn när det gäller denna typ av brott. Man får vidta motåtgärder. Det finns sådana markeringar i GATT, som redovisas i betänkandet, och det finns också i ILO-konventionen.

Sedan en litet skämtsam anmärkning här på slutet. Här ser man vådan av statsägda bankers lovsång till regeringen. Det får mig nästan att överväga att instämma i behovet av privatiseringen av Nordbanken.

För att vara mer allvarlig vill jag hävda att regeringens politik inte har kunnat förhindra den uppgång som har uppstått på grund av förändringar i den internationella konjunkturen och en marknadsprissättning av kronan. Jag tror mer på detta än på den lovsång till regeringens politik som Karin Falkmer talar om.

Anf. 72 KARIN FALKMER (m) replik:

Herr talman! Det förvånar mig på intet sätt att Rolf L Nilson försöker tona ner regeringens betydelse för den förändring som vi nu ser mot en ljusning i svensk ekonomi och svensk företagsamhet. Ingen som lyssnar till företagare och näringsliv kan tvivla på att det i dag råder en annan optimism och en annan inställning när det gäller värderingen av svenska företagare och svensk företagsamhet.

Det gläder mig att Rolf L Nilson visar en insikt om handelns betydelse för utbyte av inte bara produkter utan kanske också av tankar, så att man kan lära av varandra på andra plan. Där har handels- liksom kulturutbytet stor betydelse.

När det gäller Rolf L Nilsons kommentarer om USA blev jag nästan rörd av att höra honom måla upp USA i så glittrande färger. Det är inte så himla vanligt.

Anf. 73 SIMON LILIEDAHL (nyd):

Herr talman! Karin Falkmer blev så upprörd att hon t.o.m. tappade målföret, när hon kommenterade mina siffror om exporten. Jag tycker, liksom vår vän från vänster, Rolf L Nilson, att har man haft en devalvering på 30 % mot de flesta valutor – 55 % mot yenen – räcker det inte att ha siktet inställt på 11–15 % för 1994 för att ta tillbaka de förlorade marknadsandelarna.

Det viktiga är att det inte sker några investeringar. Trots den ljusa framtidssynen för exporten investerar inte de svenska exportföretagen. Investerar de inte, får vi inte heller ned arbetslösheten. Företagen exporterar för dåligt. De behöver större hjälp från Exportkreditnämnden.

Karin Falkmer försvarar byråkratin. Det finns mycket att säga om detta. Jag tycker att hon gör det på ett så entusiastiskt sätt att jag hemskt gärna hade sett henne i EKN:s styrelse. Där behövs förnyelse.

Man får inte glömma att det finns en stor självrisk. EKN tillämpar ett av de högsta procenttalen för självrisk i de europeiska exportkreditinstituten, nämligen mellan 5 % och 15 %. Småföretagarna riskerar att förlora sina pengar, vilket är en garanti för att de inte vill ge sig in på några större äventyrligheter.

Karin Falkmer värnar om storföretagen. Ericsson har 40 % av affärerna

Prot. 1993/94:83
30 mars 1994

*Vissa utrikes-
handelsfrågor*

med EKN. För en småföretagare betyder det ohyggligt mycket att få ett förhandsbesked om att han har chans att få en exportkreditgaranti. Med den garantin i handen kan han gå till banken och låna pengar. Lyckas han såsom småföretagare få låna pengar, får han låna till 4-5 % högre ränta än storföretagen, typ Ericsson. Denna problematik bör regeringen ge sig i kast med och hjälpa småföretagen i stället för att mer eller mindre sitta i storföretagens famn.

När det gäller Kina tror jag inte att man skall bedriva någon sanktionspolitik. Regeringen har redan gjort en markering mot Rödkina. Utrikesministern gjorde i maj-juni förra året en klar markering mot Kinas brott mot de mänskliga rättigheterna. Men det räcker inte. Vi kan inte införa några sanktioner, eftersom vi har en export till Folkrepubliken Kina på 3,5 miljarder kronor. Vi har en lika stor export till Republiken Taiwan. Regeringen måste sätta fart på Folkrepubliken Kina så att den erkänner Republiken Taiwan och får med den i FN. Det är fullkomligt oanständigt att man inte låter Republiken Taiwan komma med i FN. Där bör regeringen hjälpa till.

Anf. 74 KARIN FALKMER (m):

Herr talman! Jag måste fråga Simon Liliedahl: Vilken subventionspolicy har egentligen Ny demokrati? För exakt 45 minuter sedan stod Christer Windén i talarstolen och sade att han inte ville ha subventioner till friska och sunda företag, eftersom det var förkastligt. Han ville angripa subventionerna. Nu gäller den politiken visserligen bönderna, men har ni en annan subventionspolitik när det gäller företag som tar emot exportkreditgarantier, eftersom ni hävdar att ni vill sätta sprätt på EKN?

Jag har några frågor, som jag vill att Simon Liliedahl svarar ja eller nej på.

1. Vill Ny demokrati ha en harmonisering av olika länders kreditgaranti-villkor till förmån för en rättvis konkurrens? Ja eller nej?

2. Stöder ni Sveriges arbete med att vara pådrivande i denna strävan att avskaffa subventionssystemet på det internationella planet? Ja eller nej?

3. Gagnar det enligt er mening Sveriges näringsliv, om Sveriges trovärdighet i internationellt samarbete får fläckar på sig genom att vi inte på hemmaplan fullföljer den policy som vi bedriver internationellt? Ja eller nej?

Anf. 75 SIMON LILIEDAHL (nyd):

Herr talman! Att ge exportkreditgaranti är i princip inte att ge en subvention. Glöm inte den höga självrisken i Sverige. Småföretagen vågar inte ge sig ut på hal is, när de skall betala 15 % själva. Det visar att det inte är någon subventionspolitik, utan man får en garanti gentemot politiskt osäkra länder. Jag kan inte förstå Karin Falkmers resonemang. Självrisken är för hög och borde sänkas för att ge småföretagen en bättre chans.

Karin Falkmer har från EKN fått instruktioner om hur hon skall ställa frågorna beträffande harmoniseringen och sådana saker. Det går inte att svara ja eller nej på hennes frågor. Det vet Karin Falkmer själv. Vi skall inte ligga i den mest konservativa änden, när man ser hur det fungerar ute i Europa. Vi måste ta samma chanser som alla andra exportkreditinstitut tar och inte vara det konservativaste och mest byråkratiska av alla exportkreditinstitut i Europa.

Anf. 76 KARIN FALKMER (m):

Herr talman! Som alla vet är EKN:s premiesättning relaterad till risknivån. Premierna är högre när det gäller högriskländer. Anledningen till detta är att man vill begränsa de förluster som Sverige annars kan drabbas av. Min fråga till Simon Liliedahl är därför: Vem får betala de förluster som skulle bli en direkt följd om vi följde Ny demokratis policy och satte sprätt på EKN?

Anf. 77 SIMON LILIEDAHL (nyd):

Herr talman! Karin Falkmer vet svaret lika bra som jag. EKN satsar sina pengar på de stora företagen, som har förlorat många miljarder i Nordkorea. EKN borde satsa på småföretagen i stället för att lägga alla pengar i storföretagen. Jobbar man med många småföretag, får man inte de fantastiska förluster som man nu har gjort.

Anf. 78 KARIN FALKMER (m):

Herr talman! Detta har varit en mycket avslöjande debatt. Den har visat att ett parti, som i valrörelsen reste land och rike runt och lovade skattesänkningar och besparingar, på detta område och på andra områden som dyker upp i betänkande efter betänkande i denna kammare under denna vår, spär på utgifterna hämningslöst.

Överläggningen var härmed avslutad.

Beslut

SkU20 Skattepolitiken

Mom. 1 (skattepolitikens inriktning m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

Votering:

167 för utskottet

134 för res. 1

1 avstod

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 73 m, 26 fp, 24 c, 24 kds, 18 nyd, 2 -

För res. 1: 125 s, 8 v, 1 -

Avstod: 1 kds

Frånvarande: 13 s, 7 m, 7 fp, 7 c, 1 kds, 5 nyd, 6 v, 1 -

Tuve Skånberg (kds) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Mom. 2 (grundavdrag, skatteskala)

1. utskottet

2. res. 2 (s)

3. men. i motsvarande del (v)

Förberedande votering:

137 för res. 2

11 för men.

168 avstod

33 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

176 för utskottet

129 för res. 2

9 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 28 fp, 26 c, 25 kds, 20 nyd, 2 -

För res. 2: 128 s, 1 -

Avstod: 9 v

Frånvarande: 10 s, 5 m, 5 fp, 5 c, 1 kds, 3 nyd, 5 v, 1 -

Mom. 10 (bilförmån)

1. utskottet

2. res. 7 (nyd)

Votering:

293 för utskottet

23 för res. 7

1 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 129 s, 74 m, 28 fp, 26 c, 25 kds, 9 v, 2 -

För res. 7: 21 nyd, 1 v, 1 -

Avstod: 1 m

Frånvarande: 9 s, 5 m, 5 fp, 5 c, 1 kds, 2 nyd, 4 v, 1 -

Göran Åstrand (m) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Mom. 11 (lunchförmåner)

1. utskottet

2. res. 8 (nyd)

Votering:

292 för utskottet

23 för res. 8

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 75 m, 28 fp, 25 c, 25 kds, 9 v, 2 -

För res. 8: 1 s, 21 nyd, 1 -

Frånvarande: 9 s, 5 m, 5 fp, 6 c, 1 kds, 2 nyd, 5 v, 1 -

Mom. 17 (trav- och galopphästar)

1. utskottet

2. res. 12 (nyd)

Votering:

290 för utskottet

22 för res. 12

1 avstod

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 129 s, 73 m, 28 fp, 25 c, 25 kds, 8 v, 2 -

För res. 12: 21 nyd, 1 v

Avstod: 1 -

Frånvarande: 9 s, 7 m, 5 fp, 6 c, 1 kds, 2 nyd, 5 v, 1 -

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

FiU7 Anslag till Kammarkollegiet

Kammaren biföll utskottets hemställan.

FiU8 Vissa anslag inom Finansdepartementets område

Kammaren biföll utskottets hemställan.

JoU13 Statsbudgeten för budgetåret 1994/95 (Jordbruksdepartementet)

Mom. 2, 8, 10 och 11 (Statens jordbruksverk m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 i motsvarande del (nyd)

Votering:

293 för utskottet

21 för res. 1

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 75 m, 28 fp, 26 c, 24 kds, 9 v, 3 -

För res. 1: 21 nyd

Frånvarande: 10 s, 5 m, 5 fp, 5 c, 2 kds, 2 nyd, 5 v, 1 -

Mom. 9 (stöd till skuldsatta jordbrukare)

1. utskottet

2. res. 3 (m, fp, c, kds)

Votering:

163 för utskottet

151 för res. 3

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 1 m, 1 fp, 2 c, 2 kds, 20 nyd, 9 v, 1 -

För res. 3: 2 s, 74 m, 27 fp, 23 c, 23 kds, 2 -
Frånvarande: 9 s, 5 m, 5 fp, 6 c, 1 kds, 3 nyd, 5 v, 1 -
Stina Eliasson (c), Ingbritt Irhammar (c) och Fanny Rizell (kds) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Mom. 12 (utformningen av budgetpropositionen m.m.)

Godkännande av utskottets hemställan med

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 4 (m, fp, c, kds)

Votering:

164 för utskottet

149 för res. 4

1 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 129 s, 1 fp, 3 kds, 21 nyd, 9 v, 1 -

För res. 4: 75 m, 25 fp, 25 c, 22 kds, 2 -

Avstod: 1 fp

Frånvarande: 9 s, 5 m, 6 fp, 6 c, 1 kds, 2 nyd, 5 v, 1 -

Märtha Gårdestig och Fanny Rizell (båda kds) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Mom. 13 (arealstödet)

1. utskottet

2. men. i motsvarande del (v)

Votering:

305 för utskottet

11 för men.

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 128 s, 75 m, 28 fp, 26 c, 25 kds, 21 nyd, 2 -

För men.: 10 v, 1 -

Frånvarande: 10 s, 5 m, 5 fp, 5 c, 1 kds, 2 nyd, 4 v, 1 -

Mom. 14 och 15 (inkomststöd m.m.)

1. utskottet

2. res. 5 i motsvarande del (s)

Votering:

177 för utskottet

129 för res. 5

9 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 28 fp, 26 c, 25 kds, 21 nyd, 2 -

För res. 5: 128 s, 1 v

Avstod: 8 v, 1 -
Frånvarande: 10 s, 5 m, 5 fp, 5 c, 1 kds, 2 nyd, 5 v, 1 -

Prot. 1993/94:83
30 mars 1994

Mom. 18 (omställningsåtgärder i jordbruket m.m.)

1. utskottet
2. res. 5 i motsvarande del (s)

Votering:

177 för utskottet

139 för res. 5

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 28 fp, 26 c, 25 kds, 21 nyd, 2 -

För res. 5: 129 s, 9 v, 1 -

Frånvarande: 9 s, 5 m, 5 fp, 5 c, 1 kds, 2 nyd, 5 v, 1 -

Mom. 23 (rådgivning och utbildning)

1. utskottet
2. res. 1 i motsvarande del (nyd)

Votering:

292 för utskottet

21 för res. 1

1 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 75 m, 28 fp, 26 c, 24 kds, 9 v, 3 -

För res. 1: 21 nyd

Avstod: 1 kds

Frånvarande: 11 s, 5 m, 5 fp, 5 c, 1 kds, 2 nyd, 5 v, 1 -

Mom. 29 (ett samlat utvecklingsprogram för skogen, m.m.)

1. utskottet
2. res. 6 (s)

Votering:

177 för utskottet

139 för res. 6

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 28 fp, 26 c, 25 kds, 21 nyd, 2 -

För res. 6: 129 s, 9 v, 1 -

Frånvarande: 9 s, 5 m, 5 fp, 5 c, 1 kds, 2 nyd, 5 v, 1 -

Mom. 33 (askåterföring m.m.)

Yrkanden:

1. utskottet

2. utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. Jo685 yrk. 3 (nyd)

Votering:

293 för utskottet

21 för mot.

1 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 129 s, 75 m, 28 fp, 25 c, 25 kds, 9 v, 2 -

För mot.: 20 nyd, 1 -

Avstod: 1 nyd

Frånvarande: 9 s, 5 m, 5 fp, 6 c, 1 kds, 2 nyd, 5 v, 1 -

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

NU14 Vissa utrikeshandelsfrågor

Mom. 5 (riktlinjer för exportkreditgarantivning)

1. utskottet

2. res. 1 (nyd)

3. men. i motsvarande del (v)

Förberedande votering:

29 för res. 1

21 för men.

264 avstod

35 frånvarande

Huvudvotering:

285 för utskottet

22 för res. 1

5 avstod

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 122 s, 75 m, 28 fp, 25 c, 25 kds, 8 v, 2 -

För res. 1: 21 nyd, 1 -

Avstod: 5 s

Frånvarande: 11 s, 5 m, 5 fp, 6 c, 1 kds, 2 nyd, 6 v, 1 -

Mom. 7 (Exportkreditnämndens organisation m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (nyd)

Votering:

292 för utskottet

20 för res. 2

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 75 m, 27 fp, 26 c, 25 kds, 9 v, 3 -
För res. 2: 20 nyd
Frånvarande: 11 s, 5 m, 6 fp, 5 c, 1 kds, 3 nyd, 5 v, 1 -

Prot. 1993/94:83
30 mars 1994

Mom. 8 (ramar för exportkreditgarantier)

1. utskottet

2. res. 3 (nyd)

Votering:

292 för utskottet

22 för res. 3

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 129 s, 73 m, 28 fp, 26 c, 25 kds, 9 v, 2 -

För res. 3: 21 nyd, 1 -

Frånvarande: 9 s, 7 m, 5 fp, 5 c, 1 kds, 2 nyd, 5 v, 1 -

Mom. 11 (importförbud)

1. utskottet

2. men. i motsvarande del (v)

Kammaren biföll utskottets hemställan med acklamation.

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

10 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositionerna

1993/94:177 Utbildning och forskning. Kvalitet och konkurrenskraft

1993/94:180 Bolagisering av Vägverkets produktionsdivision m.m.

1993/94:192 Rättslig handlingsförmåga för institutioner inom Konferensen
om säkerhet och samarbete i Europa samt immunitet och privilegier

1993/94:205 Lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan so-
cialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst

1993/94:206 Innovationsstöd

1993/94:211 Handräckning vid EFTA:s övervakningsmyndighets undersök-
ningar hos företag i Sverige

1993/94:212 Vissa lagstiftningsfrågor på energiområdet

1993/94:219 Handikappombudsman

1993/94:222 Förnyat förslag till lagstiftning om ingripande mot otillbörligt
beteende avseende offentlig upphandling

1993/94:226 Placering av medel som deponerats hos myndighet

1993/94:229 Strandskydd

1993/94:239 Fortsatt giltighet av lagen om försöksverksamhet med koopera-
tiv hyresrätt

11 § Anmälan om fråga

Anmäldes att följande fråga framställdes

den 29 mars

1993/94:433 av *Georg Andersson* (s) till arbetsmarknadsministern om EU:s strukturfonder:

I förhandlingarna med EU har fattats överenskommelse om avgränsning av ett geografiskt område benämnt Mål 6, som i huvudsak överensstämmer med nuvarande nationella stödområden. För detta område kan från EU:s strukturfonder erhållas medel om ca 360 miljoner kronor/år. De övriga målområdena 2, 3, 4, 5 a och 5 b avser hela landet med undantag för Mål 6-området och kan erhålla ca 2 000 miljoner kronor från strukturfonderna. Samtliga dessa bidrag från EU skall "matchas" med nationella tillskott. I proposition 1993/94:140 anförs att sådana tillskott kommer att ges bl.a. från de nu föreslagna regionalpolitiska anslagen.

Mot denna bakgrund vill jag ställa följande fråga till arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund:

Vilka regionalpolitiska anslag avser regeringen använda för att ge nationella tillskott till projekt som finansieras med medel från EU:s strukturfonder?

12 § Kammarén åtskildes kl. 14.28.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början t.o.m. 5 § anf. 2 (delvis),

av förste vice talmannen därefter t.o.m. anf. 12 (delvis),

av andre vice talmannen därefter t.o.m. anf. 22 (delvis),

av förste vice talmannen därefter t.o.m. 8 § anf. 57 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

Prot. 1993/94:83

30 mars 1994

Onsdagen den 30 mars

1 § Justering av protokoll	1
2 § Hänvisning av proposition 1993/94:125 till utskott	1
3 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
4 § Beslut rörande utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 29 mars	2
Justitieutskottets betänkande JuU17	
Justitieutskottets betänkande JuU18	
Utrikesutskottets betänkande UU14	
Utrikesutskottets betänkande UU16	
Meddelande om samlad votering	10
5 § Skattepolitiken	11
Skatteutskottets betänkande SkU20	
Debatt	
Anita Johansson (s)	
Peter Kling (nyd)	
Lars Bäckström (v)	
Harry Staaf (kds)	
Statsrådet Bo Lundgren (m)	
Kjell Johansson (fp)	
Lars Hedfors (s)	
<i>Beslut fattades efter 9 §</i>	
6 § Anslag till Kammarkollegiet	55
Finansutskottets betänkande FiU7	
<i>Beslut fattades efter 9 §</i>	
7 § Vissa anslag inom Finansdepartementets område	55
Finansutskottets betänkande FiU8	
<i>Beslut fattades efter 9 §</i>	
8 § Statsbudgeten för budgetåret 1994/95, Jordbruksdepartementet (forts. JoU13)	55
(forts. från prot. 82)	
Carl Olof Persson (kds)	
Arne Jansson (nyd)	
Margareta Winberg (s)	
Lennart Brunander (c)	
Christer Windén (nyd)	
<i>Beslut fattades efter 9 §</i>	
9 § Vissa utrikeshandelsfrågor	65
Näringsutskottets betänkande NU14	
Simon Liliedahl (nyd)	
Rolf L Nilson (v)	
Karin Falkmer (m)	

Beslut	75
Skatteutskottets betänkande SkU20	
Finansutskottets betänkande FiU7	
Finansutskottets betänkande FiU8	
Jordbruksutskottets betänkande JoU13	
Näringsutskottets betänkande NU14	
10 § Bordläggning	81
11 § Anmälan om fråga	
1993/94:433 av Georg Andersson (s) om EU:s strukturfonder	82